

VASTUU-
RAPORTTI

08

VUOSIKERTOMUS

Sisältö

Johdanto	3
Yksinoikeus velvoittaa vastuuseen	4
Vastuullisuus erottamaton osa strategiaa ja arvoja	5
Vuoden 2008 tapahtumia	8
Toimitusjohtajan katsaus: RAY valmistautuu tulevaisuuteen	10
RAY tuntuu ja näkyy Suomessa	13
Suomalaiset ovat pelikansaa	14
Yksinoikeus vaatii työtä	14
Raha-automaattitoiminnan yksinoikeus Euroopassa	16
RAY kehittää aktiivisesti rahapeliä	18
Avustuksilla iso yhteiskunnallinen jalanjälki	19
Vastuullista viestintää ja markkinointia	20
Aktiivisella sidosryhmätyöllä tuloksiin	23
Peli-iloa viihtyisästi ja vastuullisesti	26
RAY:n pelit	28
Kasino panostaa viihteseen	30
Vastuullisuus on tekoja – pieniä ja isoja	32
RAY menestyy yhdessä laajan kumppaniverkostonsa kanssa	36
RAY:n avustustoiminta vahvistaa suomalaista hyvinvointia	42
Hyvinvoiva henkilöstö varmistaa menestyksen	48
Ympäristövastuu syntyy valinnoista	55
RAY:n hallinto- ja valvontajärjestelmät	59
Hallituksen toimintakertomus	62
Tilinpäätös	67
GRI-vertailu	77
Yhteystiedot	78

Yksinoikeus velvoittaa vastuuseen

Raha-automaattiyhdistys on saanut valtiolta yksinoikeuden raha-automaatti- ja kasinopelitoimintaan, jolla kerätyt varat ohjataan suomalaisten hyvinvointiin. Yksinoikeuteen on päädytty, jotta rahapelitoiminta täyttäisi kaikki parhaat vastuullisuuden periaatteet ja ettei ihmisten halua pelata käytettäisi yksityiseen voitontavoitteluun.

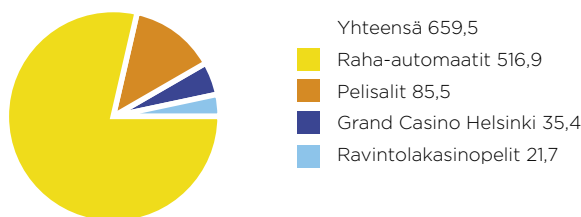
RAY:n yhteiskuntavastuu painottuu sosiaaliseen ja taloudelliseen yhteiskuntavastuuseen. Rahapeliluvan asettama velvoite sosiaalisesta vastuusta on RAY:n yhteiskuntavastuun kulmakivi. Myös taloudellisella vastuulla on erityinen painoarvo, koska koko RAY:n voitto käytetään yhteiskunnallisiin tarkoituksiin. RAY myös itse valmistelee avustusten jakoehdotuksen sekä valvoo avustusten käyttöä.

RAY on julkaissut yhteiskuntavastuuraportin vuodesta 2003.

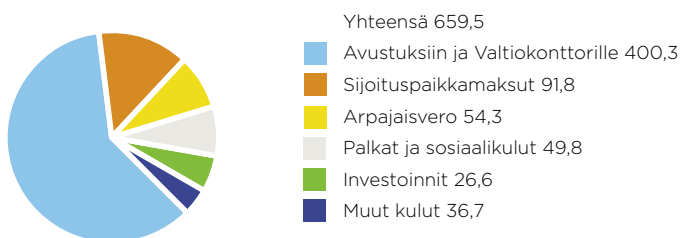
Raportti kattaa kansainvälistä GRI (Global Reporting Initiative) G3-ohjeistoa mukaillen RAY:n taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun keskeisimmät osa-alueet ja tiedot. Vastuullisuutta avataan sidosryhmiemme näkökulmasta.

Tässä raportissa esitettyjä tietoja ei ole varmennettu ulkopuolisen varmentajan toimesta. Rakenne etenee johdannosta ja vuoden 2008 tapahtumista sidosryhmäkohtaisiin osioihin. Ympäristövastuuosion jälkeen on tietoa RAY:n hallintojärjestelmästä sekä vuoden 2008 tilinpäätöstiedot. Julkaisun lopussa on lisäksi raportin vertailu GRI-suositukseen sekä RAY:n yhteystiedot.

Pelitoiminnan tuoton muodostuminen vuonna 2008 (milj. euroa)

Pelitoiminnan tuoton jakautuminen vuonna 2008 (milj. euroa)

Vastuullisuus erottamaton osa strategiaa ja arvoja

Raha-automaattiyhdistyksen toiminta näkyy kahtaalla yhteiskunnassa. Yhdistyksen liiketoimintaa on raha-automaatti- ja kasinopelin tarjoaminen suomalaisille. Tähän toimintaan RAY on saanut yksinoikeuden valtiolta. RAY:n liiketoiminnan tulos mahdollistaa yhdistyksen varsinaisen tarkoituksen eli suomalaisen hyvinvoinnin edistämisen. Vuosittain koko voitto, noin 400 miljoonaa euroa jaetaan sosiaali- ja terveysjärjestöille sekä veteraanien hyväksi.

RAY:n kaksi hyvin erilaista, joskin kiinteästi toisiinsa sidoksissa olevaa toimintaa vaatii myös kaksi strategiaa. Näistä toinen ohjaa RAY:n liiketoimintaa ja toinen avustustoimintaa.

Rahapelistrategia ohjaa liiketoimintaa

RAY:n rahapelistrategian kolme kulmakiveä ovat yhteiskuntavastuu, taloudellinen tulos ja asiakkaiden tarpeet. RAY määritteli rahapelistrategiansa vuonna 2007 ja kuluneella kaudella strategiaa hiottiin edelleen kohti yhdistyksen visiota:

RAY on vuonna 2016 tuotealueensa johtaja koko maailmassa, kun sitä mitataan sosiaalisella vastuulla, pelien suosiolla ja taloudellisella tuloksella suhteessa Suomen väestöön.

Yhteiskuntavastuuta ilmentävät alaikäispelaamisen estäminen, valmiudet pelaajien tunnistamiseen sekä rikosten ja vilpin estäminen, kuluttajan suojeleminen ja ongelmapelaamisen ehkäisy. Taloudellisen tuloksen parantaminen kytkeytyy kiinteästi asiakaskunnan laajuuteen. Asetettavien kasvutavoitteiden saavuttaminen onnistuu vain pelaajakuntaa kasvattamalla mielenkiintoisen pelitarjonnan ja paremman saatavuuden

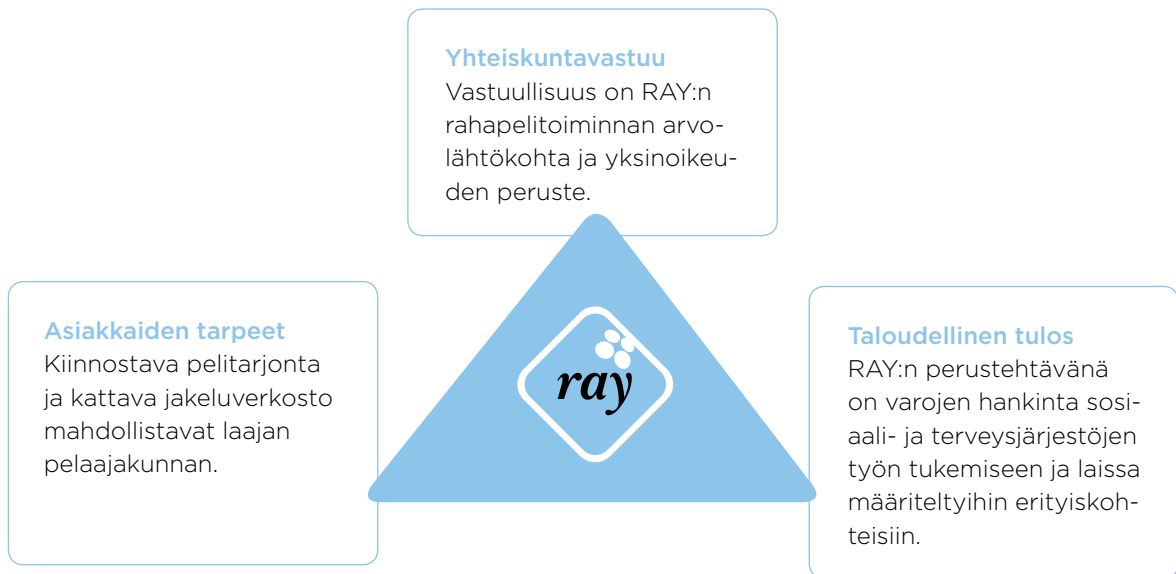
avulla sekä tehostamalla RAY:n toimintaa. Asiakasnäkökulmassa kietyvät uusien konseptien ja tuotteiden avulla aikaansaattava kattava ja monipuolinen pelitarjonta, kehittyvän teknologian hyödyntäminen peleissä ja niiden maksamisessa sekä jakelussa, asiakkaita entistä paremmin palvelevat pelisalit sekä kumppanuuksien tuloksellisuus.

Voitot suomalaisen hyvinvointiin

RAY:n liiketoiminnasta saatava voitto tuloutetaan kokonaisuudessaan suomalaisen hyvinvoinnin turvaamiseen. Kolme neljäsosaa käytetään avustuksina kansalaisjär-

Liiketoiminnan strategiset tavoitteet vuoteen 2011

- Valvotut ikärajat ja pelaamisen ongelmien hallinta
- Monipuolinen ja menestyvä tuote- ja konseptivalikoima kattavassa jakelussa
- Sähköisen maksamisen ja tunnistetun pelaamisen laajeneva käyttöön-otto
- Pelaajakunnan kasvun kautta saavutettu tuloksen parantaminen

jestöjen työhön, jolla edistetään terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia ja loput sotiemme veteraanien hoi-toon ja kuntoutukseen.

RAY:n avustustoiminnan visiona on olla johtava ja osaava järjestö- ja kansalaistoiminnan rahoittaja Suo-messa. Avustusstrategialla pelivoit-toja suunnataan ajankohtaisiin sosi-aali- ja terveysongelmiin.

Menossa olevalla strategiakau-della rahoitusta suunnataan yhä vahvemmin järjestöille luontaisiin auttamisen tapoihin kuten vapaa-ehtoistyön järjestämiseen ja vertais-tuen tarjoamiseen.

RAY:n omaan toimintaan liitty-viä tavoitteita strategiakaudella ovat rahoituslinjausten selkiyttäminen, avustetun toiminnan tulosten ja vaikutusten varmistaminen, toimin-nan läpinäkyvyyden edistäminen sekä kumppanuuksien tiivistämi-nen asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Arvot ohjaavat toimintaa

RAY:n koko toimintaa ohjaa yhtei-nen arvomaailma, joka perustuu neljään arvoon: luotettavuuteen, asiakaslähtöisyyteen, toiminnan tehokkuuteen ja ihmisen arvostami-seen. Arvot takaavat sidosryhmil-

lemme luotettavan kumppanuuden, viihdyttävän ja asianmukaisen peliympäristön, vakaan tulokselli-suuden, selkeän avustuspolitiikan sekä vastuullisen työnantajan.

Vastuullista toimintaa läpi organisaation

RAY:n saama luottamus kahden eri-tyistehtävän hoitamiseen Suomessa asettaa sille myös erityiset vastuulli-suuden vaatimukset. RAY:n koko strateginen ajattelu ja sieltä kum-puava operatiivinen toiminta kitey-ty vastuullisuuteen – on se sitten pelien tuotekehitystä, markkinoin-tia, viestintää, kumppanuustoimin-taa, henkilöstön kohtelua tai avus-tusten jakamista.

Yhteiskuntavastuun kolme pila-ria – taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu – painottuvat RAY:n toiminnassa hiukan eri ta-voin kuin esimerkiksi teollisuudes-sa. RAY:n vastuullisuudessa painot-tuu sosiaalinen vastuu, joka liittyy vahvasti liiketoiminnan luontee-seen sekä yhdistyksen erityisluon-teeseen valtiovallan ja kansalaistoi-minnan yhteisenä organisaationa. Taloudellinen vastuu heijastuu yh-

distyksen tehokkuudesta toimia se-kä tasapuolisuudesta ja läpinäkyvyy-destä. Palveluiden tuottajana RAY on tietoinen myös ympäristövaiku-tuksistaan.

Seuraavan sivun taulukosta selvi-ää RAY:n keskeiset yhteiskuntavas-tuun tunnusluvut.

Avustuksen strategiset tavoitteet vuosille 2008–2011:

- Järjestöjen perustoi-minnan turvaaminen
- Hyvinvoinnin ja osal-listumismahdollisuuk-sien edistäminen
- Merkittävien kansan-terveysongelmien ehkäiseminen
- Sosiaalisen ja talou-dellisen syrjäytymis-kehityksen katkaise-minen
- Muita heikommassa asemassa olevien väestöryhmien autta-minen
- Palvelujen ja palvelu-järjestelmien kehittä-minen

Yhteiskuntavastuuarportointi

RAY raportoi yhteiskuntavastuusta vuosikertomuksessaan ja internet-sivuillaan.

Keskeiset tunnusluvut 2006 - 2008 taulukko (kokonaisluvut!)

Sosiaalinen vastuu	2008	2007	2006
RAY:n yksinoikeuden kannatus, % 15-74-vuotiaista ¹⁾	70	74	73
Pelannut RAY:n raha-automaatteja vuoden aikana, % 15-74-vuotiaista ²⁾	42	42	45
Vapaaehtoiset pelikiellot ja -rajoitukset kasinolla ³⁾	715	693	618
Kasinon asettamat pelikiellot ja -rajoitukset peliongelmaan liittyen	11		
Vapaaehtoiset pelikiellot pelisaleissa	163	100	94
Ongelmapelaajien osuus, % 15-74-vuotiaista ⁴⁾	2	3	3
Sairauspoissaolot, %	4	4	3
Työtapaturmat, kpl	42	34	25
Terveydenhoitoon käytetyt varat/henkilö, euroa	412	368	387
Taloudellinen vastuu (milj. euroa)			
Pelitoiminnan tuotto	660	653	658
Arpajaisvero	54	54	54
Liikevaihto	605	599	604
Sijoituspaikkamaksut, (yhteistyökumppaneille)	92	92	94
Oman toiminnan kulut + investoinnit	113	100	92
Vuoden tuottoa käytettävissä	400	407	419
Aikaisempaa tuottoa käytettävissä	14	14	7
Yhteensä käytettävissä	414	421	426
Avustukset järjestöille	303	312	306
Veteraanien kuntoutus (Valtiokonttorille)	105	109	103
Palkkakustannukset	50	48	45
Tilikauden voitto	403	407	419
Tilikauden voitto, % liikevaihdosta	67	68	69
Henkilöstö vuoden lopussa	1 689	1 645	1 612
Ympäristövastuu			
Sähkön kulutus, MWh ⁵⁾	5 590	5 510	5 530
Veden kulutus, m ³ ⁶⁾	5 640	5 090	5 020
Kaukolämmön kulutus, MWh ⁷⁾	1 850	1 800	1 780
Ajetut kilometrit, milj. km	5	4	4

1) Taloustutkimus Oy

2) Taloustutkimus Oy

3) Asiakkaan itsensä pyytämät käyntikiellot sekä käyntikertarajoitteet vuoden aikana (täsmennetty vuodesta 2007)

4) Taloustutkimus Oy

5) Pääkonttori, edustus- ja lomakiinteistöt sekä Grand Casino Helsinki

6) Pääkonttori sekä edustus- ja lomakiinteistöt

7) Pääkonttori

Vuoden 2008 tapahtumia

31.1.

RAY:n historian suurin avustuspotti

1.4.

RAY täyttää 70 vuotta ja lanseeraa uuden ilmeen

21.5.

Kortilla toimivat automaattit otetaan käyttöön

28.5.

RAY on valmis nettipelitarjontaan

31.1. RAY:n historian suurin avustuspotti

312 miljoonaa euroa jaetaan järjestöille valtioneuvoston päätöksellä.

31.3. Järjestöt hakevat RAY:ltä investointiavustusta vuodelle 2009 yhteensä 70 miljoonaa euroa.

1.4. RAY täyttää 70 vuotta ja lanseeraa uuden ilmeen juhluvuoden kunniaksi. RAY:n uusi visuaalinen ilme siirsi hyvin palvelleen apilalogon historiaan. Leif Tallqvistin suunnittelema, vuodelta 1968 periytyvä pelionnea tuova neliapila, näkyy myös uudessa tunnuksessa mutta ajanmukaistetussa muodossa.

5.5. Pelitoiminnan tutkimussäätiö perustetaan yhdessä Veikkauksen kanssa.

7.5. RAY ulkoistaa raha-automaattien kokoonpanon Incap Oyj:lle ja Scanfil EMS Oy:lle.

21.5. Ensimmäiset maksukortilla toimivat automaattit otetaan käyttöön. Muovirahan yleistymisen on haastanut perinteisen kolikkoautomaatin ja RAY vastaa tähän tuomalla mahdollisuuden pelata pankkikortilla. Samalla mahdollistuu myös pelaajan omat pelirajat, kuitenkin niin että kortilla voi maksimissaan pelata yhden vuorokauden aikana 100 eurolla.

28.5. RAY:n hallitus linjaa rakensavastuuksille uudet tukitasot vuodesta 2010 lähtien. Muutoksella harmonisoidaan ja yhdenmuikaistetaan avustuksia ARAn kanssa ja suunnataan RAY-rahoitusta vahvemmin sosiaali- ja terveysjärjestöjen perustoiminnan turvaamiseen.

28.5. RAY ilmoittaa olevansa valmis käynnistämään nettipelitarjonnan, mikäli arpajaislaki suo tähän mahdollisuuden. Syksyn aikana kartoitettiin hankkeen yksityiskohtia. Lähtökohtana on luoda

turvallinen ja vastuullinen kanava internetpelaamiselle.

31.5. Järjestöt hakevat projektiavustusta vuodelle 2009 yhteensä 97 miljoonaa euroa yhteensä 880 kohteeseen.

26.6. RAY:n juhluvuoden kesäkiertue starttaa Järvenpäästä. Kiertue vieraili kaikkiaan 11 paikkakunnalla kesän aikana päättäen matkansa Helsingin rautatientorille 16. elokuuta. Kiertue avasi suomalaisille RAY:n peli- ja avustustoimintaa ja esitteli mm. uuden Pajatson. Tapahtuma-alueella oli myös RAY-avustusta saavia järjestöjä, esimerkiksi SPR, Sydänliitto ja Diabetesliitto. Järjestöt esittelivät toimintaansa ja kertoivat, mihin peleistä saadut tuotot käytetään. Tapahtumissa oli mukana myös suomalaisia huippuarhisteja kuten Jenni Vartiainen, Maarit Hurmerinta ja Jean S. Kiertueen juonsivat Sari Siikander ja Lauri Salovaara.

26.6.

RAY 70 V
kesäkiertue

17.7.

RAY julkistaa
kansalaiskyselyn
auttamisenhalusta

2.9.

Ensimmäinen
Gold Dust
-peliklubi avataan

1.11.

Pelaa maltilla.fi
-kampanja käynnistyy

26.6. Ensimmäinen Pelikioski avataan Tampereelle. Vuoden aikana avattiin kaikkiaan neljä Pelikioskia. Uusissa pelipisteissä on aina henkilökuntaa paikalla, joka mm. valvoo pelaamisen ikärajaa.

17.7. RAY julkistaa juhlavuoden kansalaiskyselyn, jolla karotettiin suomalaisten auttamisen halua. Aihetta käsitellään samana päivänä RAY:n isännöimässä Auttamisen halu -keskustelussa Pori Jazzien SuomiAreenalla. Mukana keskustelemassa oli Tasavallan presidentti Tarja Halonen.

2.9. Ensimmäinen Gold Dust -peliklubi avataan Vantaalle. Gold Dust tarjoaa lukuisia kotimaisia ja ulkomaisia raha-automatteja sekä kasinopöytäpelejä kuten Black Jack ja turnauspokeri. Lisäksi peliklubilta löytyy Suomen ainoa noppapeliä Lucky Dice ja osaan automaateista kytketty Mystery Jackpot, jossa voi voittaa 250 euroa. Gold Dust tarjoaa kokonaisvaltaista viihtymistä laadukkaiden palveluiden parissa.

Yhteiskuntavastuu vuonna 2008

Henkilökunnasta reilut 1 200 osallistui asiakaspalvelun vastuullisuuskoulutukseen.

RAY allekirjoitti European Lotteriesin vastuullisuusstandardit.

Pelaa maltilla.fi -kampanja käynnistyi marraskuussa. RAY keskittää kaikki vastuullisuuteen liittyvät faktat osoitteeseen www.pelaamaltilla.fi

Yhteistyökumppaneiden ikärajojen valvontaan keskittyvä Pelaa misenvalvonta-koulutus jatkui. Yhteensä reilut 34 000 henkilöä on suorittanut koulutuksen.

Yhteiskuntavastuuyksikkö perustetaan.

RAY valmistautuu tulevaisuuteen

Vuonna 2008 Raha-automaattiyhdistyksen toiminnan aloittamisesta tuli kuluneeksi 70 vuotta. Juhlavuotta vietettiin lukuisissa tapahtumissa yhdessä asiakkaiden, yhteistyökumppanien ja järjestöjen kanssa. Juhlavuoden kunniaksi otimme käyttöön uuden liikemerkin ja visuaalisen ilmeen sekä aloitimme pelipaikkojemme uudistamisen. Ensimmäiset uusien konseptien

mukaiset pelialit avattiin ja pelaajia muistettiin korotetuilla päävoitoilla. Juhlavuonna RAY:n tuotosta jaettiin kansalaisjärjestöille ennätysellinen summa avustuksia ja tuettiin sotiemme veteraanien hoitoa ja kuntoutusta runsaammin kuin koskaan aikaisemmin.

Vuosi 2008 jää taloushistoriaan kansainvälisen rahoituskriisin alkamisesta. Talouskasvu pysähtyi

myös Suomessa. Lomautukset, yt-neuvottelut ja irtisanomiset synkivät loppuvuonna taloudellista toimintaympäristöämme. Kaikesta huolimatta RAY saavutti asetetun tulostavoitteen.

Vahvimmin kulunutta vuotta RAY:ssä on sävyttänyt valmistautuminen tulevaisuuden haasteisiin.

Suomalainen rahapeliratkaisu on toiminut hyvin ja sen myötä

laajasti hyväksytty harmiton pelaaminen tuottaa runsaasti varoja käytettäväksi yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Uskomme, että tämä ratkaisu kestää myös tulevaisuudessa. Edessämme on kuitenkin muutoksia, jotka on osattava ennakoida ja joihin voidaan varautua.

Käynnissä oleva arpajaislain uudistuksen ja kilpailun lisääntyminen rahapeli maailmassa vaikuttavat RAY:n mahdollisuuksiin tehdä tulosta. Arpajaislain muutoksen myötä valtiollinen ohjaus tiivistyy, markkinointia rajoitetaan ja kaikkien pelaamiseen tulee 18 vuoden alaikäraja.

Korotettu ikäraja tekee alaikäisten pelaamisen valvonnan yhä vaativammaksi. Valmistautuminen uuteen tilanteeseen vaatii meiltä ja yhteistyökumppaneiltamme huolellista suunnittelua. Me emme kaipaa lasten rahoja vaan kehitämme pelitarjontamme entistä monipuolisemmin erilaisille aikuisille kuluttajaryhmille.

RAY:n tavoitteena on asiakaskuntansa laajentaminen tarjoamalla uusille asiakasryhmille monipuolisia pelipalveluita hyödyntämällä kehittyvän teknologian mahdollisuuksia. Kuluneena vuonna ilmestyivät pelisaleihimme ensimmäiset automaattit, joissa kolikoiden lisäksi kelpaavat maksuvälineeksi pankkikortit.

Pidemmillä tähtämällä tavoitteenamme on pelaajan tunnistaminen pankkikortin tai kehitteillä olevan RAY-kortin avulla. Tällöin pelaajan iän tarkistaminen tapahtuu automaattisesti ja pelaajalle luodaan uusia mahdollisuuksia henkilökohtaisiin pelipalveluihin ja samalla oman pelaamisensa hal-

lintaan. Samat ominaisuudet sisältyvät RAY:n peleihin internetissä, mikäli parhaillaan käynnissä oleva projekti johtaa internet-toiminnan käynnistämiseen. Ratkaiseva päätösvalta on valtiovallalla.

Avustustoiminnassa on käynnissä monipuolinen kehittäminen. Sen lähtökohtana on aktiivinen vuorovaikutus järjestöjen, sosiaali- ja terveysministeriön sekä soveltuvilta osin kuntien ja muiden olennaisten sidosryhmien kanssa. Haluamme tarkastella terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin tulevaisuuden haasteita yhteistyössä näiden tahojen kanssa. Samalla myös aidosti järjestölähtöisten, RAY-avustuksilla tuettujen toimintojen ja toisaalta julkisen vallan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien palvelujen välistä rajanvetoa on selkiytettävä.

Haluamme ohjata tukemme tulevaisuudessa ennen kaikkea sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseen sekä vapaaehtois- ja vertaistoimintoihin. Järjestöjen keskinäisen yhteistyön sekä toisaalta järjestöjen ja kuntien välisen suunnitelmalliseen työnjakoon perustuvan yhteistoiminnan lisääminen on yksi tulevaisuuden toiminnan välttämättömyyksistä.

Olemme käynnistäneet avustustoimintaan liittyvän tietoteknisten valmiuksiemme ajantasaistamisen. Tämä kehittäminen antaa valmistuttuaan aikaisempaa paremmat mahdollisuudet sekä laadukkaaseen avustusvalmisteluun että RAY:n tukeman toiminnan seurantaan ja arviointiin. Yleisavustusten myöntämiskriteerien selkiyttäminen on käynnistetty, ja tämä työ

saadaan tältä erää valmiiksi vuoden 2009 alkupuolella. Yleisavustusten ohella tarkastelemme myös kohdennettujen toiminta-avustusten myöntämisperusteita.

Kokonaisuudessaan avustustoiminnan kehittämistyön tavoitteena on mahdollisimman tasapuolinen, läpinäkyvä ja kaikin puolin oikeudenmukainen RAY-avustusten suuntaaminen kohteisiin, joissa avustuksillamme saadaan aikaan parhaat mahdolliset vaikutukset suomalaisten hyvinvointiin ja terveyteen.

Lähivuodet ovat RAY:n toiminnassa todella mielenkiintoisia. Me RAY:ssä haluamme nähdä tulevan pelitarjontamme kokonaisuutena, jossa edelleen säilytetään tasapaino yhteiskuntavastuun, asiakkaittemme kiinnostuksen ja taloudellisen tuloksen kesken. Se merkitsee toimenpiteitä arpajaislain asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi, asiakaslähtöistä ja palveluorientoitunutta asennetta, rahapelitoiminnan uudistamista sekä uusien teknologioiden entistä parempaa hyödyntämistä. Pysymällä kehityksen kärjessä säilytämme kiinnostuksen RAY:tä kohtaan ja täytämme tulevaisuudessakin laissa meille asetetun tehtävän kansalaisjärjestöjen rahoittajana.

Sinikka Mönkäre

RAY tuntuu ja näkyy Suomessa

RAY vastaa Suomessa yksinoikeudella raha-automaatti- ja kasinopelien järjestämisestä. Pelien tarjoaminen on lainsäätäjän taholta rajattu yksin käsiin, jotta pelaamisesta mahdollisesti aiheutuvia haittoja voitaisiin tehokkaasti ehkäistä. Jo vuodesta 1938 suomalaiset ovat tunnustaneet ja tunnustaneet RAY:n toiminnan kansanterveydelle hyvää tekevän vaikutuksen.

RAY perustettiin yli 70 vuotta sitten keräämään rahapelitoiminnalla varoja kansanterveydelle. Edelleen voitto jaetaan lyhentämättömänä suomalaisen hyvinvoinnin tukemiseen: sosiaali- ja terveysjärjestöille sekä sotaveteraanien hyväksi. Avustustoiminnassa yhdistys pyrkii turvaamaan järjestöjen pitkäjänteisen toiminnan.

RAY:n pelitoimintaa ohjaa jännytksen ja ajanvietteen tarjoaminen pelaajille – mutta yhtä lailla myös heidän oikeusturvansa takaaminen, väärinkäytösten ja rikollisuuden estäminen sekä pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentäminen.

Rahapelitoiminnan tuotto syntyy yhteistyökumppaneiden tiloissa sijaitsevien pelipisteiden raha-automaateista, kasinopeleistä ravintoloissa sekä omista pelisaleista sekä Suomen ainoasta kasinosta, Grand Casino Helsingistä.

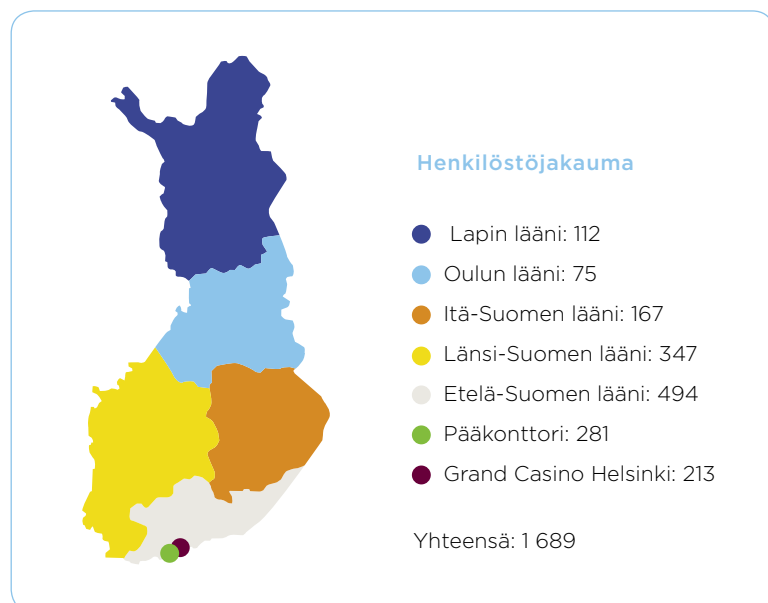
Tuotostaan RAY maksaa valtiolle arpajaisveroa 8,25 prosenttia sekä yrittäjille sijoituspaikkamaksuja peliautomaattien tuotosta 17 prosenttia ja kasinopelien nettotuotosta 50 prosenttia. Näiden sekä

RAY:n oman toiminnan kulujen ja investointien jälkeen jäävä voitto jaetaan avustuksina.

RAY:n palveluksessa on lähes 1 700 rahapelien ammattilaista. Heistä reilu tuhat työskentelee pelinhoitajina RAY:n omilla pelisaleissa, kasinolla sekä yhteistyökumppaneiden ravintoloissa. Yhdistyksen pääkonttori sijaitsee

Espossa ja ainoa kasino Helsingissä. Muita toimipaikkoja eri puolilla Suomea on yhteensä 98, joista pelisaleja on 69.

Omien toimipaikkojen lisäksi RAY näkyy kauppoissa, ravintoloissa, huoltamoilla ja kioskeissa. RAY:n automaatteja ja pelipöytiä on sijoitettu yhteensä noin 8 700 julkiseen tilaan.

Suomalaiset ovat pelikansaa

Suomalaisista (15–74-vuotiaista) 87 prosenttia ilmoittaa pelanneensa jotain rahapeliä ainakin joskus ja 74 prosenttia viimeisen 12 kuukauden aikana. Aktiivisimmin pelaavat 25–35-vuotiaat miehet. Raha-automaatteja kertoo pelaavansa yli 42 prosenttia, mikä on huomattavasti enemmän kuin muissa Euroopan maissa.

Suurin osa suomalaisista pelaa kohtuudella ja pienillä panoksilla. Vuosittain RAY:n peleihin kuluetaan noin 124 euroa asukasta kohden. Keskimäärin rahaa kuluu pelikerralla noin 3 euroa.

Suomalaiset käyttivät RAY:n peleihin viime vuonna kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista noin

0,7 prosenttia. Luku on ollut laskusuunnassa koko 2000-luvun.

Suomen rahapeliyhteisöjen pelikate

(milj. euroa)	2008	2007	2006
RAY	658	652	656
Veikkaus	720	678	659
Fintoto	55	55	53
Yhteensä	1 433	1 385	1 369
(osuus %)			
RAY	46	47	48
Veikkaus	50	49	48
Fintoto	4	4	4

Pelikate tarkoittaa pelaajien kulutusta, josta on vähennetty pelaajille maksetut voitot.

Yksinoikeus vaatii työtä

Rahapelitoiminnan yksinoikeus ei ole itsestäänselvyys, vaan vaatii rahapeliluvan haltijalta paljon valvontaan ja vastuuseen liittyviä toimenpiteitä. Valtioneuvosto voi myöntää rahapeliluvan enintään viideksi vuodeksi. RAY:lle on myönnetty rahapelilupa ajalle 1.1.2007–31.12.2011. RAY:n lisäksi rahapelilupa Suomessa on Veikkauksella ja Fintotolla.

Valtio myös säätelee ja valvoo tarkoin myöntämiään yksinoikeuksia. Arpajaislaki määrittää pelitoiminnan reunaehdot ja tuottojen käyttämisen. Avustusten myöntämisestä ja valvonnasta säädetään lisäksi lailla raha-automaattivastuksista. Yhdistyksen järjestysmuoto, hallinto sekä tuottojen tilittäminen säädetään valtioneuvoston asetuksella Raha-automaattiyhdistyksestä.

Arpajaislakia uudistetaan parhailaan vaiheittain. Muun muassa pelien ikäraja esitetään nostettavaksi 18 vuoteen ja mainontaan esitetään rajoitteita. Lakiuudistuksen ensimmäinen vaihe hyväksyttäneen kesään 2009 mennessä.

RAY:n toimintaa valvoo sisäasiainministeriö, joka myös vahvistaa pelien säännöt ja peleissä käytettävät suurimmat sallitut panokset. Sisäasiainministeriö valvoo RAY:n osalta myös rahanpesulain säännösten noudattamista, sillä toiminta kuuluu rahanpesun ilmoitusvelvollisten piiriin.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä velvoittaa RAY:n tunnistamaan pelaajan, jonka ostokset yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkettyinä suorituksina ovat yhteensä vähintään 3 000 euroa. Pe-

laaja on myös tunnistettava euro-määrästä riippumatta, jos on kyse epäilyttävästä liiketoimesta. Laki ei koske kasinon ulkopuolella tapahtuvaa automaattipelaamista.

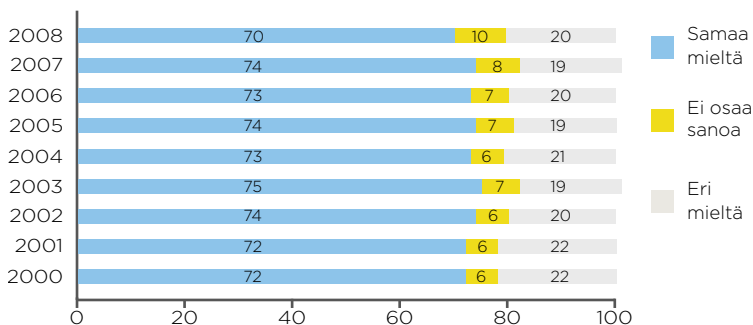
Suomalaisten suuri enemmistö, tutkimusten mukaan 70 prosenttia, tukee RAY:n yksinoikeutta. Keskeiset perustelut kannatukselle ovat voittovarojen ohjautuminen hyviin tarkoituksiin sekä pelitoiminnan säilyminen kontrolloituna. Enemmistö arvioi, että RAY hoitaa rahapeliteoimintaansa vastuullisesti.

Tarkat ohjeet lahjonnan estämiseksi

RAY noudattaa kaikessa suhdetoiminnassaan niin viranomaisten, järjestöjen kuin yhteistyökumppanien kanssa sisäistä ohjetta, jossa on määritelty mm. vieraanvaraisuuden, lahjojen antamisen ja vastaanottamisen periaatteet. Ohjeessa on esimerkiksi määritelty, että ulkopuolisten tarjoamat matkat maksetaan itse. Myös lahjojen ja muun kestityksen vastaanottamiseen on määritelty pelisäännöt.

Ohjeessa on kiinnitetty huomiota myös lahjontaa koskeviin lainsäädännöksiin sekä rikoslain rangaistussäädännöksiin.

RAY:n yksinoikeuden kannatus 2000–2008

Yhteiskuntavastuun koko kuva esiin

Rahapelit toimialana, yksinoikeusasema, rahapelilupa ja arpajaislaki asettavat vastuullisuudelle korkeat vaatimukset. Vastuullisuutta vaatii myös RAY:n viranomaisasema avustustoiminnassa. Lainsäädännön asettamien vaatimusten lisäksi RAY kehittää itse aktiivisesti ja kokonaisvaltaisesti vastuullisen toiminnan muotoja, mitareita ja raportointitapoja.

Vuonna 2008 RAY perusti yhteiskuntavastuuyksikön, jonka tehtävänä on kehittää ja koordinoita vastuullisuuteen liittyviä toimia kansainvälisestä yhteistyöstä aina yksittäisiin vastuullisuustoimenpiteisiin asti. Yksikkö muodostuu yhteiskuntavastuupäälliköstä ja koordinaattorista. He raportoivat yhteiskuntavastuusta johtokuntatasolla vastaavalle viestintäjohtajalle.

Vastuu ulottuu koko taloon

Uuden yksikön myötä yhteiskuntavastuun kehitys ja johtaminen RAY-tasolla systematisoitiin ja laajenee. Yksikkö on mukana rahapelitoiminnan projekteissa ja toimii vastuullisuuden asiantuntijana erilaisissa RAY:n hankkeissa. Lisäksi yksikön vastuulla on organisoida ja kehittää RAY:n henkilöstön vastuullisuuskoulutusta.

Yhteiskuntavastuuyksikkö on aloittanut työnsä mm. RAY:n vastuullisuusohjelman päivittämisellä. Vuonna 2009 yhteiskuntavastuuyksikön tärkeimpiä haasteita on luoda RAY:lle yhteiskuntavastuun dokumentointi- ja raportointijärjestelmä sekä mittaristo. Uusia haasteita luo myös arpajaislain muutos; mahdolliseen 18 vuoden ikärajan onnistuneeseen käyttöönot-

toon valmistautuminen on koko RAY:n ja sen yhteistyökumppaneiden yhteinen ponnistus.

Uuden yksikön myötä yhteiskuntavastuusta tulee entistä näkyvämmiin koko RAY:n toimintaan läpi leikkaava periaate. Yksittäisten hankkeiden ja järjestelmien kehittämisen ohella on lisäksi tärkeää, että vastuullisuusasioita seurataan ja niistä keskustellaan niin kansainvälisillä kuin kotimaisillakin foorumeilla.

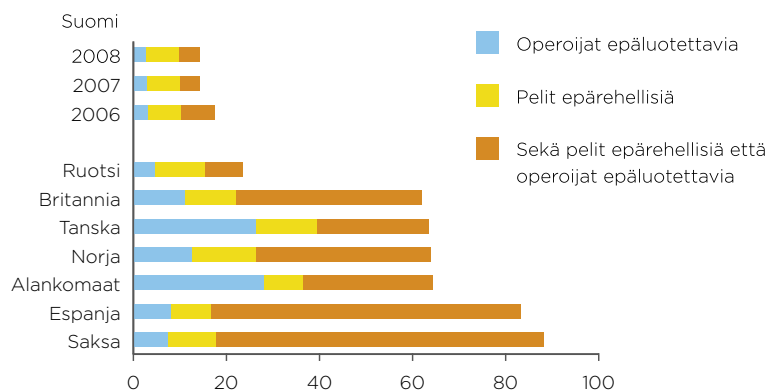
Raha-automaattitoiminnan yksinoikeus Euroopassa

Automaattien lukumäärä asukasta kohden on Suomessa Euroopan vertailumaiden keskitasoa. Nykyinen 15 vuoden ikäraja on muita maita alhaisempi, mutta nousee arpajaislakiesityksen myötä eurooppalaiselle tasolle 18 vuoteen. Pelien jakelu Suomessa on monia vertailumaita kattavampaa ja pelaajaosuudet suuret muihin maihin verrattuna.

Korkeampaa pelaajaosuutta selittää osaltaan raha-automaattien laaja hyväksyttävyyys. Suuri enemmistö suomalaisista pitää raha-automaattien määrää sopivana ja niiden toimintaa luotettavana. Muissa tutkituissa maissa, Ruotsia lukuun ottamatta, enemmistö haluaisi vähentää pelejä. Suomalaiset myös luottavat pelien rehellisyyteen huomattavasti vertailumaiden kansalaisia enemmän.

Pelitoiminnan tuotto asukasta kohden oli Suomessa vuonna 2008 Euroopan korkein. Tuotosta jaetaan yhteiskunnalle noin 74 prosenttia. Osuus on suurempi kuin muissa merkittävässä raha-automaattimaissa.

Luottamus raha-automaattitoimintaan Suomessa ja muissa maissa

RAY:stä ei tee ainutlaatuista Euroopassa yksinoikeus, vaan toiminnan sääntely ja tuottojen käyttö.

Yhtenäinen EU-lainsäädäntö puuttuu

Euroopassa ei ole yhtenäistä rahapelitoiminnan lainsäädäntöä. Yleisesti EU:ssa on yksinoikeusjärjestelmä rahapeleihin ja valtiot haluavat rajoittaa pelitarjontaa. EY:n tuomioistuimen vakiintuneiden linjauksen mukaan jokaisella jäsenvaltiolla on oikeus yhteiskunnan ja yksilöiden suojaamisen perusteella rajoittaa pelipalvelujen tarjontaa. Jäsenvaltio voi ottaa huomioon myös omat kulttuuriset ja historialliset lähtökohtansa ja määrittellä tavan, jolla se ohjaa rahapelitoimintaa. Käsitellessään ns. tapaus Läärää vuonna 1999 EY:n tuomioistuin katsoi, että RAY:n toimintaa säätelevä lainsäädäntö ei ole ristiriidassa EY-oikeuden kanssa.

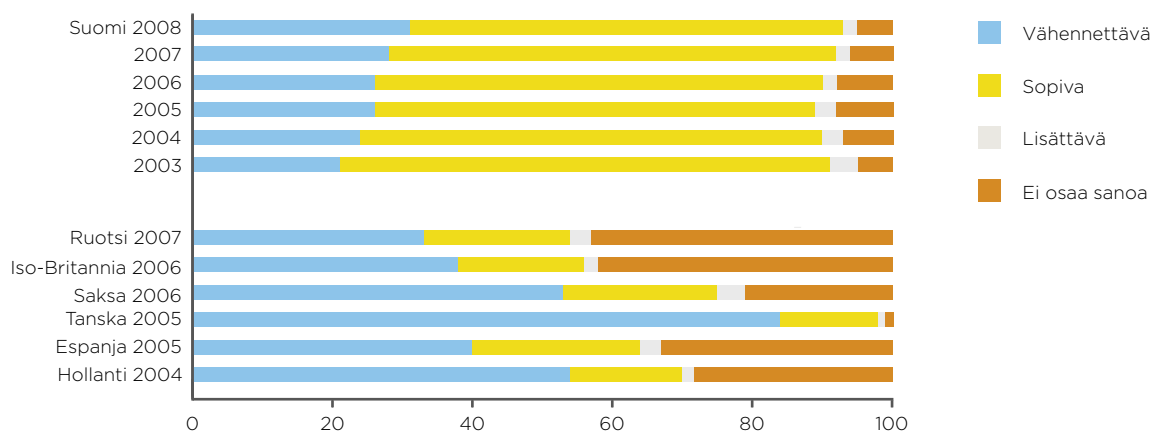
Sähköiset jakelukanavat ovat tuoneet erityisen haasteen jäsenvaltiokeskeiselle säätelylle. EU-komission lukuisista aikeista huolimatta yhteisötason harmonisoiva säätely puuttuu edelleen myös internetjakelusta, vaikka sen periaatteellinen ja käytännön uhka nykyisille kansallisille monopoleille on tiedossa.

Suomessa 85 prosenttia kansalaisista on sitä mieltä, että rahapelejä koskeva päätöksenteko tulee säilyttää kansallisella tasolla.

Kansalaisten mielipide raha-automaattien määrästä Suomessa ja muissa maissa

RAY kehittää aktiivisesti rahapelialaa

RAY osallistuu Suomessa aktiivisesti rahapelialan keskusteluun. Yhdistys pyrkii myös edistämään pelialan akateemisen tutkimuksen tasoa. Vuonna 2008 RAY perusti yhdessä Veikkauksen kanssa Pelitoiminnan tutkimussäätiön, jonka tarkoituksena on tukea ja edistää ennakkoluulotonta tutkimusta rahapelaamisesta yhteiskunnallisena ja kulttuurisena ilmiönä. RAY rahoittaa myös esimerkiksi sosiaalisen pelaamisen hanketta Tampereen yliopistossa, jossa mukana ovat myös Jyväskylän yliopisto, Tekes ja Veikkaus.

Vuonna 2008 Jyväskylän yliopistoon perustettiin kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen professori lahjoitusvaroin. RAY on viisivuotisen professorin päätukija.

Pelaamisen sosiaalisten haittojen tutkimusta sosiaali- ja terveysministeriössä RAY rahoittaa yhdessä muiden peliyhtiöiden kanssa. Avustustoiminnallaan RAY tukee myös peliongelmiä hoidon kehittämishankkeita.

Eurooppalaisen rahapelitoiminnan kehittämiseen RAY osallistuu yhdessä muiden peliyhtiöiden kanssa European Lotteries (EL) -järjestön kautta. Vuoropuhelua käydään säännöllisesti myös Pohjoismaisten peliyhtiöiden kesken.

Avustuksilla iso yhteiskunnallinen jalanjälki

RAY:n voitto jaetaan kokonaisuudessaan suomalaisen hyvinvointiin. Noin 400 miljoonaa euroa vuodessa tekee ison vaikutuksen yhteiskunnassa. RAY:n tukemissa järjestöissä työskentelee yhteensä reilut 31 000 henkeä.

Toiminnan vaikutus moninkertaistuu vapaaehtoisessa kansalaistoiminnassa. Suomalaiset haluavat tehdä hyvää, mikä näkyy vapaaehtoisten valtavana joukkona. Yksin RAY:n avustamissa lähes tuhannessa järjestössä on noin 350 000 vapaaehtoistyöntekijää. Jäseniä järjestöissä on kaikkiaan 2,2 miljoonaa.

RAY:n toiminta- ja projektiavustuksin katettiin keskimäärin 15 prosenttia sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kokonaiskustannuksista. Avustusprosentti vaihtelee suuresti järjestöittäin. Monelle pienelle järjestölle avustus on elinehto, kun taas suuremman järjestön budjetissa osuus on pieni, vaikka avustussummat ovatkin suuria. Investointi-, kokeilu- ja kehittämishankkeiden kustannuksista avustukset kattavat huomattavasti suuremman osan.

RAY:n avustukset ovat vakiintuneet osaksi suomalaista sosiaali- ja terveystyön rahoitusjärjestelmää. Tulostavoitteet asetetaan RAY:n avustusstrategian pohjalta ja avustukset sovitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisiin tavoitteisiin. Toimintaperiaatteista käydään keskustelua sosiaali- ja terveysjärjestöjen lisäksi muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön, yrittäjäjärjestöjen, Suomen Kuntaliiton, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Kelan kanssa.

Järjestöjen keskeisimmät yhteiskunnalliset roolit ovat perinteisesti liittyneet jonkin väestöryhmän edunvalvontaan, vapaaehtoistoiminnan organisointiin sekä uusien toimintamallien kokeilu- ja kehittämistoimintaan sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen on kuntien vastuulla. Ostopalveluiden käyttö kunnis-

sa on kasvanut ja samalla palveluita tarjoavien yritysten määrä on kasvanut. RAY ei myönnä avustuksia toimintoihin, joissa ne voisivat aiheuttaa vähäistä suurempia kilpailuhaittoja alalla toimiville palveluyrityksille.

RAY:n tuen merkitys on suuri järjestötoiminnan jatkuvuuden turvaamisen ja toimintojen kehittämisen kannalta.

Vastuullista viestintää ja markkinointia

RAY kertoo tavoitteistaan ja toiminnastaan avoimesti. Markkinoinnin painopiste on yrityskuvan ja vastuullisen pelaamisen viestinnässä. Peleistä viestitään lähinnä itse tuotteissa ja pelien välittömässä läheisyydessä sekä uusien tuotteiden tai pelipaikkojen esiteltäessä. Viestinnän tavoitteena on tehdä RAY:n toimintaa tunnetuksi, viestiä maltillisesta pelitavasta sekä tukea suomalaista yksinoikeusjärjestelmää. RAY:n pääviestintäkanavat ovat internet, mediaviestintä, asiakas- ja muut sidosryhmälehdet sekä suora asiakasviestintä RAY:n omissa pelisaleissa.

Vastuullinen toiminta korostuu myös viestinnässä, ja esimerkiksi markkinointiviestintää ohjaavat eettiset periaatteet.

Eettisyys ohjaa markkinointiviestintää

Markkinointiviestintä on rehellistä ja totuudenmukaista.

Markkinoitujen tuotteiden ja palveluiden ominaisuuksista tarjotaan kuluttajien käyttöön avoin informaatio.

Markkinointiviestinnässä ei käytetä väärin kuluttajien luottamusta eikä pyritä hyötymään kuluttajien kokemattomuudesta tai tietojen puutteesta. Markkinointiviestinnässä ei käytetä hyväksi kuluttajien taikauskkoa.

Markkinointiviestinnällä tuetaan tietoista pelaamista, jossa pelaaja käyttää harkintaa pelaamiseen käyttämänsä rahan ja ajan suhteen.

Markkinointiviestinnällä ei luoda kuvaa rahapeliin pelaamisesta tienä rikastumiseen tai taloudellisten ongelmien ratkaisuun.

Markkinointiviestinnässä kerrotaan rahapeliin pelaamiseen liittyvistä riskeistä, tarjotaan tietoa riskikäyttäytymisen tunnistamiseen ja kerrotaan peliongelmaan saatavasta avusta.

Kaikki pelien markkinointiviestintä suunnitellaan aikuisille eli yli 18-vuotiaille. Se ei siten sisällä mitään sellaista, mikä olisi erityisesti lapsiin vetoavaa.

Katso eettiset ohjeet kokonaisuudessaan www.ray.fi

Autettavista tulee auttajia

KRIS-järjestö tukee vankilasta vapautuvien sopeutumista takaisin yhteiskuntaan. Yhteistyötä tehdään muun muassa sosiaalitoimistojen ja Rikosseuraamusviraston kanssa. Toiminta on hyvin konkreettista: vapautumispäivänä menään portille vastaan, autetaan kontakteissa sosiaalitoimistoon, kuunnellaan ja tuetaan sekä järjestetään vapaa-ajan toimintoja ja päihdekursseja.

– Portille vastaan menemällä estetään ensi hetken väärät päätökset. Vapautuminen on päällekkävyä prosessi, joka voi johtaa sokin kaltaiseen tilaan. Kun henkilö sitten istuu meidän kanssa autossa matkalla sosiaali- tai työvoimatoimistoon, hän rauhoittuu ja saa vahvistusta halulle irtautua kierteestä, KRIS-Suomen keskusliiton puheenjohtaja **Matti Hytönen** selittää.

Käytännössä kontakti otetaan jo ennen vankilasta vapautumista. Viime vuonna KRIS järjesti lähes 120 infotilaisuutta vankiloissa eri puolilla Suomea. Elämään vankilan ulkopuolella valmistaudutaan kartoittamalla vapautumisen jälkeistä elämäntilannetta ja auttamalla esimerkiksi asunnon järjestämisessä.

Vertaistuki on kullan arvoista

Viime vuonna KRISin Tampereen toimintakeskuksessa kävi noin 4 500 henkilöä, vankiloissa järjestettiin yhteensä noin 700 kahdenkeskistä, luottamuksellista tapaamista, ja portilta haettiin lähes 100 henkilöä. Resurssia ei silti riittänyt kaikille tarvitsijoille. Enemmistö 650 jäsenestä ja kaikki 40 aktiivista vapaaehtoistyöntekijää ovat entisiä vankeja. KRISin kautta apua saaneita kannustetaan itse osallistumaan toimintaan vapaaehtoistyöntekijöinä.

– Vertaistuen merkitys on toiminnassamme valtava. Omakehtainen kokemus antaa tietoa, jota ei opi kursseilla eikä voi ostaa rahalla. Monella vapaaehtoistyöntekijöstämme on myös jokin sosiaalialan ammattitutkinto, Hytönen kertoo.

Hytönen painottaa, että KRISläisiltä vaaditaan ehdotonta päihteettömyyttä, mikä on yksinkertainen resepti myös rikoskierteen katkaisuun.

–Valtaosa vankiloissa istuvista on tehnyt rikoksen joko saadakseen päihkeitä tai päihneiden vaikutuksen alaisena. Siksi päihteettömyyden tukeminen on erityisen tärkeää.

Toiminta tukeutuu pääosin RAY:ltä saataviin avustuksiin sekä lahjoituksiin. Vuonna 2008 KRIS sai projekti- ja toiminta-avustuksia RAY:ltä yhteensä 120 000 euroa. Järjestö toimii yhdeksässä maassa samalla periaatteella. Suomessa toimintaa on 14 paikkakunnalla.

Aktiivisella sidosryhmätyöllä tuloksiin

Rahapelaamiseen liittyy yhteiskunnan näkökulmasta merkittävä taloudellinen ja sosiaalinen vastuu. RAY:n toimintaan vaikuttavat ja sitä arvioivat lukuisat sidosryhmät.

RAY:n neljä tärkeintä sidosryhmää ovat asiakkaat, pelitoiminnan yhteistyökumppanit, sosiaali- ja terveysjärjestöt sekä henkilöstö. Myös viranomaiset ja poliittiset päättäjät ovat tärkeitä sidosryhmiä; heistä keskeisimpiä ovat valtioneuvosto, eduskunta ja toimintaa valvovat ministeriöt.

RAY käy sidosryhmiensä kanssa jatkuvaa keskustelua paitsi liiketoiminnastaan myös muun muassa yhteiskuntavastuustaan.

RAY kuvaa toimintansa vastuullisuutta viranomaisille, yhteistyökumppaneille ja avustuksia saaville järjestöille. Koko RAY:n asiakaspalvelutehtävissä toimiva henkilöstö sekä kumppaneiden myyntihenkilökunta osallistuvat vastuullisuuden toteuttamiseen.

Jäsenjärjestöt ovat käsitelleet RAY:n yhteiskuntavastuuta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry:n piirissä. RAY on yksi Finnish Business & Society:n perustajajäsenistä. Kansainvälisellä tasolla RAY on allekirjoittanut European Lotteries -järjestön vastuullisuusstandardit.

Sidosryhmien odotuksia kartoitetaan myös säännöllisesti tehtävillä tutkimuksilla, joiden avulla RAY pyrkii parantamaan toimintaansa.

Seuraavan aukeaman taulukko avaa RAY:n ja eri sidosryhmien suhdetta toisiinsa.

Sidosryhmä	Sidosryhmän merkitys RAY:lle
<p>Pelaajat</p> 	<p>Raha-automaattien ja kasinopelien pelaajat tuovat tuoton. RAY:n tavoitteena on pitää pelaajakunta mahdollisimman laajana ja panokset kohtuullisina.</p>
<p>Henkilöstö</p> 	<p>Henkilöstön osaaminen, sitoutuminen, innostus ja hyvä asiakaspalvelu rakentavat menestyvän RAY:n.</p>
<p>Yhteistyökumppanit</p> 	<p>Valtaosa RAY:n tuotosta muodostuu yrittäjien tiloihin sijoitetuista peliautomaateista ja ravintola-kasinopeleistä. Yrittäjäkumppaneilla on merkittävä rooli pelaamisen valvonnassa.</p>
<p>Sosiaali- ja terveysalan järjestöt, jäsenjärjestöt, avustusten saajat</p> 	<p>RAY:n asetuksessa määritelty tehtävä on hankkia varoja sosiaali- ja terveysalan järjestöille ja säätiöille. Osa järjestöistä on RAY:n jäseniä, jotka osallistuvat myös yhdistyksen päätöksentekoon.</p>
<p>Päätäjät, viranomaiset</p> 	<p>Rahapeloitoinnasta säädetään Suomessa arpajaislailla. Valtioneuvosto päättää avustusten jaosta ja sosiaali- ja terveysministeriö valvoo jakamista. Sisäministeriö valvoo pelitoimintaa.</p>
<p>Media</p> 	<p>Media välittää tietoa pelaamisesta, pelitoiminnasta sekä kertoo avustusten käytöstä ja vaikuttavuudesta. Muokkaa kansalaismielipidettä ja vaikuttaa päättäjien kantoihin.</p>
<p>Muut kumppanit</p> 	<p>RAY toimii verkostomaisesti hyödyntäen kumppanien osaamista alueilla, joiden asiantuntija ei itse ole ja tarjoaa omaa erikoisosaamistaan kumppaneille.</p>
<p>Suuri yleisö</p> 	<p>Rahapeloitoinnin yleinen hyväksyttävyyden on elintärkeää laajan asiakaskunnan ja yksinoikeuden ylläpitämiseksi.</p>

Sidosryhmien odotukset RAY:lle	Keskeiset välineet ja toimenpiteet	Miten onnistumista mitataan
<p>Monipuolinen tarjoama: mielenkiintoiset ja luotettavat pelit ja viihtyisät pelaamisympäristöt. Asiakasta palvellaan hyvin. Pelit helposti saatavilla ja keinoja hallita omaa pelaamista. Oikeaa ja selkeää tietoa pelaamisesta ja voittamisen mahdollisuuksista.</p>	<p>Jännittävät ja viihdyttävät pelit moneen makuun. Voittojen kasvattaminen. Uutta teknologiaa jakeluun ja maksamiseen. Kattava jakelu. Peleistä tietoa helposti ja monipuolisesti. Toiminnan läpinäkyvyys. Kuluttajansuojaa ja vastuullinen tuotekehitys. Työkaluja pelaamisen hallintaan.</p>	<p>Pelien myynnin kehitys. Uusien tuotteiden kehittäminen ja menestys. Asiakasmäärän ja -rakenteen kehitys. Yrityskuva- ja asiakas-tyytyväisyystutkimukset. Peliongelmaisten määrä. Vastuutyökalujen käyttö. Suora palaute.</p>
<p>Motivoiva työ ja innostava työyhteisö. Oikeudenmukainen palkka ja muu palkitseminen. Hyvä johtaminen. Työn joustavuus, pysyvyys ja monipuolisuus. Mahdollisuus uraan ja työn kiertoon. Tasa-arvo. Avoin ja riittävä tiedonsaanti.</p>	<p>Liiketoiminnan menestys ja vakaa talous. Avoin viestintä ja mahdollisuus osallistua keskusteluun. Esimiestyön kehittäminen. Monipuolinen työtoiminta sekä työsuhte-educut. Tasa-arvo-ohjelma. Rekrytoinneissa ensisäinen hakuprosessi.</p>	<p>Henkilöstötutkimus. Kehityskeskustelut. Henkilöstön vaihtuvuus ja poissaolot.</p>
<p>Toimiva ja pitkäaikainen kumppanuus. Tasapuolisuus. Toimiva kunnossapito. Riittävä korvaus yhteistyöstä. Avoin yhteistyö ja viestintä. Sopimusten pitävyyttä. Valvonnan helpottaminen.</p>	<p>Liiketoiminnan kehitys. Kattavat ja selkeät yhteistyösopimukset. Asiantunteva palvelun ja tiedon tarjoaminen rahapeleissä. Työkaluja ja koulutusta valvontaan.</p>	<p>Tuoton kehitys. Yhteistyön tyytyväisyystutkimus. Kumppanuuksien kesto ja määrä. Suora palaute. Vastuutyökalujen (pelineistolaitte) käyttö.</p>
<p>Vakaa ja hallittu tuoton kehitys. Avustuksiin suunnatun tuotto-osuuden kasvu. Toiminnan tehokkuus ja johdonmukaisuus. Rahoituslinjausten selkeys ja läpinäkyvyys. Keskustelu-yhteyden toimivuus. Vastuullinen toimintatapa.</p>	<p>Liiketoiminnan kehitys. Vastuullisuus tuotekehityksessä. Säännöllinen ja avoin vuorovaikutus sekä yhdistyksen kokous. Pitkäjänteisyys. Läpinäkyvä avustusprosessi ja kattava viestintä.</p>	<p>Avustussumman kehitys, jakaminen ja verot. Toiminnan kattavuus koko Suomessa. Sosiaalisten haittojen ehkäisy pelitoiminnassa. Vastuullisuusohjelman toteutuminen. Avustus-toiminnan vaikutukset suomalaisen hyvinvointiin.</p>
<p>Vakaa tuoton ja arpajaisverotuoton kehitys. Vastuullinen pelitoiminta ja sosiaalisten haittojen minimointi ja ehkäisy. Avustusvarojen tehokas kohdentaminen ja avustusten vaikutukset. Työllisyysvaikutus. Keskusteluyhteys ja kattava tiedonsaanti päätöksenteon tueksi.</p>	<p>Vakaa tuotto. Arpajaislain ja rahapelipolitiikan noudattaminen. Vastuullinen ja monipuolinen toiminta ongelmapelaamisen ehkäisemiseksi. Peli-ongelmien tutkimuksen, ennaltaehkäisyn ja hoidon rahoittaminen. Avoimuus ja läpinäkyvyys.</p>	<p>Tuoton kehitys. Järjestöjen asiakas-tyytyväisyystutkimus ja STM:n hallinnon alan mainemittari.</p>
<p>Avoin yhteistyö ja keskusteluyhteys. Tavoitettavuus ja nopeus. Rahapeläamisen ja sosiaali- ja terveysalan kansalaistoiminnan asiantuntijuus. Kannatukset, mielenkiintoiset juttuaiheet ja hyvät haastateltavat.</p>	<p>Monipuolinen, avoin ja luotettava viestintä. Säännölliset tapaamiset avainmedioiden ja toimittajien kanssa. Tietoa saatavilla helposti ja laajasti. Yhteyshenkilöt hyvin tavoitettavissa ja vastuut määriteltä. Avainhenkilöiden argumentaatio- ja mediavalmennukset.</p>	<p>Yrityskuva- ja yritysviestintätutkimukset. Julkisen keskustelun sävy. Päivittäinen mediaseuranta. Viestintäaktiiviteettien, tapaamisten ja kontaktien määrä. Yhteydenottojen määrä ja asiantuntijalausuntojen kysyntä.</p>
<p>Luotettava ja avoin toiminta. Sopimusten pitävyyttä ja pitkäkestoiset kumppanuudet.</p>	<p>Yhteistyösopimukset ja rahapelitoiminnan tuntemus yhteistyössä.</p>	<p>Sopimusten kesto ja laatu.</p>
<p>Tuoton tehokas ja oikeudenmukainen käyttö suomalaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Vastuullista rahapelitoimintaa. Ongelmapelaamisen ehkäiseminen ja minimoiminen. Ohjaava ja opastava rooli. Moderni pelitoiminta.</p>	<p>Avoin viestintä. Ongelmapelaamisen ehkäisy ja todelliset teot. Pelaamisen ikärajan valvonta. Monipuolinen ja koko Suomen kattava peli- ja avustustoiminta. Läpinäkyvät avustuskriteerit. Avustusten vaikutusten osoittaminen. Kattava tuotekehitys.</p>	<p>Yrityskuvatutkimus ja muut kansalaismielipidettä mittaavat tutkimukset.</p>

Peli-iloa viihtyisästi ja vastuullisesti

Yhä kovenevaan kilpailuun kuluttajien ajasta ja kolikoista vastataan pelien ja peliympäristöjen asiakaslähtöisellä tuotekehityksellä sekä entistä paremmalla palvelulla. Pelimaailman trendit kehittyvät tällä hetkellä entistä enemmän sosiaaliseen ja viihteelliseen suuntaan. Vastuullisuus asettaa kuitenkin puitteet, joissa RAY tavoittelee pelituottojen hyvää kehitystä.

Vuoteen 2011 ulottuvan rahape-
listrategiansa mukaisesti RAY ta-
voittelee peleillään mahdollisim-
man laajaa asiakaskuntaa, joka pe-
laa kohtuullisesti. Pelituotteiden
ja pelaamisen ympäristöjen kehi-
tys tähtää peli-ilon ja mukavan jän-
nityksen tarjoamiseen siten, ettei
pelaaminen keskittyisi vain samoil-
le henkilöille.

Pelaamisen taustalla on erilai-
sia syitä ja tilanteita: toiset halua-
vat viihtyä ja viettää aikaa pelien
parissa, kun toiset taas pistäytyvät
automaatin äärelle vain hetkeksi,
ohimennen.

Pelitoimintansa uudistamisen
yhteydessä RAY onkin kartoittanut
pelaamisen eri motiiveja ja ottanut
kuluttajien odotukset tuotekehi-

tyksen ja peliympäristöjen raken-
tamisen veturiksi. Kehityksen ta-
voitteena on myös viedä pelaamis-
ta entistä paremmin valvottuihin
ja entistä viihtyisämpiin ympäris-
töihin.

Yksi keskeisimmistä haasteista
perinteiselle kolikkopelaamiselle
on kuluttajien siirtyminen ostoksis-
saan korttimaksamiseen. Niinpä
RAY tarjosi vuonna 2008 ensim-
mäistä kertaa mahdollisuuden
maksaa automaattipelaaminen si-
rukortilla. Kortilla maksaminen
tuo pelaajalle uusia työkaluja pe-

RAY:n pelisaleissa on yhteensä 2 332
raha-automaattia ja 68 pelipöytää.

laamisensa hallintaan. Samalla hoi-
tuu myös pelaajan iän tarkistus.

Pelisalien uusi aikakausi

Koko RAY:n pelitoiminnan näky-
vin muutos vuonna 2008 kohdistui
RAY:n omiin pelisaleihin. Mitta-
vassa uudistuksessa Potti- ja Täys-
potti-pelisalien ilmettä raikastet-
tiin ja pelivalikoimaa päivitettiin.
Ensimmäinen uuden konseptin
mukainen Täyspotti-peliali avat-

RAY:n automaattien lukumäärä pelipisteissä ja pelisaleissa vuoden 2008 lopussa oli 19 260. Rahapeliluvassa on määriteltä 20 000 automaatin maksimimäärä.

tiin kesällä Turussa. Nyt pelisaleissa voi viihtyä, vaikka ei pelaisikaan.

RAY-pelitalit saivat joukkoonsa myös aivan uudenlaisen tulokkaan, Gold Dust -peliklubin. Ensimmäinen Gold Dust avattiin Vantaan Flamingossa lokakuussa. Peliklubi eroaa tutuista pelisaleista mm. viihde- ja pelikoulutarjonnallaan ja ulkomaisilla peliautomaateillaan sekä ravintolapalveluillaan. Kansainvälistä tunnelmaa ja jännitystä klubille tuo automaattien Mystery Jackpot.

Peliklubin sisällä on erillinen Club-alue, jonne vaaditaan rekisteröityminen ja josta löytyy mm. pokeripöydät.

Kesällä avattiin ensimmäinen Pelikioski, joka on rajattu ja rauhallinen pelialue isojen asiakasvirtojen äärellä: isoilla liikenneasemilla, kauppakeskuksissa ja hypermarketeissa. Pelialueella ikärajavälönästä ja asiakaspalvelusta vastaa pelimestari. Pelikioskeja avattiin neljä kappaletta vuonna 2008, ja kokeilu jatkuu vuonna 2009.

Uusissa ja uusituissa pelisaleissa on kiinnitetty huomiota erityisesti asiakaspalveluun, joka tekee pelaamisesta elämyksen. Hyvällä asiakaspalvelulla taataan myös turvallinen peliympäristö sekä ikärajavälön pitävyyttä.

Pelaajat mukaan tuotekehitykseen

RAY vahvistaa jatkossakin tuotekehityksessään toimivia, suosittuja peli-ideoita ja niiden muunnelmia. Samalla kehitetään aitoja peliliittymiä, jotta pelaajille olisi

tarjolla riittävän mielenkiintoisia ja hauskoja hetkiä.

RAY on hakenut tuotekehitykseensä uutta vauhtia perustamalla kesällä 2008 pelilaboratorion, jossa ideoidaan ja testataan uusia pelien aihioita jatkokehitystä varten. Toinen merkittävä asiantuntijaryhmä RAY:n tuotekehityksen rattaissa ovat pelaajat, joiden mielipiteitä kuunnellaan entistä tarkemmin.

RAY:n virtuaalinen pelimaailma Pelaamo on vuonna 2008 ensimmäistä kertaa toiminut ryhmäpelin kokeilualustana. Pelaamoon rekisteröityminen edellyttää vähintään 18 vuoden ikää.

Pelaamoon rekisteröitymällä pelaaja-asiakkaat voivat kokeilla RAY:n pelejä nettiympäristössä ilman rahaa, riskiä tai voittoja. Pelaamon sivuille on koottu pelitietoa, pelien statistiikkaa ja eri pelien sijaintitiedot. Lisäksi Pelaamoon rekisteröityneet saavat kotiinsa ilmaisen Voitto-asiakaslehden kolme kertaa vuodessa.

Nettipeliin varaudutaan

Vuonna 2008 RAY:n hallitus teki päätöksen, jonka mukaan RAY on valmis tarjoamaan pelejä myös internetissä, mikäli poliittiset päättäjät niin haluavat. Ratkaisu tarjonnan käynnistämistä kuuluu valtiolle, joka vastaa suomalaisen

rahapelijärjestelmän johdonmukaisuudesta.

Nopeiden raha-automaatti- ja kasinopelien tarjonta internetissä ei ole ongelmattonta, koska niihin sisältyy suuri peliongelmiä riski. Tästä syystä RAY on tähän asti pitänyt fyysisen maailman peliympäristöissä.

Mikäli Suomessa halutaan, että tämäntyyppisten nettipelien tarjonta tulee käynnistää, on RAY valmis toteuttamaan tehtävän kokemuksensa ja osaamisensa pohjalta vastuullisuuslinjaustensa mukaisesti. Asiaan liittyviä selvityksiä on jo tehty erillisen projektin puitteissa.

Rahapelituotto (milj. euroa)	2008	2007
Raha-automaatit pelipisteissä	516,9	514,7
Raha-automaatit pelisaleissa	77,7	74,0
Kasinopelit pelipisteissä	21,7	22,9
Kasinopelit pelisaleissa	7,8	7,8
Yhteensä	624,1	619,4
Pelitalien lukumäärä	2008	2007
Täyspotti	26	25
Potti	36	34
Club Ray	2	2
Gold Dust	1	-
Pelikioski	4	-
Yhteensä	69	61
Asiakaskäynnit, 1 000 hlöä/vuosi		
Pelitalit	8 200	8 100

RAY:n pelit

Hedelmäpelit

Hedelmäpelit ovat yksi tunnetuimmista pelimuodoista raha-automaateissa. Peli-idea on yksinkertaisimmillaan se, että kolmen pyörivän arvontakiekon kuvioista tavoitellaan voittolinjalle voittavaa kuvioyhdistelmää. Suomeen hedelmäpelit rantautuivat RAY:n valikoimassa vuonna 1974. Hedelmäpeleihin kuuluu RAY:n kaksi suosituinta peliä Tuplapotti ja Tähti.

Tuplapotti

Tuplapotissa tavoitellaan voittavia yhdistelmiä pelikierrokselle mukaan valituille voittolinjoille, joita

on 1–5. Jos voittoja saa useammalle voittolinjalle yhtä aikaa, saa voiton kaikilta linjoilta parhaimman voittolinjan mukaisesti. Tuplapotti esiteltiin pelaajille jo vuonna 1994 ja se on legendaarisen Potti-pelin seuraaja.

Tähti

Tähti on hedelmäpeli, jossa tavoitellaan voittavia kuvioyhdistelmiä lukitsemalla arvontakiekoja. Peli-idea on Supertähtikuvio, joka korvaa voittolinjalla minkä tahansa muun kuvion. Tähti syntyi pelitaivaalle vuonna 1998.

Muut hedelmäpelit:

Apila	Rahasampo
Heads of Tails	Senttipotti
Kolmilinja	Sole
Komisario Palmu	Suvihumppa
Lucky Fruits	Timantti
Luna	Täyspotti
Mansikka	Täyspotti 5
Pohjantähti	Viisilinja

Rulettiautomaatit

Yksin pelattavat rulettiautomaatit tuovat perinteisen pöytäruletin automaattipeliksi. Peli-idea näissä automaattiversioissa mukailee hyvin pitkälle pöytäpeliä – poikkeaman tekee erilainen määrä arvottavia numeroita. Rulettiautomaateista ensimmäisenä Suomessa esiteltiin saksalainen Weltron-niminen rulettiautomaatti vuonna 1980. Moderni versio ruletista on Megastar.

Megastar

Megastar on automaattinen pöytäruletti, jossa voittava numero arvotaan aidolla rulettikiekolla ja kuulalla. Peliin voi osallistua samanai-

kaisesti kahdeksan pelaajaa, kukin omalla pelipaikallaan. Jokaisella pelaajalla on edessään oma ruletin kenttä kuvaava kosketusnäyttö sijoituksia varten. Megastar esiteltiin yleisölle vuonna 2005 ja sitä pääsee pelaamaan osassa RAY:n Täyspotti-pelisaaleissa ja Gold Dust-pelikubeilla.

Muut rulettiautomaatit:

Ruletti 2000
Superruletti

Pajatso

Suomen vanhimman ja tunnetuimman raha-automaattipelin Pajatson tenho perustuu pelilogiikan yksikertaisuuteen: kolikko yritetään lyödä sormella voittoporttiin. Mitä tarkemmin tähtää ja mitä herkemmin rihlaa käsittelee, sitä todennäköisemmin menestyy.

RAY esitteli uusimman version Pajatsosta kesällä 2008. Pajatsolla pelataan myös MM-kisat, jotka järjestetään kahden vuoden välein – seuraavan kerran vuonna 2009. Peli rantautui Suomeen 1920-luvun puolessa välissä.

Pöytäpelit

Pöytäpeleihin kuuluvat kasinopelit, joita pelataan pelinhoitajan vastaan, kuten Black Jack ja Ruletti sekä pelit, missä pelataan toisia pelaajia vastaan kuten turnauspokerit. Pöytäpelejä voi pelata RAY:n Täyspotti-pelitalissa ja Gold Dust -pelikubeilla sekä ravintoloissa ja yökerhoissa. Peleihin on aina 18 vuoden ikäraja.

Black Jack

Pelinhoitajan vastaan pelattava korttipeli, jossa tavoitteena on saada parempi käsi kuin pelinhoitajalla. Voittaja on se, kumpi pääsee lähemmäksi 21:tä – menemättä kuitenkaan sen yli. Black Jack on

ehdoton suosikki pöytäpeleissä ja sitä onkin voinut pelata eri puolilla Suomea aina vuodesta 1982 lähtien.

Ruletti

Ruletti on yksi maailman vanhimmista peleistä ja kiistatta edelleen yksi mielenkiintoa herättävimmistä pöytäpelituotteista. Pelissä pyritään arvaamaan 37-numeroisella rulettikiekolla pyörivän kuulan pysähdyspaikka. Voittomahdollisuuksia ovat pelipöydällä esimerkiksi numerot, sekä värit musta ja punainen. Rulettia on voinut pelata Suomessa vuodesta 1969.

Muut pöytäpelit:

Bulldog
Dynamic Poker
Fast Poker
Lucky Dice
Red Dog
Riverside Poker
Turnauspokeri

Korttipelit

Korttipeleissä pelataan erilaisia automaattipelejä pelikorteilla. Suosituin raha-automaattipeli Jokeripokeri kuuluu tähän joukkoon. Muita korttipelejä ovat muun muassa Korttikeno ja erilaiset Ventit. Kortit yleistyivät raha-automaateissa vuodesta 1986.

Korttikeno

Korttikenessa valitaan 52 kortin pakasta 1–5 onnenkorttia, joita yritetään tavoitella jaettavista kortteista. RAY:n Korttikeno esiteltiin omana automaattina koko kansalle vuonna 1988 ja nykyään sitä voi pelata osana moniautomaattien pelivalikoimaa.

Jokeripokeri

Jokeripokeri on peruspokeripeli, jossa jokerikortti on mukana kaikilla kierroksilla, myös tuplauksessa. Tavoitteena on saada kahden jakokierroksen aikana mahdollisimman hyvät viiden kortin käsi.

Muut korttipelit:

Aces or Better	Texaspokeri
Deal	Ässäpokeri
Joker Poker	
Kakkospokeri	Keno
Kymppipokeri	Korttikeno
Lucky Cards	Täyskeno
Senttipokeri	
Taitopokeri	Ventti-Ville

Jokeripokerin voittokulku suomalaisten suosikkipeliksi alkoi vuonna 1995. Jokeripokeria voi pelata omalla automaatilla tai moniautomaattien pelivalikoimasta.

Erikoispelit

RAY tuo säännöllisesti markkinoille uusia pelejä, jotka esittelevät pelaajille uusia tapoja viettää vapaa-aikaa pelien parissa modernilla tavalla. Erikoispelejä pääsee pelaamaan kosketusnäytöllä varustetuilla Loisto-, Paletti- ja Monipeli²-automaateilla. Erikoispeleistä mielenkiintoisin uutuuksia on Spinni, joka onkin saavuttanut kiistattoman aseman RAY:n pelivalikoimassa.

Spinni

Spinni on moderni animaatiopeli, jonka ideana on saada mahdollisimman monta samanvärisen kuvion muodostamaa pysty-, vaak- tai vinoriviä. Mitä useampi voittorivi osuu kohdalle, sitä suuremmaksi muodostuu voitto. Spinni esiteltiin pelaajille vuonna 2005 ja sitä on mahdollista pelata Loisto- ja Paletti-automaateilla.

Muut erikoispelit:

Kolmionoppa
Kupla
Numerokeno
Ässäkisa

Kasino panostaa viihteeseen

Grand Casino Helsinki on maailman ainoa kasino, jonka tuotto menee kokonaisuudessaan hyvinvoinnin tukemiseen. Samalla se on Suomen ainoa pelipaikka, jossa uhkapeli on sallittua. Asiakaskuntaa laajennetaan ja monipuolistetaan viihdetarjonnan ja hyvän palvelun avulla.

Grand Casino Helsingin asiakaskäyntien määrä on kasvanut paria poikkeusta lukuun ottamatta vuodesta toiseen. Kasinon pelituotto kasvoi vuoden aikana 5 %. Kokonaisuudessaan Grand Casino Helsinki muodostaa RAY:n pelituotoista noin viisi prosenttia. Vuonna 2008 kasinolla vierailtiin 326 575 kertaa keskimäärin neljä kertaa per asiakas.

Kasinolla on yhteensä 298 automaattia ja 20 pelipöytää.

Maailmanlaajuinen kiinnostus pokeria kohtaan on tuonut Grand Casino Helsingin pokeriturnauksiin ennätysmäärän osallistujia. Pokeriturnausten kysyntään ei ole täysin kyetty vastaamaan, vaikka niitä on hallitusti lisätty. Pokerin suosio näkyy myös sen tuottojen kasvuna: vuoden 2008 aikana pokerin pelituotot kasvoivat 15 %. Vuonna 2008 otettiin käyttöön myös kaksi automaattista Lightning Poker -pelipöytää. Syksyllä päätettiin aloittaa kasinon laajenuksen valmistelu, joka tähtää uuden kasinosalin käyttöönottoon vuonna 2010.

Monipuolinen ja korkeatasoinen viihdetarjonta on vakiintunut osaksi kasinon toimintaa. Show &

Dinner -illoissa oli vuonna 2008 noin 14 500 katsojaa. Lisäksi kasinolla järjestettiin teematapahtumia, Comedy Club -iltoja ja yritystilaisuuksia.

Vastuullisuus ulottuu kaikkeen

Arpajaislaki asettaa kasinon vastuullisuudelle korkeat vaatimukset. Lain lisäksi Grand Casino Helsinki noudattaa omia vastuullisuuskäytäntöjään, joilla taataan pelien ja peliympäristön luotettavuus, turvallisuus ja laadukkuus. Sisäänpääsy kasinolle edellyttää

Vuonna 2008 kiinnitettiin erityistä huomiota pelaamisen ja alkoholinkäytön valvontaan.

rekisteröitymistä ja vähintään 18 vuoden ikää. Lähtökohta on, että asiakkaat asettavat itse pelaamisen rajat. Pelaaja voi arpajaislain mukaisesti halutessaan pyytää itselleen sisäänpääsykiellon, jonka pituus on 3–12 kuukautta. Peli kiellon päätyttyä asiakkaan kanssa käydään keskustelu, jossa sovitaan mahdollisista jatkotoimista. Vuonna 2008 aloitettiin käytäntö, jossa asiakas voi Casino Managerin kanssa keskusteltuaan sopia käyntiensä rajoittamisesta esimerkiksi kertaan viikossa tai kuukaudessa. Varsinainen pääsykielto kasinolle voidaan antaa asiakkaan vilpin, järjestyshäiriö- tai peliongelmaepäilyn perusteella.

Valvotulla uhkapelitoiminnalla voidaan estää liikapelaamisen lisäksi rikolliset lieveilmiöt. Kasino toimii yhteistyössä viranomaisten kanssa, esimerkiksi silloin kun epäillään rahanpesua tai kiellettyä kaupankäyntiä. Kasinon turvaosaston valvontatyö kattaa lisäksi moninkertaisen määrän erilaisia toimenpiteitä. Toimintaa valvoo sisäasiainministeriö, jonka valvojat tekevät kasinolle tarkastuskäyntejä.

Asiakaskunnan laajuus	2008	2007	muutos%
Kävijät, kpl	80 839	83 365	-3,0
Uudet rekisteröityneet, hlöä	43 303	49 619	-12,7
Käynnit, kpl	326 575	321 648	1,5
€ / käynti	108,7	104,62	3,5
Käyntejä/asiakas	4,04	3,9	4,7
Käyntejä/päivä	900	886	1,5

Kasinon tuotot (tuhatta euroa)	2008	2007	muutos%
Raha-automaatit	26 941	24 762	8,8
Pelipöydät	8 422	8 890	-5,3
Pelituotot yhteensä	35 357	33 652	5,1
Pelituotot + muut tuotot	37 010	35 238	5,0

Kuningas palasi Turkuun

Täyspotit tarjoavat asiakkailleen peli-iloa kasinopöytien ja raha-automaattien ääressä. Elokuussa avautui ensimmäinen uuden konseptin mukainen Täyspotti-pelisali Turussa. Uudistetussa pelisalissa on panostettu erityisesti asiakaspalveluun ja viihtyvyyteen.

Uudistuneessa Täyspotissa voi nauttia kupin kahvia, lukea päivän lehden ja tutustua monipuoliseen pelitarjontaan. Tarvittaessa apua antaa palveluvastaava, joka tervehtii asiakkaita heti eteisaulassa. Lähivuosien aikana RAY remontoi kaikki Täyspotit uuden konseptin mukaisiksi.

– Täyspotti-pelisalien yleisilmettä raikastettiin, viihtyvyyttä lisättiin ja asiakaspalvelua parannettiin. Tietenkin myös toivomme, että uudet pelaajat löytävät pelisaleihimme, kertoo konseptipäällikkö **Kai Roiha** uudistuksen taustoista.

Merkittävin uudistus Turussa tapahtui eteisaulassa, jossa sijaitsi ennen remonttia 30 peli-automaattia. Nyt automaatteja on enää kymmenen, ja huomio kiinnittyy asiakaspalveluun sekä viihtyisään ympäristöön. Pöydän ääressä voi nauttia virvokkeita ja katsella Eerikinkadun ihmisvilinää.

Parempaa asiakaspalvelua ja ikärajojen valvontaa

Eteisaulassa voi pelata uusia automaattipelejä Komisario Palmua ja Suvihumppaa. Muutaman askelman päässä on kasinopelialue, jonka uutuuksia ovat suosittu Dynamic Poker sekä päätteruletti MegaStar, joka toimii ilman pelinhoitajaa. Erilaisia automaatteja on sijoiteltu runsaasti Täyspotin keski- ja takaosaan.

Uudistuneissa Täyspoteissa asiakkaita on ensimmäisenä vastassa palveluvastaava, joka huo-

lehtii koko salin asiakaspalvelusta yhdessä pelinhoitajien kanssa. Palveluvastaava auttaa asiakkaita askarruttavissa kysymyksissä ja helpottaa osaltaan myös ikärajavaltontaa. Kaikki täyspottilaiset on valmennettu uuteen palvelukonseptiin. Uusituissa Täyspoteissa toteutuu näin konkreettisesti lupaus valvotusta pelitilanteesta ja hyvästä palvelusta.

Vastuullisuus on tekoja – pieniä ja isoja

Vastuullisena pelinjärjestäjänä RAY paitsi tarjoaa jännitystä ja ajanvietettä, myös kantaa vastuunsa pelaamisen valvonnasta ja turvallisuudesta. Vuodesta 2005 RAY:n väylää vastuun kantamisessa on viitoittanut yhdeksään kohtaan kiteytetty vastuullisuusohjelma, jota seuraten RAY vastaa yhteiskunnan sille asettamiin odotuksiin.

Arpajaislain ja oman vastuullisuusohjelmansa noudattamisen lisäksi RAY sitoutui vuonna 2008 myös European Lotteries -järjestön vastuullisuusstandardeihin.

1 RAY ei tavoittele voiton maksimointia sosiaalisten haittojen kasvun kustannuksella, vaan suhteuttaa taloudelliset tavoitteensa kansalaisten ansiotasossa sekä pelaajakunnan rakenteessa tapahtuvaan kehitykseen.

Vaikka RAY:n tuotolla tuetaan tuhansia tärkeitä kohteita vuosittain, ei pelitoiminnalla tavoitella maksimaalista tulosta. Maltillinen tuototavoite suhteutetaan vuosittain pelaajakunnan rakenteen ja suomalaisten ansiotason kehitykseen. Suomalaiset kotitaloudet käyttävät RAY:n peleihin alle prosentin käytettävissä olevista tuloistaan. Vuonna 2008 käytetty osuus oli 0,73 % (0,77 %, vuonna 2007). Trendi on ollut tasaisen laskeva koko 2000-luvun.

2 RAY haluaa ylläpitää kattavaa ja turvallista pelitarjontaa yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa. Tämä vaatii yhteistä sitoutumista yhteiskunnan asettamiin velvoitteisiin ja yhteisesti sovittuihin vastuullisuustavoitteisiin.

RAY tekee tiivistä yhteistyötä kumppaniensa kanssa, jotta kaikki toimijat tietävät vastuunsa ja velvoitteensa. Tähän liittyy mm. laaja

ikärajoihin liittyvä koulutuspaketti myyjille sekä kattavat valvonnan mahdollistavat keinot ja laitteet RAY:n taholta.

3 RAY:n tavoitteena on laaja, kohtuullisesti pelaava asiakaskunta. Tämä edellyttää kattavia ja monipuolisia jakeluratkaisuja ja erilaisille kohderyhmille kehitettyjä pelipalveluja ja kiinnostavia pelejä.

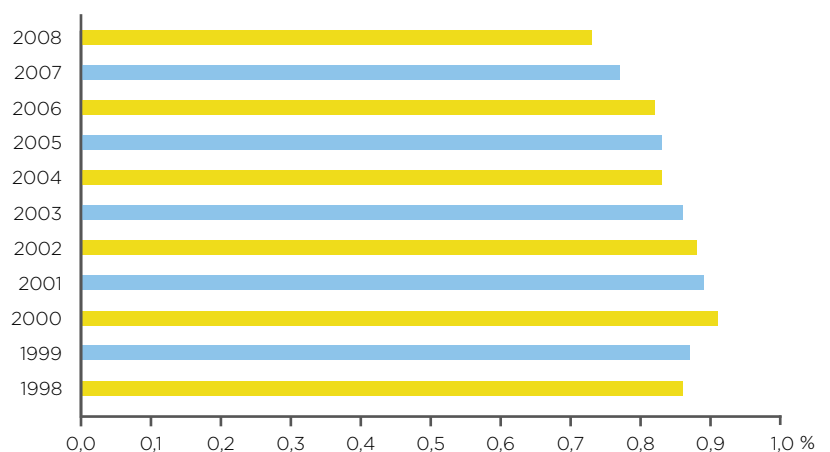
Jotta avustuseurot tärkeisiin kohteisiin saataisiin kokoon ilman, että yksittäisten pelaajien pelikassat hupenisivat liikaa, tarvitaan paljon pienillä panoksilla pelaavia asiakkaita. Ylläpitääkseen laajaa asiakaskuntaa RAY kehittää aktiivisesti pelejään. Tavoitteena on monipuolinen tarjonta, joka vastaa ajan trendeihin ja asiakkaiden tarpeisiin. Noin 20 prosenttia suomalaisista pelaa RAY:n pelejä viikoittain. Eni-

ten pelaavat alle 30-vuotiaat miehet. Vastoin usein julkisuudessa esiin nousevaa kuvaa, eläkeläisten osuus pelaajista on alle 10 prosenttia. Monipuolisen pelitarjonnan lisäksi RAY kehittää uusia maksamistapoja. Vuonna 2008 kortilla maksamista testattiin kaikkiaan 28 pelisalissa yhteensä 70 automaatissa, ja kuluvan vuoden tavoitteena on lisätä maksupäätteiden määrää yhteensä 3 000 automaattiin.

4 Ennen uusien peli- ja jakeluratkaisujen käyttöönottoa RAY testaa ja arvioi niiden sosiaaliset vaikutukset ja seuraa niiden kehitystä.

Arvioidakseen tuotteidensa sosiaalisia vaikutuksia RAY on kehittänyt yhteistyössä Veikkauksen kanssa Rahapelien vastuullisuustyökalun. Työkalun avulla tarkastellaan ny-

RAY:n pelien kulutusosuus kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista 1998–2008

kyisten pelien tai uusien peli-ideoiden eri ominaisuuksia niiden mahdollisesti aiheuttamien sosiaalisten haittojen näkökulmasta. Arviointi tehdään 9 osiossa, joissa arvioidaan perusteellisesti pelin tai peli-idean piirteitä yhteensä 50 erilaisella mittarilla.

Tulosten perusteella pelien ominaisuuksia voidaan arvioida vastuullisuuden näkökulmasta. Näin esimerkiksi pelien ominaisuudet ja niiden jakelutapa sovitaan työkalun avulla yhteensopiviksi. Kaikki RAY:n nykyiset sekä tekeillä olevat peliautomaatit ja peli-ideat on arvioitu vastuullisuustyökalun avulla vuonna 2008.

Rahapelien vastuullisuustyökalun yhdeksän eri osiota:

1. Pelaamisen elementit
2. Taloudellisen tappion riski
3. Voitto- ja panos-rakenne
4. Taidon, tiedon, sattuman ja pelisääntöjen rooli
5. Pelin ja sen ympäristön houkuttelevuus
6. Lisähoukutukset
7. Sosiaaliset piirteet
8. Saatavuus
9. Markkinointiviestintä

5 RAY haluaa estää alaikäisten pelaamisen. Pelitilojen valvontavuutta parannetaan ja alaikäisten pelaamisen seuranta tehostetaan. Pelaamisen kasvu suunnataan pelipaikkoihin, joissa ikäraja valvotaan RAY:n toimesta ja pelipalveluihin jossa ikärajan valvonta tapahtuu automaattisesti.

Nuorena aloitettu rahapelaaminen lisää tutkimusten mukaan riskiä myöhemmälle peliongelman syntymiselle. RAY tekee työtä alaikäisten eli nykyisin mukaan alle

15-vuotiaiden laittoman pelaamisen estämiseksi. Käytännössä ikärajojen valvonnasta huolehtivat RAY:n kumppanit, mutta RAY vastaa tehtävän onnistumisesta tarjoamalla työkaluja ja koulutusta sekä valvomalla sen toteutumista. Pelaamisen valvonnan tunnusluvut löytyvät tarkemmin Pelitoiminnan yhteistyökumppanit -osiesta.

RAY kannattaa rahapelien rajuamista vain täysi-ikäisten ajanvietteeksi valmisteilla olevan arpa-jaislain ehdotuksen mukaisesti. Muutos on suuri: kaikki ikärajaan liittyvä viestintä automaateissa, seinäkkeissä ja materiaaleissa uusitaan.

Yrittäjäkumppaneille laki selkeyttää pelaamisen valvontaa suhteessa muihin ikärajallisiin tuotteisiin, kuten alkoholiin, tupakkaan tai elokuviin. Vuonna 2008 RAY liittyi mukaan Päivittäistavarakauppa (PTY) ry:n aloittamaan ikärajasihankeeseen, jolla pyritään varmistamaan kaupan henkilökunnan onnistuminen ikärajavälisessä.

RAY on jo asettanut 18 vuoden ikärajan omiin pelisaleihinsa, joita on 69 kappaletta. Vuonna 2008 salien asiakaspalvelupisteet sijoitettiin uudelleen niin, että henkilökunta voi paremmin valvoa ikärajoja. Vuoden aikana pelisaliin pyrkineen asiakkaan henkilöllisyys tarkistettiin kaikkiaan lähes 64 000 kertaa. Näistä noin puolella ikä riitti sisäänkäyntiin. Kaikkiaan pelisaleissa on vuosittain noin 8,2 miljoonaa asiakaskäyntiä. Grand Casi-

no Helsingissä jokainen kävijä joutuu rekisteröitymään, jolloin ikä tarkistetaan automaattisesti.

6 Pelien jakelua, ominaisuuksia ja pelisalien sekä kasinon toimintaa kehitetään siten, että pelaajan mahdollisuus kontrolloida omaa pelaamistaan paranee. Pelaamisen painopisteen siirtyminen tunnistamattomasta pelaamisesta tunnistettuun pelaamiseen palvelee tätä tarkoitusta.

RAY:n tavoitteena on, että asiakas on tietoinen tekemistään valinnoista pelatessaan ja pystyy näin parhaiten pitämään pelaamisensa harmittomana ajanvietteenä. Pelihin liittyvää informaatiota on merkittävästi lisätty niin automaateissa, niiden välittömässä läheisyydessä, pelisaleissa kuin ilmaispalvelu Pelaamossakin. Tietoa tarjotaan säännöistä, peliominaisuuksista, voittojen todennäköisyydestä ja pelaamisen hinnasta.

Vuonna 2008 jatkettiin Pelihenkilöpalvelun kehittämistä. Sen avulla voi seurata pelaamiseen käyttämänsä aikaa ja rahaa sekä asettaa rajoituksia. Vuonna 2008 aloitettiin kokeilu, jossa automaattilla pelaamisen voi maksaa myös kortilla. Sähköistä maksamista kehittämällä RAY paitsi luo keinoja valvoa ikärajoja, tarjoaa myös mahdollisuuden euromääräisten rajojen asettamiseen omaan pelaamiseen. Maksukorteilla pelaamiseen on

RAY:n toimesta asetettu 100 euron maksimikulutus päivässä, mutta pelaaja voi itse valita haluamansa summan. Eurorajan korottaminen enintään 100 euroon astuu voimaan päivän viiveellä, rajan laskeminen välittömästi. Asetettu raja on maksuvälinekohtainen ja tilillä on pelaamisen onnistumiseksi oltava rahaa. Luottokortilla pelaaminen ei ole mahdollista.

Työkaluja ja tukea pelaamisen hallintaan tarjotaan myös osoitteessa www.pelaamallilla.fi. Marraskuussa 2008 avattu palvelu kokoaa yhteen keinot ja ohjeet fiksuun rahapelaamiseen.

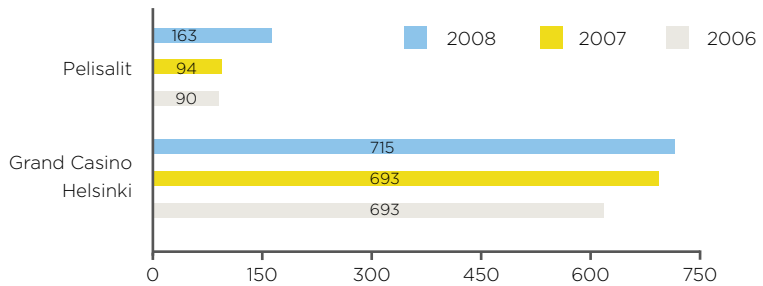
7 RAY:n markkinointiviestintää ohjaavat lainsäädäntö ja RAY:n omat markkinointiviestinnän eettiset periaatteet. Yrityskuvamainonnalla kerrotaan RAY:n toiminnasta. Pelien ominaisuuksista, voitoista, pelipaikoista yms. kertovaa tuoteinformaatiota lisätään. Markkinointiviestintä tukee maltilliseen ja turvalliseen pelaamiseen pohjautuvaa pelikulttuuria.

RAY:n markkinoinnin eettiset ohjeet löytyvät kokonaisuudessaan RAY:n internetsivuilta www.ray.fi.

8 RAY lisää henkilökuntansa tietoa peliongelmissa ja huolehtii pelihenkilökuntansa valmiuksista tukea ja antaa informaatiota peliongelmiinsa apua etsiville henkilöille.

RAY aloitti syksyllä 2007 laajamittaisen henkilöstön vastuullisuuskoulutuksen. Vuoden 2008 aikana koulutukset saatiin päätökseen niin, että kaikkiaan 1 200 työntekijää on käynyt läpi vastuullisuuden perusasiat. Jatkossa kaikki uudet työntekijät käyvät koulutuksen läpi ja muiden tietotaitoa ylläpidetään verkkoon rakennettavan koulutuskokonaisuuden avulla. Yhteistyökumppaneilleen RAY järjestää vastuullisuuskoulutuksia. Koulutuksista on raportoitu tarkemmin Pelitoiminnan yhteistyökumppanit-osiossa.

Vapaaehtoiset peli- ja sisäänpääsykiellot

Vastuullisuusohjelma euroissa

Toimintaa läpileikkaavan vastuullisen pelitoiminnan kustannusvaikutuksia on kokonaisuudessaan vaikeaa eurolleen määrittellä. Suoraan rahapelaamisesta aiheutuvien ongelmien ehkäisyyn RAY käytti euroja vuonna 2008 seuraavasti:

1. Sosiaali- ja terveysministeriölle pelihaittojen tutkimukseen 518 674 euroa
2. Auttavan puhelimen Peluurin toimintaan 135 000 euroa
3. Avustukset järjestöille, jotka kehittävät ja tarjoavat hoitoa peliongelmiin kärsiville 920 000 euroa
4. Muut avustukset yleensä riippuvuuksien hoidon kehittämiseen 256 000 euroa
5. Vastuullisuusohjelman toteuttaminen 1 324 000 euroa

9 RAY osallistuu ongelmapeleiläijille ja heidän läheisilleen tarkoitetun auttavan puhelimen (Peluuuri) rahoittamiseen ja kehittämiseen sekä tiedottaa Peluurin palveluista kaikkialla, missä RAY:n pelejä on. RAY tukee hankkeita, joilla pyritään ehkäisemään ongelmapeleiläijien ja heidän läheisten ongelmien hoitomuotoja.

RAY rahoittaa yhdessä muiden suomalaisten peliyhtiöiden kanssa ongelmapeleiläijien ja heidän läheistensä auttamiseen keskittyvän puhelinvälisen Peluurin toimintaa.

RAY:n ja Peluurin yhteistyö tiivistyi entisestään vuonna 2008. Pelisaleihin tai Grand Casino Helsinkiin sisäänpääsykieltoa hakeneet voivat halutessaan pyytää Peluurin henkilökuntaa soittamaan heille.

Peluurin avainluvut

	2008	2007
Puheluiden määrä kokonaisuudessaan	4 546	2 933
Peliongelmaa koskevat puhelut	1 253	1 390
Soittajista pelaajia	19 %	32 %
Soittajista pelaajien läheisiä	8 %	13 %
Raha-automaatit pääasiallinen ongelmien aiheuttajana	64 %	64 %
pelipoikki.fi-ohjelman suorittaneita	52	8

Toimintavuonna Peluuri soitti kolmellekymmenelle sisäänpääsykieltoa hakeneelle asiakkaalle.

Pelihenki auttaa pitämään pelin hallussa

”Hetkinen, joko se pelivarttini hurautti?” Vastuullisena pelinjärjestäjänä RAY haluaa tarjota asiakkailleen mahdollisuuden seurata pelihetkeen käyttämänsä aikaa ja rahaa, jotta he voisivat tehdä tietoisia valintoja omasta pelaamisestaan.

RAY on kehittänyt uusiin kosketusnäyttöisiin automaatteihinsa Pelihenki-palvelun, jonka avulla pelaaja voi asettaa itselleen aika-, voitto- ja tappiorajoja. Näin pelaamaan ei vahingossa unohdu aikomaansa pidemmäksi toviksi tai kaita pelikassaansa liian suurta lovea. Pelaaminen on hauskaa silloin, kun se pysyy hallussa.

Pelihenki palvelee asiakkaita yhteensä noin 4 500 automaatissa, mm. Paletti- ja Loisto-auto-

maateissa. Pelikone ei tarjoa palvelua, vaan pelaaja ottaa sen halutessaan itse käyttöön. Rajojen tullessa täyteen automaatti muistuttaa pelaajaa hänen pelihetken alussa asettamistaan rajoista.

Pelihenki on vakiovarusteena kaikissa uusissa, RAY:n itse valmistamissa kosketusnäyttöisissä automaateissa ja asennetaan moniautomaatteihin, uusiin Pajatsoihin ja Superrulettiin. Vuoden 2008 loppuun mennessä palvelu oli käytettävissä noin 24 prosentissa automaateista. Vuonna 2009 Pelihenki on jo noin joka kolmannessa automaatissa.

RAY menestyy yhdessä laajan kumppaniverkostonsa kanssa

Raha-automaattiyhdistyksen pelitoiminnan tuotto syntyy tiiviissä yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa. Vastuullinen yrittäjyhteistyö näkyy molemminpuolisena sitoutumisena kumppanuuteen. Tulevaisuuden suurimpia haasteita on yhteinen työ ikärajavaltvonnassa onnistumiseksi.

RAY:n tuotosta noin 80 prosenttia muodostuu yhteistyökumppaneiden tiloihin sijoitetuista rahapeleistä: raha-automaateista sekä kasinopeleistä. Vuoden 2008 lopussa RAY:llä oli noin 5 600 yritys-yhteistyökumppania.

Kumppanuuden reunaehdot tulevat arpajaislaista sekä RAY:n määrittelemistä rahapelitoiminnan markkinointikriteereistä. Menestymisen – niin RAY:n kuin yrittäjäkumppanienkin – takaa sitoutuminen yhteisiin pelisääntöihin ja halu toiminnan kehittämiseen.

Valmisteilla oleva uusi arpajaislaki on nostamassa rahapelaamisen yleisen alaikärajan 18 vuoteen. Nykyisin alle 15-vuotias saa pelata

raha-automaatilla vain samaan perheeseen kuuluvan täysi-ikäisen henkilön läsnä ollessa ja suostumuksella. Isomman päävoiton automaatteja on vain ravintoloissa, joihin on 18 vuoden ikäraja.

Sijoituspäätöksissä noudatetaan tasapuolisuutta

Määrävässä markkina-asemassa toimivalta RAY:ltä edellytetään tasapuolisuutta yhteistyökumppanien valinnassa. RAY hakee aktiivisesti uusia, kriteerit täyttäviä sijoituspaikkoja. Sijoitussopimuksessa

Alaikäisten laittoman pelaamisen estäminen on RAY:n ja yrittäjäkumppanien yhteinen haaste.

yrittäjän kanssa sovitaan tuottotavoitteesta, joka pohjautuu liiketilatyyppiin ja automaatti- ja kasinopelivalikoimaan.

RAY sijoittaa pelejään vain julkisiin tiloihin ja edellyttää, että pelitoiminta on yrittäjälle oheistoimintaa. Joskus RAY:n peliautomaatin tuotolla voi olla ratkaiseva vaikutus yritystoiminnan kannattavuuteen ja

Kumppanien tiloihin sijoitettujen automaattien tunnuslukuja liiketilatyypeittäin vuonna 2008.

Liiketilatyypit	Ravintolat ja kahvilat	Kaupat	Huoltoasemat	Kioskit	Muut (esim. odotustilat)	Yhteensä
Automaattien määrä (kpl) (vuoden 2008 keskiarvo)	6 450	4 883	3 321	1 981	323	16 958
Tuotto (milj. euroa)	140,9	140,9	145,8	73,9	7,0	513,6
Osuus tuotosta %	28	28	28	14	2	100
Muutos % (vrt. 2007)	- 7	+ 5	+ 1	+ 4	+ 8	+ 0,4
Muutoksen taustalla	Lasku noudattaa kahvila- ja ravintolasektorin yleistä kehitystä, jossa näkyä edelleen vuonna 2007 voimaan tullut tupakkalaki.	Kasvu seuraa kaupan rakennemuutoksia ja volyymin kasvua hypermarketteihin, joissa on tyypillisesti kattava automaattivalikoima.	Kasvu tulee isojen liikenneasemien määrän lisääntymisestä. Pitkään auki olevilla asemilla automaattitarjonta on laaja.	RAY:n volyymi kioskkikaupassa on kasvanut edellisvuosiin verrattuna.		

siten esimerkiksi kioski- ja kauppalveluiden saatavuuteen.

RAY rajoittaa automaattien määrää suhteessa kysyntään mutta kuitenkin niin, että samankaltaiset yhteistyökumppanit saavat samantasoisien pelivalikoiman.

Kaikkiaan 34 632 henkilöä oli suorittanut pelaamisen valvontakoulutuksen.

Yhteistyö kulminoituu valvonnan toteutumiseen

Yhteistyökumppaneilta edellytetään sitoutumista vastuullisuuteen. Sopimusehdoista merkittävin on valvonnan edellytysten toteutuminen.

Automaatit sijoitetaan niin, että paikan henkilökunnalla on niihin suora näköyhteys. Automaattipeli-alueet on rajattu selvästi. RAY:n myyntihenkilöstö kouluttaa henkilöstön valvomaan pelaamisen ikärajoja ja laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa valvontasuunnitelman. Valvontatyön apuna kumppaneilla on käytössään pelinestolaite, jolla pelaaminen voidaan tarvittaessa keskeyttää. Kauko-ohjaimet ovat

Raha-automaatteja ja kasinopelipöytä sijoituspaikoissa 2007-2008 (kpl)

	2008	2007
Raha-automaatteja	16 958	16 711
Sijoituspaikkoja	8 400	8 612
Ravintolakasinopelejä	350	342
Sijoituspaikkoja	290	297

Pelinstolaitteita käytettiin vuonna 2008 automaatin sulkemiseen kaikkiaan noin 835 000 kertaa.

käytössä kaikissa paikoissa, joihin alle 15-vuotiaat pääsevät, kaikkiaan noin 6 300 sijoituspaikassa ja 13 400 automaatissa.

Havainnot alaikäisten pelaamisesta johtavat toimiin

RAY valvoo yhteisten pelisääntöjen ja ikärajojen noudattamista.

Oman pelivalvontayksikön lisäksi seurantaa tekevät kaikki kentällä liikkuvat RAY:läiset, pääasiassa myynti- ja huoltohenkilökunta. Myynti- ja huoltohenkilöstö kävi vuonna 2008 sijoituspaikoissa yhteensä noin 100 000 kertaa.

Ilmoituksia alaikäisten pelaamisesta tehtiin viime vuonna 245 kappaletta (238 kpl, vuonna 2007). Näistä 106 havaintoa raportoitiin RAY:n henkilöstön tai kumppanin toimesta ja 139 ilmoitusta tehtiin RAY:n asiakaspalvelukeskukseen, jonne kuka tahansa voi ilmoittaa havaitsemastaan alaikäisten pelaamisesta. Keskus välittää tarkastuspyynnön vastuuhenkilöille.

Toimintavuonna pelivalvontayksikkö teki kaikkiaan 13 000 sijoituspaikkatarkastusta, minkä lisäksi ulkopuolisella kumppanilla teetettiin 1 400 tarkastusta.

RAY:n henkilökunta puuttuu alaikäisen pelaamiseen sijoituspaikassa, mikäli paikan henkilökunta ei tee sitä itse. Valvonnan laiminlyömisestä annetaan kirjallinen huomautus, ja mikäli laiminlyönti toistuu vuoden sisällä, puretaan

sopimus vähintään neljäksi kuukaudeksi. Automaatti tai automaattit palautetaan vain, mikäli olleet osapuolet katsovat, että valvonnan toteutumiseksi on edellytykset. Vuonna 2008 annettiin kaikkiaan 39 kirjallista huomautusta (62 kpl, vuonna 2007), joista yksi johti sopimuksen purkamiseen (10 kpl, vuonna 2007).

Yhteistyöstä maksetaan yrittäjille kelpo korvaus

Kumppaneiden tiloissa olevat automaattit tuovat leijonanosan RAY:n tuotosta. Vuonna 2008 automaateista kertyi tuottoa (sisältäen mm. setelienvaihtajien vuokratuotot) 516,9 miljoonaa euroa, mikä on 2,2 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna (+ 0,4 %). Kumppaneiden tiloihin sijoitettujen automaattien osuus koko RAY:n tuotosta oli 78,4 prosenttia (78,8 % vuonna 2007). Ravintolakasinopelien tuotto oli 21,7 miljoonaa euroa, mikä oli 1,2 miljoonaa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Pelien maksuliikenne hoituu suoraveloituksin. Yrittäjät tyhjentävät automaattit, ja RAY veloittaa tuotot suoraan yrittäjän tililtä. Sijoituspaikkakorvaus maksetaan yrittäjille kerran kuukaudessa. Vuonna 2008 korvauksia maksettiin automaateista 87,7 miljoonaa euroa ja ravintolakasinopeleistä 3,9 miljoonaa euroa, yhteensä 91,6 miljoonaa euroa (92,1 miljoonaa

naa euroa vuonna 2007). Yrittäjälle maksettava korvaus on 17 % raha-automaattien tuotosta ja 50 % kasinopelien nettotuotosta.

RAY:n palveluihin ollaan tyytyväisiä

Toimintaa kehitetään yhdessä yrittäjäkumppanien kanssa. Esimerkiksi pelipaikkojen viihtyisyyttä ja monipuolisuutta kehitettiin voi-

makkaasti vuoden 2008 aikana, ja uusia pelipisteitä kokeiltiin muutamissa paikoissa. Päätökset uusien pelipisteiden laajemmasta käyttöönnotosta tehdään vuoden 2009 aikana.

Yrittäjien kumppanina toimii RAY:n myyntihenkilöstö. Valtakunnallisten ketjujen kanssa yhteistyötä linjataan myös asiakastoiminnan tuen ja ketjujohdon toimesta.

RAY:n pelinhoitajat työskentelevät yhteistyökumppanien tilois-

sa. RAY:n kasinopeleistä vastaavat esimiehet käyvät säännöllisesti valvomassa ravintolakasinopelitoimintaa sekä sopimassa esimerkiksi aukioloaikojen muutoksista. Myös kentällä kiertävät huoltoedustajat toimivat yrittäjien RAY-linkkeinä korjausten, asennusten ja vuosi-huoltojen yhteydessä.

Asiakastyytyväisyysmittauksissa (vuosilta 2007 ja 2006) kumppanien tyytyväisyys RAY:n toimintaan ja palveluihin on pysynyt hyvällä ta-

solla. Ravintolakasino- pelien yhteistyökumppanien tuoreen asiakastytyväisyystutkimuksen (2008) mukaan kumppanit arvostavat erityisesti kasinopelien roolia ravintolan ohjelmatarjontaa ja laatumielikuvaa nostavina palveluina. Lisäksi RAY:n pelinhoitajia pidetään ammattitaitoisina ja luotettavina.

Laajakaistayhteys tarjoaa uusia mahdollisuuksia

Mahdollisen arpajaislain uudistuksen mukanaan tuomaan 18 vuoden ikärajaan valmistaudutaan RAY:ssä huolella. Tavoitteena on

olla valmiina uusimaan kaikki ikärajaviestintä, kun uuden ikärajan voimaantulo vahvistetaan. Lakimuutos on iso haaste myös kumppaneille: valvonnan piiriin siirtyy suuri joukko uusia nuoria. Ikärajan automaattiseen varmistamiseen ja pelaajien omaan tunnistautumiseen tähdätään kehittämällä sähköistä maksamista.

RAY on aloittanut automaattien liittämisen laajakaistaverkon piiriin. Vuonna 2008 verkotettiin noin 5 000 automaattia noin 2 500 sijoituspaikassa. Vuoden 2009 tavoitteena on tuoda 7 000 uutta automaattia noin 3 000 sijoituspaikassa laajakaistan piiriin. Sähköisen maksamisen ohella laajakaista helpottaa ylläpitoa ja seurantatietojen keräämistä sekä antaa uusia mahdollisuuksia pelien tuotekehitykseen. Verkko palvelee myös kasinopelipöytien kassapäätettä ja valvonnan digitalisoimista. Vuoden 2008 lopussa 90 pelipöytää oli laajakaistaverkon piirissä.

Kumppanuutta kehittämällä vastataan tuleviin haasteisiin

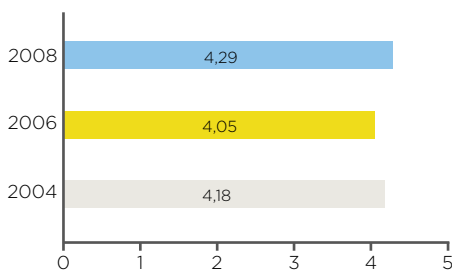
RAY tekee uudenlaista yhteistyötä ravintola-alan yritysten kanssa ke-

RAY pitää kumppaninsa ajan tasalla tuottamalla tiedotteita ja asiakaskirjeitä, järjestämällä asiakastilaisuuksia ja julkaisemalla Pieni Hetki -lehteä kolme kertaa vuodessa. Yrittäjiä palvelee myös oma verkkosivusto.

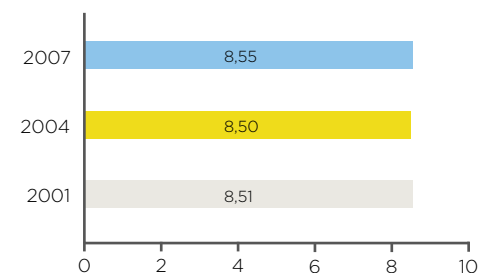
hittämällä uusia peliympäristöjä ravintolatiloihin, tästä esimerkkinä kesällä 2008 avattu Levin Hullu Poro Areenan Pelisalonki. Uudenlaista kumppanuutta on konseptin ja markkinoinnin kehittäminen yhteistyössä ravintolayrittäjän kanssa.

RAY käynnisti vuonna 2008 kumppanuuden kehittämissuunnitelman. Lähivuosina ikärajavällyssä onnistuminen on RAY:n ja kumppanien keskeisin haaste, kun pelaamista halutaan ohjata yhä valvotumpiin ympäristöihin. Omassa pelisaleissa valvonta on luonnollisesti helpompaa, mutta kumppanuutta kehittämällä halutaan turvata myös rahapelitoiminnan jatkuminen yrittäjien tiloissa.

Yleisarvosana RAY:lle ravintolakasino- pelien yhteistyökumppanina

Yleisarvosana RAY:lle automaattitoiminnan yhteistyökumppanina

”Konalassa pelaamiseen puututaan joka ilta”

Konalan S-Marketin aulan neljä rahapeliautomaattia ovat käytössä taajaan. Automaatit ovat tärkeä osa marketin valikoimaa, ja merkittävä tulonlähde. Yhteistyötä RAY:n kanssa on tehty vuodesta 2004. Käytännön asiat hoituvat mutkattomasti, vaikka isot linjapäätökset tehdäänkin ketjutasolla.

– Olemme saaneet apua ja tietoa riittävästi. Huolto on pelannut, materiaalit toimitettu ja opastukset hoidettu. Sanoisin, että kiittävästi, toteaa marketpäällikkö **Kalevi Lönnqvist**.

Vartija auttaa kassoja valvonnassa

RAY:n myyntiasistentti **Mika Jääskeläinen** on käynyt Lönnqvistin kanssa läpi pelaamisen valvontaan liittyvät pelisäännöt. Velvollisuudet ja oikeudet on sisäisesti viestitty valvonnasta käytännössä huolehtiville kassatyöntekijöille. Kaikkiaan 15 henkilöä on suorittanut pelaamisen valvontakoulutuksen loppuun.

– Kassavastaava perehdyttää uuden työntekijän myös pelaamisen valvontaan. Tarvitaan jatkuvaa kertaamista, sillä muistettavia asioita on paljon, kassalla työskentely hektistä ja henkilökunta vaihtuu, Lönnqvist muistuttaa.

Konalassa pelaamisen valvonnassa on suurena apuna vartija, joka puutuu alaikäisten pelaamiseen päivittäin.

– Ruokatunnit ja koulujen päätyminen näkyvät automaateilla. Kiellämme aina ensin, ja suljemme automaatin pelinestolaitteella vasta, jos puhe ei tehoa, Lönnqvist sanoo.

RAY:ltä ilmaista koulutustukea

Myös Mika Jääskeläinen on käytettävissä kertaamaan vastuullisuusasioita koko henkilökunnalle, kun porukka seuraavan kerran saadaan koolle puolivuositaiseen infotilaisuuteen. Yhdessä voidaan käydä läpi, miten valvontaa voisi edelleen tehostaa ja millaisia hyväksi todettuja tapoja on käytössä esimerkiksi muissa vastaavissa paikoissa.

– Kassajärjestelmämme mahdollistaa jo ikärajallisten tuotteiden valvonnan kirjaamisen ylös, mutta emme ole sitä pelaamisen osalta vielä juurikaan käyttäneet. Voisimme myös pohtia pelinestolaitteen monipuolisempaa käyttöä eri tilanteissa, jää Lönnqvist pohtimaan.

RAY:n avustustoiminta vahvistaa suomalaista hyvinvointia

RAY käyttää koko pelitoimintansa voiton avustuksina kansalaisjärjestöjen kautta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä Valtionkonttorin kautta sotiemme veteraanien hyväksi. Avustustoiminnassa päämäärät ovat edelleen selkeät, mutta vähenevä avustusten määrä kannustaa pohtimaan asioita uudestaan.

Ilman RAY:n avustustoimintaa moni asia Suomessa olisi huomomalla tolalla. Avustustoiminta ohjaa vastuullisella pelitoiminnalla kerätyt eurot kansalaisjärjestöille, jotka edistävät terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Vuonna 2008 avustuksia jaettiin 312 miljoonaa euroa. Tällä pidettiin huolta kymmenistä tuhansista ihmisistä erilaisissa elämäntilanteissa. Vuoden 2009 avustussumma on noin 302 miljoonaa euroa.

Maamme laajan järjestökentän tärkeimpänä rahoittajana RAY on merkittävä yhteiskunnallinen vaikuttaja. Se tuntee suomalaisen hy-

vinvoinnin haasteet ja pahoinvoinnin vaikutukset. RAY on vuosina 2008–2011 esimerkiksi mukana ympäristöministeriön pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa, jonka tavoitteena on puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2011 mennessä.

Avustusstrategia korostaa vuoropuhelua

Vuonna 2008 avustustoimintaa tarkasteltiin avoimesti ja uusista nä-

kökulmista. Vuonna 2007 julkistettu avustusstrategia vuosille 2007–2011 on ohjannut RAY:n avustustoimintaa takaisin juurilleen. Jatkuvuuteen ja pitkäjänteisyyteen pyrkivässä toiminnassa muutokset ovat hitaita, mutta jo vuoden 2008 aikana RAY:n avustukset kohdentuivat aiempaa enemmän perinteiseen järjestötyöhön. Valitun linjan mukaisesti tämä suuntaus jatkuu vuonna 2009.

RAY:n avustusstrategia on yhteiskuntapoliittisesti yhteneväinen julkisen vallan linjausten kanssa. Se kiteyttää sosiaali- ja terveystieteiden linjaukset järjestökentälle

relevantilla tavalla. Rahoitusta ohjataan avustusstrategian mukaisille alueille: hyvinvoinnin edistämiseen ja järjestöjen perustoiminnan turvaamiseen, merkittävien terveysongelmien ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä avun ja tuen turvaamiseen ongelmiin jo joutuneille.

Vuoropuhelu järjestökentän kanssa on tiivistynyt. Tarve rajankäynnille julkisen sektorin vastuiden ja kansalaisjärjestötoiminnan välillä on korostunut. RAY:n pelejä tarjotaan entistä haastavammassa kilpailuympäristössä, minkä vuoksi pelien tuotot eivät enää automaattisesti kasva. Siksi on välttämätöntä tarkastella toimintaympäristöä ja reagoida muutostarpeisiin aiempaa herkemmin.

Kun rahaa on niukemmin, on RAY:n ja järjestöjen oltava entistä tiiviimmässä vuorovaikutuksessa, jotta löydetään yhteiset, kokonaisuutta parhaiten palvelevat ratkaisut. RAY:n ja järjestöjen on yhdessä määriteltävä, mikä on järjestötoiminnan sekä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen kannalta kaikkien tärkeintä: missä kansalaisjärjestöjen työ palvelee parhaiten yhteistä hyvää ja mikä on järjestöjen rooli osana laajempaa yhteiskunnallista kokonaisuutta ja missä avustusrahalta saadaan aikaan parhaat tulokset järjestöjen autonomiaa rajoittamatta.

Jatkuvan keskustelun toivotaan lisäävän läpinäkyvyyttä ja helpottavan järjestöjä tulkitsemaan oikein RAY:n linjauksia jo avustuksia haettaessa.

Rajankäyntiä on tehtävä tarkemmin

RAY:n avustustoiminnan roolia, vastuita ja rajoja koetellaan jatkuvasti. Julkisen vallan olisi taattava jokaiselle kansalaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Monet julkiselle sektorille kuuluvat asiat ovat kuitenkin liukuneet järjestöjen tehtäviksi ja RAY:n rahoittamiksi. Laskusuhdanteen myötä ja RAY:n avustustoiminnan resurssien kaantuessa asiaan on tartuttu.

Viimeistään vuoden 2009 avustusvalmistelun yhteydessä kävi selväksi, että muutoksia tarvitaan. RAY onkin aloittanut useilla aloilla selvitystyön avustustoiminnan tulevai-

suudesta, eri järjestöjen toiminnasta ja keskinäisestä yhteistyöstä sekä kunta-järjestöt -työnjaon ja yhteistyön perusteista. Selvitykset etenevät vuonna 2009.

RAY:n avustusstrategia kokonaisuudessaan osoitteessa www.ray.fi

Suurimmat avustuksensaajat 2009 (milj. euroa)

Järjestö	Ehdotettu
Naköammaisten Keskusliitto ry	8 665 000
Y-säätiö	8 641 000
Ensi- ja turvakotien liitto ry	6 839 000
Invalidiliitto ry	5 374 000
Mielenterveyden keskusliitto ry	4 660 000
Kuurojen Liitto ry	4 393 000
Suomen Mielenterveysseura	4 379 000
Kehitysvammaliitto	3 859 000
Asumispalvelusäätiö ASPA	3 743 000
Suomen Punainen Risti	3 544 000
Yhteensä	54 097 000

Avustusten määrä kääntyi laskuun

RAY:n avustusten tasaisesti kasvanut määrä taittui vuoteen 2008. Kun valtioneuvosto tammikuussa 2009 päätti avustuksista RAY:n hallituksen esityksen pohjalta, avustuksia myönnettiin 921 järjestölle yhteensä 302,5 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden määrä, noin 312 miljoonaa, oli historiallisen suuri. Nyt avustusten piiriin hyväksytyjä toimintoja ja projekteja on yhteensä 1 893. Uusia avustuskohhteita on 237 kpl. Avustuksia haki 1 440 järjestöä, mikä on vähemmän kuin edellisvuonna.

Toiminta-avustusten potti on kasvanut viimeisen kolmen vuoden aikana noin 20 miljoonaa euroa, ja tämä suuntaus jatkuu. Pro-

jektirahoituksen kokonaismäärä on sen sijaan laskenut vuodesta 2006 kymmenisen miljoonaa euroa, 71 miljoonaa euroon. Investointiavustusten määrä ja osuus on pysynyt ennallaan noin 40 miljoonassa eurossa.

Käynnistyvien projektien lukumäärä on vähentynyt aiemmasta noin kolmannekseen, kun RAY:n rahoitusta on suunnattu yksittäisten paikallishankkeiden sijaan laa-

jempiin kokonaisuuksiin. Avustuskohhteille asetettu tavoitetaso on jatkuvasti noussut ja samalla laatu on parantunut.

Avustamisen painopisteitä ovat järjestöjen tekemä lastensuojelu- ja nuorisotyö, vanhustyö, mielen-terveystyö sekä päihdeongelmia ehkäisevä työ. Lapsi- ja nuorisotyötä tuetaan 39 miljoonalla eurolla, vanhustyötä 37 miljoonalla eurolla, päihdehaittojen ehkäisyä 35 miljoonalla eurolla ja mielen-terveystyötä 31 miljoonalla eurolla.

Lastensuojelun avustuksista merkittävä osa kohdistuu akuuttien ongelmatilanteiden selvittämiseen liittyvään kriisityöhön. Tukea kohdistetaan myös vanhemmuuden tukemiseen sekä monenlaisen vertaisryhmätoimintaan kuten vauvaikäisten, erityislasten, lapsensa menettäneiden sekä murrosikäisten lasten vanhempien vertaistukitoimintaan.

Nuorisotyössä keskeisiä alueita ovat syrjäytymistä ehkäisevät toiminnot, nuorten elämänhallinnan edistäminen, työpajatoiminnan kehittäminen sekä väkivallan ja päihdeongelmien ehkäisy.

Haetut ja myönnettyt avustukset 2007-2009

	2009	2008	2007
Haetut avustukset, milj. euroa	578	618	614
Haetut avustuskohhteet, kpl	3 272	3 657	3 725
Myönnettyt avustukset, milj. euroa	302,5	312	306
Myönnettyt avustuskohhteet, kpl	1 893	2 208	2 394

Avustukset toimialoittain 2007-2009 (milj. euroa)

	2009	2008	2007
Kansanterveyden edistäminen	106,4	110,3	105,5
Lastensuojelun tukeminen	28,1	27,9	28,3
Aistivammaistyön tukeminen	26,2	25,9	25,5
Vanhustyön tukeminen	36,7	41,6	45,3
Invalidityön tukeminen	34,1	34,3	30,4
Nuorisokasvatuksen kehittäminen	11,3	10,7	9,8
Suuronnettomuuksiin varautuminen	15,1	13,4	14,0
Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen	19,0	19,0	19,0
Raittius- ja päihdetyön edistäminen	25,7	28,8	28,1
Yhteensä	302,5	312,0	306,0

Vapaaehtois- ja vertaistoimintaan panostetaan entistä enemmän. Vuonna 2009 jaetaan avustuksia kaikkiaan 220 eri vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kohteeseen yhteensä 18 miljoonaa euroa. Esimerkiksi Kehitysvammaisten Tukiliitto ry saa avustusta kavereiden välittämiseen kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille ja Suomen Punainen Risti ikääntyneiden ystävöitymisen kehittämiseen pääkaupunkiseudulla.

Avustuslajit (milj. euroa)

		2009	2008	2007	% osuus
1	Yleisavustukset	65	64	57	21,5
2	Kohdennetut toiminta-avustukset	126	122	125	41,7
3	Investointiavustukset	41	44	38	13,3
4	Projektiavustukset	71	82	86	23,3
	Yhteensä	302	312	306	100

Yleisavustuksella tarkoitetaan järjestön sääntöjen mukaisen toiminnan rahoittamiseen käytettävää rahoitusta. Pääsääntöisesti yleisavustukset myönnetään valtakunnallisille, toimintansa vakiinnuttaneille järjestöille.

Kohdennettu toiminta-avustus puolestaan myönnetään järjestön normaalia toiminnasta erotetun toiminnon tai toiminnanalan menoihin.

Investointiavustus on suunnattu järjestön käyttöomaisuuden, toimitilojen tai asuntojen hankintoihin sekä peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeisiin.

Projektiavustus voidaan myöntää kokeilu-, käynnistämisen-, tutkimus- tai kehittämishankkeeseen tai muuhun tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen. Etusijalla avustuksen saajina ovat uudet ja innovatiiviset hankkeet, joiden tavoitteena on etsiä, kehittää tai kokeilla erilaisia toimintamuotoja ja menetelmiä.

Kaikki tiedot vuoden 2009 avustuksista:
www.ray.fi/avustus-toiminta

RAY ei ole raha-automaatti

Vaikka RAY:n turvaama rahoitus onkin muodostunut lukemattomien suomalaisten järjestöjen toiminnan kivijalaksi, ei millään yhteisöllä ole automaattista oikeutta avustuksiin. Avustukset ovat aina harkinnanvaraisia. Jokainen avustuskohde pohditaan huolellisesti ja sen mahdollinen kokonaisuhyöty punnitaan. Samalla kuitenkin pidetään huoli jatkuvuudesta, järjestöjen autonomiasta ja mahdollisuudesta pitkäjänteiseen suunnitteluun. Erityistä huomiota kiinnitetään järjestöjen toiminnan yleishyödyllisyyteen, tavoitteellisuuteen, yhteistyöhön sekä varojen käyttöön ja taloudenhoidon suunnitelmallisuuteen.

Huolellinen seuranta ja valvonta varmistavat avustusten tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisen käytön.

RAY:n avustujärjestelmä on luotettava ja tehokas

Vuonna 2009 RAY:n avustusta saa lähes tuhat sosiaali- ja terveysjärjestöä. Avustukset myönnetään hakemusten perusteella. RAY:n avustusosasto käsittelee kaikki saapuneet hakemukset ja valmistelee

vuosittain RAY:n hallituksen hyväksymän ehdotuksen avustusten jaosta, josta lopullisen päätöksen tekee valtioneuvosto. Avustuspäätöksen jälkeen RAY maksaa avustukset, valvoo ja seuraa sekä arvioi tukien käyttöä.

RAY:n rahoituspäätökset perustuvat asiantuntemukseen ja osaamiseen. Hakemusprosessi ja päätöksenteko ovat läpinäkyviä, ja kaikkia hakijoita kohdellaan tasapuolisesti. Samalla pyritään varmistamaan, että kaikki voisivat ja osaisivat halutessaan hakea avustuksia, mikäli toiminta on avustusstrategian linjausten mukaista. Järjestöjä tuetaan myös tarjoamalla avustusasioihin liittyvää koulutusta ja neuvontaa.

Valvonnan tunnuslukuja 2006-2008 (kpl)

	2008	2007	2006
Maksupyynnöt	4 842	5 352	5 523
Vuosiselvitykset	1 188	1 224	1 254
Tarkastuskäynnit	61	58	60

Paljon hyvää kiertämään vuonna 2008

- Invalidiliitto muutti tammikuussa uuteen toimitaloon Helsingin Ruskeasuolla.
- Älä lyö lasta -kampanja palkittiin helmikuussa vuoden yhteiskuntaviestintätekona.
- Sydänviikko muistutti huhtikuussa suomalaisia terveistä elintavoista.
- Kesällä yli 5 000 lasta osallistui kesäleireille.
- Perhehoitoliitto käynnisti syyskuussa Ajoissa kotiin -kampanjan, jolla rekrytoidaan sijaisvanhempia.
- Kuurojen palvelusäätiön AKU-projekti onnistui työllistämään yli 50 kuuroa tai kuurosokeaa lokakuuhun mennessä.
- Vanhempien päihdeidenkäytöstä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseksi tehty A-klinikkasäätiön Varjomaailma.fi-verkkopalvelu sai Euroopan Komission e-Inklusio-palkinnon joulukuussa.
- Elämä On Parasta Huumetta ry sai joulukuussa kansalaistoiminnan tunnustus-palkinnon päihde-työstä nuorten parissa.
- Lisää osoitteessa www.ray.fi

Varamummu tukee lapsiperheen arkea

Pelastakaa Lapset ry perustettiin vuonna 1922 kansalaissodan vuoksi orvoiksi jääneiden lasten auttamiseksi nimellä Koteja kodittomille lapsille. Huostaan otettujen lasten auttamiseksi järjestöllä on 6 lastenkotia sekä sijaisperheitä, joihin on sijoitettuna tällä hetkellä 500 lasta. RAY tukee ennaltaehkäisevää tukiperhe-, tukihenkilö- ja lomakotitoimintaa: viime vuonna järjestö sai RAY:ltä yhteensä 2,4 miljoonaa euroa.

– Painotamme varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisevää työtä, sillä se on inhimillisintä myös lapsen kannalta. Sijaisperheitä sekä vapaaehtoisia tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaan tarvitaan jatkuvasti, Pelastakaa Lapset ry:n pääsihteeri **Hanna Markkula-Kivisilta** sanoo.

Tukihenkilö sitoutuu perheeseen

Tukihenkilöitä on Joensuussa, Kuopiossa, Iisalmessa sekä Turussa ja sen naapurikunnissa.

–Tukihenkilö on perheen tukena arjessa. Hän menee perheen kotiin ja esimerkiksi viettää aikaa lasten kanssa, jotta vanhemmat saavat omaa aikaa harrastuksille, asioinnille tai parisuhteelle, kertoo **Sami Luoto**, joka vastaa tukihenkilötoiminnan koordinoinnista Turun alueella.

Tukihenkilötoiminnalla perheitä autetaan jo ennen kuin varsinaisia ongelmia syntyy. Tyyppillisesti apua ja tukea hakee yksinhuoltaja tai esimerkiksi uudelle paikkakunnalle muuttanut perhe, jonka tukiverkosto on kaukana.

Vapaaehtoiset tukihenkilöt valmennetaan tehtäviin ja heitä tuetaan työssään. Tukihenkilöltä vaaditaan täysi-ikäisyyttä, riittävän tasapainoista elämäntilannetta sekä aikaa ja sitoutumista. Ammatillinen ohjaus on tärkeää, ja tähän tarvitaan RAY:n tukea. Yhteensä tukihenkilöitä on tällä hetkellä noin 150. Palvelu on lapsiperheille ilmaista.

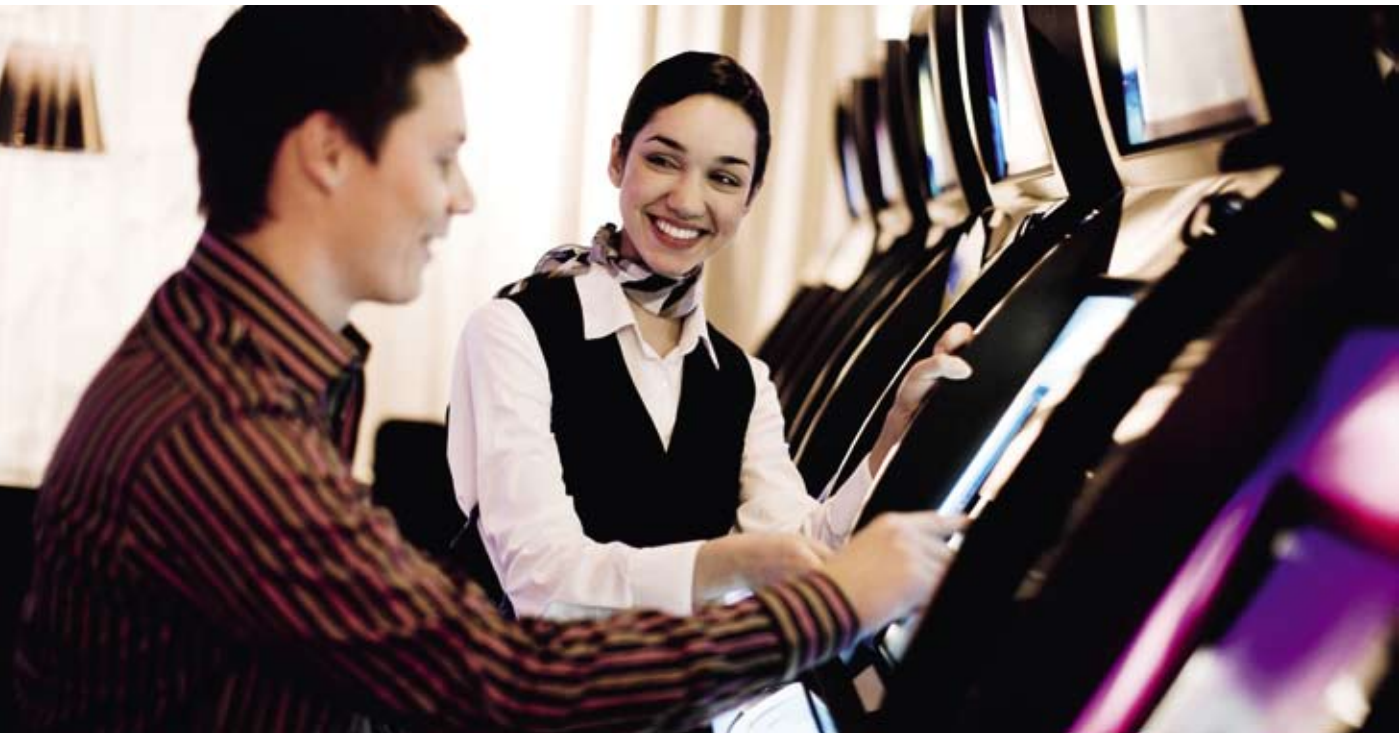

– Keskinäinen luottamus on hyvän vuorovaihtuksen edellytys, sanoo viisi vuotta Turun alueella tukihenkilönä toiminut **Marja Mäkinen**.

– Pääasiassa vietän aikaa lasten kanssa, mutta välillä olen käynyt vain keskustelemassa äidin kanssa tukemassa häntä omalla elämäkokemuksellani.

Lasten parissa työuransa tehnyt Marja halusi eläkkeelle jäätyään varamummiksi muille, sillä omia lapsenlapsia ei ole.

– Saan tästä hyvää mieltä itselleni. Jos pystyn osaltani keventämään jonkun taakkaa, teen sen mielelläni.

Hyvinvoiva henkilöstö varmistaa menestyksen

RAY tarjoaa työntekijöilleen vakautta ja pysyvyyttä. Hyvänä työnantajana RAY panostaa henkilöstönsä hyvinvoinnin ja osaamisen kehittämiseen monin eri tavoin. Tuoreiden uudistusten myötä uudet RAY:laiset pääsevät työterveyspalveluiden piiriin aiempaa nopeammin. Myös henkilöstön monipuolista kouluttamista jatkettiin.

Vuonna 2008 aloitettiin RAY:n henkilöstötyön kiinteämpi sitominen osaksi yhdistyksen strategiaa. Elokuussa henkilöstötyötä ohjaamaan perustettiin HR-ohjausryhmä, joka linjaa henkilöstötyön painopisteitä RAY-tasolla ja seuraa tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on linjakas henkilöstötyö: työntekijöiden saatavuuden varmistaminen, työntekijöiden hyvinvointi ja motivointi sekä työtehtävissä tarvittavan osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen. Marraskuussa RAY:ssa aloitti uudessa tehtävässä työhyvinvointipäällikkö.

RAY työllistää monen alan osaajia

Vuoden 2008 lopussa RAY:ssä työskenteli yhteensä 1 689 henkilöä (1 645 vuonna 2007), joista koko-aikaisessa työsuhteessa 811 henkilöä ja osa-aikaisessa 878 henkilöä. Uudessa Pelikioski-konseptissa on kokeilussa myös vuokratyövoimaa. Osa-aikaisista lähes 70 % työskentelee

telee pelinhoitajina ravintolakasinopeleissä, suurimmaksi osaksi iltaja yöaikaan sekä viikonloppuisin. Osa-aikaiset työntekijät siirtyvät usein ravintolakasinopeleistä koko-aikaisiksi työntekijöiksi RAY:n omiin pelisaleihin tai muihin tehtäviin RAY:ssä.

RAY:n henkilöstön keski-ikä vuonna 2008 oli 34 vuotta, kuten edellisenäkin vuonna. Koko-aikais-

Henkilöstön määrä kasvoi vuoden aikana eniten RAY:n omissa pelisaleissa.

ten työntekijöiden keski-ikä on hieman korkeampi, yli 40 vuotta, kun taas osa-aikaisten keski-ikä jää alle 30 vuoden. Osa-aikaiset työskentelevät RAY:ssä tyypillisesti vain alle vuoden, kun taas kokoaikaisista 15 % on työskennellyt RAY:ssä yli 20 vuotta.

RAY:n oma työehtosopimus takaa yhtenäiset työehtosopimusehdot eri henkilöstöryhmille. Työehtosopimuksen osapuolia ovat työnantajan edustajana Erityispalvelujen Työnantajaliitto ry ja henkilöstöryhmien edustajana Ammattiliitto SUORA ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry ja Sähköalojen ammattiliitto ry.

RAY palkitsee henkilöstöään hyvistä työsuorituksista tulos- ja kannustepalkkiojärjestelmän avulla. Vuoden 2008 aikana palkkioita maksettiin kaikkiaan 555 henkilölle yhteensä lähes 300 000 euroa. RAY muistaa joka vuosi myös täysiä kymmeniä vuosia talossa työskennelleitä palvelusvuosikorulla ja -rahalla.

Valmistuksen ulkoistuksesta ei irtisanomisia

Vuonna 2008 RAY siirsi peliautomaattien ja kasinopelipöytien valmistuksen ulkopuolisille kumppaneille ja henkilöstömäärä valmistuksessa väheni 30 henkilöstä 11.

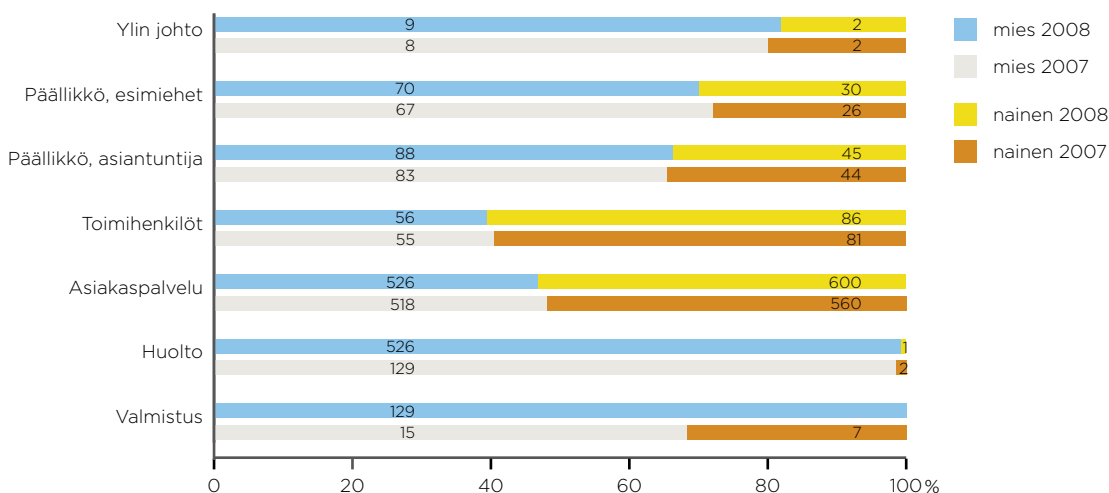

Ulkoistamisen yhteydessä ei henkilöstöä jouduttu irtisanomaan.

RAY:ssä henkilöstön rekrytointi on suunnitelmallista ja avointa. Esimerkiksi ennen uusien työntekijöiden

palkkaamista osa-aikaisille pelinhoitajille tarjotaan mahdollisuus lisätä työtunteja. Lisätyön tarjoamista koskevat ohjeet ja toimintatavat päivitettiin vuonna 2008.

Miesten ja naisten lukumäärät ja prosenttiosuudet eri tehtävissä

Vuonna 2008 pelinhoitajien peruskoulutuksesta valmistui ravintolakasinopeleihin 219 ja pelisaleihin 39 henkilöä. Koulutuksesta valmistuneet henkilöt perehtyivät hyväksytysti pelinhoitajan ammatin perusteisiin ja heille tarjottiin mahdollisuus aloittaa työsuhteessa. Työuran alussa hankittua ammattitaitoa syvennetään noin puolen vuoden työsuhteen jälkeen mm. ”Turvallisen palvelun lauantai” -koulutuksessa, jonka teemat ovat asiakaspalvelu, turvallisuus ja vastuullisuus. Vuonna 2008 järjestettiin 8 tilaisuutta, ja niihin osallistui yhteensä 197 henkilöä. Grand Casino Helsingissä koulutettiin vuonna 2008 yhteensä 25 uutta pelinhoitajaa ja täydennyskoulutukseen osallistui 53 henkilöä.

Nopeammin työterveyshuollon piiriin

RAY huolehtii työntekijöidensä kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja työkyvyn ylläpitämisestä. Työterveyshuollossa panostetaan ongelmiin puuttumiseen varhaisessa vaiheessa ja kannustetaan oman kunnan ylläpitämiseen. RAY tukee omaehtoista liikkumista maksamalla osan henkilökohtaisista kustannuksista sekä tarjoamalla tilat ja ohjaajat harrastetoimintaan. Henkilöstön käytössä on myös vapaa-ajan asuntoja Kirkkonummella, Nilsissä ja Luostolla.

RAY:n henkilöstölle tarjotaan lakisääteistä laajempi työterveyshuolto. Vuonna 2008 uusien työntekijöiden asema parani, kun työterveyshuollon piiriin pääsemisen karensiaajat lyhennettiin 1–2 vuodesta neljään kuukauteen ja erikoissairaanhoidon vuoteen. Muutos parantaa erityisesti osa-aikaisten

työntekijöiden työterveyshuolto. Vuonna 2008 terveydenhuollon kustannukset olivat 689 078 euroa (412 euroa/hlö). Vuonna 2007 kustannukset olivat 607 836 euroa (368 euroa/hlö).

Työturvallisuuteen ja -suojaan panostetaan luomalla turvalliset ja terveelliset edellytykset tehokkaalle työskentelylle. Vuonna 2008 pääkonttorin pelastautumissuunnitelmaa uudistettiin. Työsuojelussa toimii neljä alueellista työsuojeluorganisaatiota, joissa

kussakin toimii oma työsuojelutoimikunta. Vuonna 2008 sattui 42 työtaturmaa, jotka aiheuttivat 268 poissaolopäivää.

Henkilöstöä koulutetaan monipuolisesti

Vuoden 2008 aikana henkilökunnalle järjestettiin useita ammattitaidon kehittämistä tukevia koulu-

RAY:n henkilöstö toiminnoittain 31.12.2008

Toiminto	Kokoaikaiset*	Osa-aikaiset*	
Avustus	32 (0)	1 (0)	
Keskushallinto	77 (+2)	10 (+6)	
Rahapeli esikunnat	87 (+8)	24 (-6)	
Valmistus	11 (-17)	0 (-2)	
Raha-automaatit	217 (+11)	1 (+1)	
RAY-pelitalit	199 (+30)	226 (+15)	
Ravintolakasinopelit	30 (-2)	561 (-13)	
Grand Casino Helsinki	158 (+2)	55 (+9)	
Yhteensä	811 (+34)	878 (+10)	1 689 (+44)

*sulkeissa muutos vuoteen 2007

Sairauspoissaoloprosentti

	2008	2007
RAY yhteensä	3,5%	3,7%
Sairauspoissaolot henkilötyövuosina		
RAY yhteensä	44,8	44,8

Työtaturmat

	kpl	päivä
2008	42	268
2007	34	547
2006	25	319

tuksia. RAY:n yt-neuvottelukunta käsittelee muun muassa yhteistoinnin piiriin kuuluvat vuosittaiset henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat.

Toimintavuonna saatiin päätökseen vuonna 2007 aloitetut henkilöstön laajamittaiset vastuullisuus-koulutukset. Kaikkiaan 1 200 työntekijää osallistui vastuulliseen rahapelitoimintaan perehdyttävään koulutukseen. Myös jatkossa kaikki uudet asiakaspalvelutehtävissä toimivat työntekijät saavat vastuullisuuteen liittyvää valmennusta ja vanhojen työntekijöiden tietotaitoa ylläpidetään verkkoon rakennettavan koulutuskokonaisuuden avulla.

Pelisaliuudistuksen myötä uusille Täyspoteille ja Gold Dust -peliklubeille luotiin palvelukonsepti sekä sen sisältöihin valmentava koulutus. Valmennuksiin osallistui vuonna 2008 yhteensä 72 henkilöä. Palvelukonseptivalmennukset jatkuvat sitä mukaan kuin uusia Täyspoteja ja peliklubeja avautuu.

Kesällä 2008 valmistuivat RAY:n ensimmäiset johtamisen erikoisammattitutkinnon (JET) suorittaneet. Koulutukseen osallistui kaikkiaan 23 esimiestä. JET-koulutuksia jatketaan vuonna 2009.

RAY:n työntekijöiden projektivalmiuksia kehitettiin kuluneena vuonna. Projektien tukitiimin organisoimisiin koulutustilaisuuksiin osallistui yhteensä 99 henkilöä. Vuoden aikana käsiteltäviä teemoja olivat mm. projektin onnistumisen arviointi, loppuraportin tekeminen sekä projektipäällikön leadership-taidot.

RAY:ssä aloitettiin myös uusi Tietoturvan perusteet-verkko kurssi keväällä 2008. Kurssin suoritti vuoden loppuun mennessä lähes 200 työntekijää.

Myös oman työnsä ohessa koulutautuville työntekijöille järjes-

tettiin heidän työskentelyään tukeva Kouluttaja-valmennus, johon osallistui 18 henkilöä.

Elokuussa järjestetyillä esimiespäivillä tarkasteltiin RAY:n strategisia linjauksia. Kerran vuodessa järjestettävät esimiespäivät tarjoavat esimiehille katsauksen RAY:n ajankohtaisiin asioihin ja antavat mahdollisuuden yhteiselle keskustelulle. Vuonna 2008 päiville osallistui 97 esimiestä.

RAY:n koulutuskustannukset olivat 686 515 euroa vuonna 2008, mikä oli noin 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2007.

Tasa-arvo RAY:ssä

RAY:n tasa-arvosuunnitelma on osa työsuojelun toimintaohjelmaa. Tasa-arvosuunnittelu perustuu RAY:n henkilöstötutkimuksesta kerättyihin tietoihin ja tutkimustulosten vertailuihin, muihin vuosittaisiin mittaaviin henkilöstötunnuslukuihin sekä palkkaerittelyihin. Tasa-arvosuunnitelma käsitellään vuosittain RAY:n työsuojelutoimikunnassa, jossa ovat edustettuina kaikki henkilöstöryhmät. Suunnitelma on koko henkilökunnan saatavilla intranetissä.

RAY:n tasa-arvosuunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota

- päällikkö- ja esimiestehtävien sukupuoliosuuksiin
- palkan ja palkkioiden vaativuusluokitukseen
- luontaisetujen myöntämisperusteisiin sekä
- perhevapaiden käyttöön

Aktiivista keskustelua intranetissä

RAY:n sisäinen viestintä on avointa ja tehokasta. Keskeisin tiedottamisen kanava on intranet. Sen avulla kerrotaan ajankohtaisista asioista, työvälineistä, organisaatiosta ja muutoksista. Henkilöstölehti Hop-

Keskustelupalstalla vierailtiin kaikkiaan 51 000 kertaa ja keskusteluun osallistui 1 090 keskustelijaa.

perissa avataan asioiden taustoja laajemmin. Sisäisen viestinnän ryhmä on vuoden 2008 aikana aktiivisesti parantanut henkilöstöviestinnän ja yksiköiden välistä tiedonkulkua.

Keskustelufoorumi ja johdon blogit mahdollistavat keskustelun johdon ja henkilöstön välillä. Lisäksi aloitetoimikunnan kautta tehtiin vuonna 2008 yhteensä 98 aloitetta, (61 aloitetta vuonna 2007).

Esimeskokemus tutkinnoksi työn ohessa

Johtamisen erikoisammattitutkinto (JET) innosti 23 RAY:n esimestä takaisin koulun penkille. Puolentoista vuoden aikana ryhmä kokoontui parin kuukauden välein lähiopiskelupäiville RAY-taloon. Suurimmat ponnistelut tehtiin kuitenkin itsenäisesti työn ohessa. RAY:n henkilöstölle ensimmäistä kertaa järjestetyn esimeskoulutuksen toteutti MJK-instituutti.

Grand Casino Helsingin markkinointipäällikkö **Vivi Orkola** ja RAY-pelitalien kenttäpäällikkö **Juha Krats** pokkasivat tutkintotodistuksensa esimespäivillä elokuussa 2008. Kuin yhdestä suusta Vivi ja Juha toteavat JET-koulutuksen olleen todella innostava ja osuneen sopivaan saumaan.

– Koin, että urani oli taitekohdassa ja minulla oli mahdollisuus kehittää osaamistani. Tartin tilaisuuteen saman tien, Juha kertoo. Club Managerin toimenkuva muuttui koulutuksen aikana kenttäpäälliköksi.

Viville koulutus oli henkilökohtainen näytön paikka, kun oma ajankäyttö meni uusiksi.
– Ison projektin loppuunsaattaminen on tun-

tunut todella hyvältä. Kokonaisuuden hallinta vaati järjestelmällisyyttä, mutta tutkinto kourassa on helppo hymyillä, Vivi iloitsee.

Ryhmästä voimaa työskentelyyn

Koulutuksen tärkein kannustin oli loistava ryhmä. Vivistä oli hauska huomata, että koulutukseen osallistuneet esimiehet Rovaniemeltä Helsinkiin painivat lähes samojen ongelmien kanssa.

– Porukka oli loistava läpileikkaus RAY:n henkilöstöstä. Tutustuminen laajensi ymmärrystä ja kirkasti kokonais kuvaa RAY:n toiminnasta. Lisäksi saimme tilaisuuden verkottua talon sisällä, Juha täsmentää.

– Suosittelemme koulutusta jokaiselle RAY:n esimiehelle. Totta kai opiskelu työn ohessa vaatii itsekuria, mutta onnistumisen tunne kompensoi ponnisteluja, Juha ja Vivi kannustavat.

ray

Le Surtout

Ympäristövastuu syntyy valinnoista

RAY tunnistaa toimintansa ympäristövaikutukset. Kertomalla avoimesti toiminnastaan yhteisö pyrkii parantamaan tietoisuutta ja ympäristöasioiden hoitamista. RAY tekee yhteistyötä vain valtakunnallisesti sertifioitujen palveluntoimittajien kanssa.

Suurin osa RAY:n ympäristövaikutuksista syntyy raha-automaattien valmistuksesta, kuljetuksesta ja energian kulutuksesta.

RAY ulkoisti kesällä 2008 automaattien kokoonpanon, ja julkisen hankintamenettelyn kautta kumppaneiksi valikoituivat Scanfil EMS Oy sekä Incap Oy. Myös kasinopelipöytien omasta valmistuksesta luovuttiin. Pöydät tilataan nykyään kotimaisen Art Actionin kautta ulkomailta. Myös kaikki Grand Casino Helsingin automaattit ja osa Gold Dust -peliklubien automaateista hankitaan ulkomaisilta toimittajilta, pääosin IGT:ltä. Ulkomainen automaattikanta vastaa noin kahta prosenttia koko RAY:n automaattikannasta. Raha-automaattien valmistuksessa tärkeänä laadun varmentajana käytetään FI-sertifiointia, jolla taataan tuotteiden sähköturvallisuus.

Raha-automaatit kootaan ja toimitetaan yhteistyökumppaneiden toimesta pääkaupunkiseudulla sijaitsevalle keskusvarastolle, josta ne jatkavat matkaansa RAY:n toimipaikkoihin ja edelleen pelipisteisiin. RAY käyttää kuljetuksissaan sopimuskuljettajia, ja kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kuormat kulkevat täysinä toimipaikkojen ja keskusvaraston välillä. Automaattien pakkaaminen minimoidaan kuljetusten ajaksi, esimerkiksi sopimuskuljettajien runkokuljetuksissa automaatteja ei pakata lainkaan.

Tuotekehitys vähentää kulutusta

RAY:n tuotekehitys huomioi automaattien ympäristönäkökohdat erityisesti energiankulutuksessa ja materiaalien kierrätyksen osalta. Yksittäinen automaatti kuluttaa lepotilassa sähköä maksimissaan noin 200 wattia. Automaattien valaistuksessa siirrytään parhaillaan

loisteputkista vähemmän virtaa kuluttaviin ja lämpöä tuottaviin Led-valoihin.

Vuonna 2008 hankitut pelilaitteet:

- Automaatit 3 883
- Pelipöydät 16

RAY:n toimia ympäristöasioiden hoitamiseksi arvostetaan eikä sen koeta juurikaan saastuttavan ympäristöä. RAY sijoittuu ympäristövastuussaan tutkittujen yritysten joukossa toiseksi. (Market Radar, 2008)

RAY:n ympäristötekoja

- Pääkonttori sekä edustus- ja lomakiinteistöt käyttävät Fortum Carbon Free -ympäristömerkittyä sähköä, joka perustuu pohjoismaiseen ilmastomyönteiseen sähkön tuotantoon.
- RAY:n painotuotteet painetaan ympäristösertifioidulle ja kierrätettävälle paperille, jolle on myönnetty EU:n ympäristömerkki, EU-kukka.
- Tuotannossa ja kunnossapidossa käytettävät tuotteet valitaan niin, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa käyttäjilleen ja ympäristölle. Pääkonttorin puhtaanaapito käyttää vain ympäristömerkittyjä Joutsen-tuotteita.
- Pääkonttorin keittiössä käytetään Reilun kaupan kahvia, banaaneja ja appelsiineja.

Kunnossapito ja myynti palvelevat kautta maan

RAY vastaa kaikkien raha-auto-maattien huollosta ja vaihdosta. Kunnossapito- ja myyntiverkosto kattaa koko maan. Vuonna 2008 tehtiin 95 100 huoltokäyntiä ja 8 000 myynnin asiakaskäyntiä.

Kunnossapidon käynneistä ker-tyi vuoden aikana yhteensä noin kaksi miljoonaa ajokilometriä. Huollon lisäksi ajokilometrejä

kertyy mm. myyntihenkilöstön, kouluttajien, pelisalien ja kasino-peliesimiesten sekä toimihenkilöiden työajoista. Vuonna 2008 RAY:n ajettujen kilometrien määrä oli noin 4,9 miljoonaa (3,7 miljoonaa km vuonna 2007). Ajettujen kilometrien määrää kasvatti uusien käyttöetuautojen hankinta taloon.

Ajetut kilometrit	2008	2007	2006
Kentän autot*	2 341 919	2 196 313	2 056 036
Käyttöetuautot	2 267 427	1 178 902	1 545 039
Muut työsuhdeautot**	2 607 412	88 594	293 407
Yhteensä	4 870 087	3 663 809	3 891 482

*paketti-, kuorma- ja leasing-autot
**virka- ja vapaan autoedun autot
Työajoja omalla autolla ei ole raportoitu.

Pienet teot säästävät

Pääkonttori ja Grand Casino Helsinki ovat suurimmat RAY:n yksittäiset energian kuluttajat. Pääkonttorin energiankulutus on vuodessa noin 2 600 MWh ja kasinon noin 2 000 MWh.

Lämmitykseen tarvittava energia tuotetaan RAY:ssä pääsääntöisesti kaukolämmöllä. Pääkonttorilla kaukolämpöä kuluu noin 1 800 MWh vuodessa. Kasinon, muiden toimistokiinteistöjen ja pelisalien osalta lämmön- ja vedenkulutusta voidaan vain arvioida ja siksi näitä

ei ole raportoitu. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että pelisali voi sijaita liikekeskuksessa, joissa osuus kulutuksesta on tietty prosentti koko liikekeskuksen kuluista.

Vuonna 2009 RAY:n pääkonttorilla otetaan käyttöön energiatehokkuutta tukevia työtapoja. Kunnossapidon henkilöstölle on lisäksi suunnitteilla taloudellisen ajon kurssi, jonka tavoitteita ovat kustannustehokkuus, päästöjen vähentäminen sekä ajamisen turvallisuuden parantaminen.

Sähkön kulutus (MWh)	2008	2007	2006
Pääkonttori*	3 440	3 400	3 350
Grand Casino Helsinki	2 150	2 110	2 180
Yhteensä	5 590	5 510	5 530
Veden kulutus (M ³)			
Pääkonttori*	5 640	5 090	5 020
Grand Casino Helsinki	-	-	-
Yhteensä	5 640	5 090	5 020
Kaukolämmön kulutus (MWh)			
Pääkonttori	1 850	1 800	1 780
Grand Casino Helsinki	-	-	-
Yhteensä	1 850	1 800	1 780

* pääkonttori sekä edustus- ja lomakiinteistöt

Tehokasta jätteiden lajittelua

Espoon pääkonttorin lisäksi RAY:llä on useita toimistoja ja pelisaleja ympäri Suomen. Jokainen toimipaikka hoitaa jätteidensä lajittelun itse. Ainoastaan tuhoettavan materiaalin käsittely hoidetaan pääkonttorilla. Lajittelussa erotellaan seka-, metalli- ja ongelmajäte sekä paperit ja pahvit.

Pääkonttorin henkilöstön ruokailusta vastaa talon oma keittiö. RAY:laiset lounastivat ravintolassa vuonna 2008 kaikkiaan noin 34 000 kertaa ja tarjosivat lounasta vierailleen yhteensä noin 2 600 kertaa.

Keittiöltä biojätettä kertyy vuosittain noin 15 tonnia. Lasipullot ja -purkit toimitetaan keittiöltä kierrätykseen tai ne käytetään uudelleen. Elintarvikkeissa panostetaan Reilun kaupan tuotteisiin, esimerkiksi kahveissa ja hedelmissä. Kuluvana vuonna tarjontaa lisätään eri tuoteryhmissä saatavuuden mukaan.

Vuonna 2008 pääkonttorilta syntyi yhteensä reilu 152 tonnia jätettä (154 tonnia vuonna 2007). Pääkonttorin jätehuollosta vastaavat huoltoyhtiöt Tapiolan lämpö ja Lassila & Tikanoja.

Pääkonttorilta toimitetut jätteet (tonnia)

Hyötykäyttöön menevä jäte	2008	2007
Biojäte	14,9	14,9
Energiajäte	18	46,5
Lasi	0,4	0
Metalli	14,1	15,8
Pahvi	13,7	11,3
Sekapaperi	10,9	2,7
Rakennusjäte	19,3	16,3
Kaatopaikkajäte		
Sekajäte	45,5	22,5
Ongelmajäte		
Akut ja paristot	0	0,1
Loisteputket	0,5	0,1
Sähkö- ja elektroniikkaromu	16,2	21,4
Yhteensä	153,5	151,6

Automaatit kierrätetään lähes kokonaan

Raha-automaatteja romutetaan vuosittain noin 3 000. Materiaalina määrä vastaa reilua 400 tonnia kierrätettävää jätettä. Raha-automaatin käyttöikä on noin kuusi vuotta.

Romutuksessa kerätään talteen kaikki käytökelpoiset osat, jotka huolletaan ja käytetään uudelleen. Suurimpia näistä ovat voitonmaksukoneistot, kassajalustat ja ikärajakyltit. Lisäksi talteen otetaan pieniä osia, kuten kassapussin kiinnitysholkki ja kiekkolasi. Raha-automaattien materiaalista noin 15 prosenttia voidaan käyttää sellaisenaan valmistuksessa uudelleen, mikä vastaa yli 2,5 miljoonan euron säästöä materiaalin hankintakuluissa. Tämä on noin 13 prosenttia kokonaiskuluista.

Romutettavien automaattien materiaalista noin 85 prosenttia jalostetaan jätehuoltoyhtiön kierrätyksessä hyödynnettäväksi raaka-aineeksi. Raha-automaattien hyötykäyttöaste on kokonaisuudessaan 98 prosenttia. Loput noin kaksi prosenttia materiaaleista päätyy kaatopaikalle ja ongelmajätteeksi.

Raha-automaattien kierrätys (tonnia)	2008	2007	2006
Metalli	228	251	238
Energiajäte	15	15	13
Kaapeli	6	4	4
Kuvaputkelliset laitteet	13	13	12
Muovi	0	1	6
Puu	43	55	54
Sähkö- ja elektroniikkaromu + lasi	37	28	28
Palautusosat	89	67	56
Käsitelty materiaali yhteensä	431	434	411
Hyödynnetty energiana	59	70	67
Hyödynnetty materiaalina	234	256	248
Hyödynnetty valmistuksessa uudelleen	87	67	56
Muu hyötykäyttö	81	41	40
Hyödynnetty materiaali yhteensä	431	434	411

Lähde: Lassila & Tikanoja

Kassajalusta

K-15-kilvet

CPU-moduli

LON-kortti

Hopperi

Rahanvaihteen moottori

Kassapussin kiinnitysholkki

Varisuoco
8.00 - 40.00

Täyskoti
1.00 - 8.00

Vardi
0.20 - 4.00

Kolmosi
0.40 - 2.00

7-Eleven

RAY:n hallinto- ja valvontajärjestelmät

Raha-automaattiyhdistyksen toimintaa säätelevät lait, asetukset ja luvat ja sitä valvovat eri viranomaiset sekä yhdistyksen kokous ja hallitus.

RAY on julkisoikeudellinen yhteisö, eikä siihen sovelleta yhdistyslakia.

Lainsäädäntö

RAY:n, Veikkauksen ja Fintoton toiminta perustuu arpajaislakiin (1047/2001). Laissa määritellään muun muassa rahapeliyhdistyksen toimeenpanemat pelit sekä se, mihin pelitoiminnasta saatu tuotto käytetään. Laissa raha-automaattiyhdistyksistä (1056/2001) säädetään muun muassa avustuksien myöntämisestä, maksamisesta, käytöstä ja valvonnasta sekä takaisinperinnästä ja avustusten palauttamisesta.

Asetukset ja luvat

Valtioneuvoston asetus Raha-automaattiyhdistyksestä (1169/2001) säätelee RAY:n järjestysmuodon ja hallinnon sekä tuottojen tilittämisen. Valtioneuvoston asetuksella (1170/2001) on myös säädetty eräitä raha-automaattiyhdistyksiin sovellettavia määräaikoja, kuten avustusten hakuajat.

Vuonna 2006 valtioneuvosto myönsi RAY:lle rahapeliluvan vuoksi 2007–2011 raha-automaattien pitoon, kasinopelien toimeenpanemiseen ja kasinotoimintaan. Sisäasiainministeriö vahvistaa myös RAY:n pelien säännöt ja peleissä käytettävät suurimmat sallitut panokset.

Yhdistyksen kokous

Yhdistyksen kokous on RAY:n ylin päättävä elin, joka kokoontuu ker-

ran vuodessa. Kokouksessa ovat edustettuina kaikki 98 jäsenjärjestöä. Yhdistyksen kokous vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Kokous määrittelee myös toiminnan ja talouden yleiset periaatteet seuraavalle tilikaudelle. Katso RAY:n jäsenjärjestöt www.ray.fi

Hallitus

Hallituksen tehtävänä on edustaa yhdistystä sekä ohjata ja valvoa yhdistyksen toimintaa, valmistella ja panna täytäntöön yhdistyksen kokouksen päätökset sekä hyväksyä toimintasuunnitelma ja talousarvio seuraavaksi tilikaudeksi. Lisäksi hallitus tekee valtioneuvostolle ehdotuksen RAY:n avustusten jaosta sekä huolehtii avustusten käytön valvonnasta. Hallitus nimittää yhdistyksen toimitusjohtajan ja muut johtokunnan jäseninä toimivat johtajat.

RAY:n hallitukseen kuuluu seitsemän valtioneuvoston määräämää jäsentä, joista yksi on sosiaali- ja terveysministeriöstä, yksi sisäasiainministeriöstä ja yksi valtiovarainministeriöstä. Lisäksi hallitukseen kuuluu seitsemän yhdistyksen kokouksen valitsemaa jäsentä. Puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja ovat valtioneuvoston määräämiä ja toinen varapuheenjohtaja yhdistyksen kokouksen valitsema. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Hallituksen kokouksiin osallistuu lisäksi kaksi henkilöstön

edustajaa, jotka henkilöstöryhmät valitsevat keskuudestaan. Hallitus kokoontui vuonna 2008 yhteensä kymmenen kertaa.

Hallituksen jäsenten palkkiot olivat vuonna 2008

- puheenjohtajan kuukausipalkkio 1 100 euroa,
- varapuheenjohtajan kuukausipalkkio 660 euroa,
- jäsenten kuukausipalkkio 550 euroa,
- kokouspalkkio 220 euroa/kokous/henkilö.

Johtokunta

Johtokunta valmistele hallituksessa käsiteltävät asiat ja panee täytäntöön hallituksen päätökset. Se myös vastaa RAY:n toiminnan kehittämistä hallituksen päättämien päämäärien ja periaatteiden mukaisesti. Uuden 1.4.2009 voimaan tulevan työjärjestyksen mukaan johtokunta toimii myös strategisena johtoryhmänä.

RAY:n johtokunnan muodostavat toimitusjohtaja ja hallituksen nimittämät johtajat. Johtokunta, jossa oli neljä jäsentä vuonna 2008, toimii kollegiona (huhtikuusta 2009 lähtien johtokunnassa on viisi jäsentä). Johtokunnan jäsenten tehtävät ja vastuut määritellään RAY:n työjärjestyksessä, jonka hallitus hyväksyy.

Toimitusjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten palkat olivat vuonna 2008

- Toimitusjohtajan ansio 194 323 euroa.
- Muiden johtokunnan jäsenten palkat yhteensä 450 180 euroa. Johtokunnan jäsenille ei makseta erillisiä tulos- tai kannustinpalkkioita.

Avustustoiminnan valvonta ja ohjaus

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja valvoo RAY:n avustustoimintaa, kuten esimerkiksi jakoehdotuksen ja avustussuunnitelman valmistelua sekä avustusten maksamista. RAY:n avustustoiminnan tehtävänä on rahapelitoiminnasta kertyvän tuoton jaon valmistelu ja avustusten käytön valvonta.

RAY toimittaa ministeriölle vuosittain raportin avustusten käytön valvonnasta sekä seuraavaa vuotta koskevan valvontasuunnitelman. Vuosittain avustustoiminnalle sovi-

taan tulostavoitteet, jotka kirjataan valtion talousarvioon.

Pelitoiminnan valvonta

Arpajaislain mukaan sisäasiainministeriö valvoo arpajaistoimintaa. Ministeriö vahvistaa myös rahapelien säännöt.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa pelaamiseen liittyvien ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta. Ministeriö tekee tarvittaessa seurannan tulosten pohjalta ehdotuksia toimilupaviranomaisille siitä, millä tavoin pelitoimintaa tulisi rahapeliluvalla tai pelisäännöillä ohjata. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on kehittää pelaamisesta aiheutuneiden sosiaalisten haittojen ehkäisyä ja hoitoa.

Tilintarkastus

RAY:n tilintarkastuksen KHT-yhteisönä vuonna 2008 toimi yhdistyksen kokouksen 15.3.2007 päättämällä tavalla Deloitte & Touche Oy, jossa päävastuullisena tilintarkastajana oli KHT Hannu T. Kos-

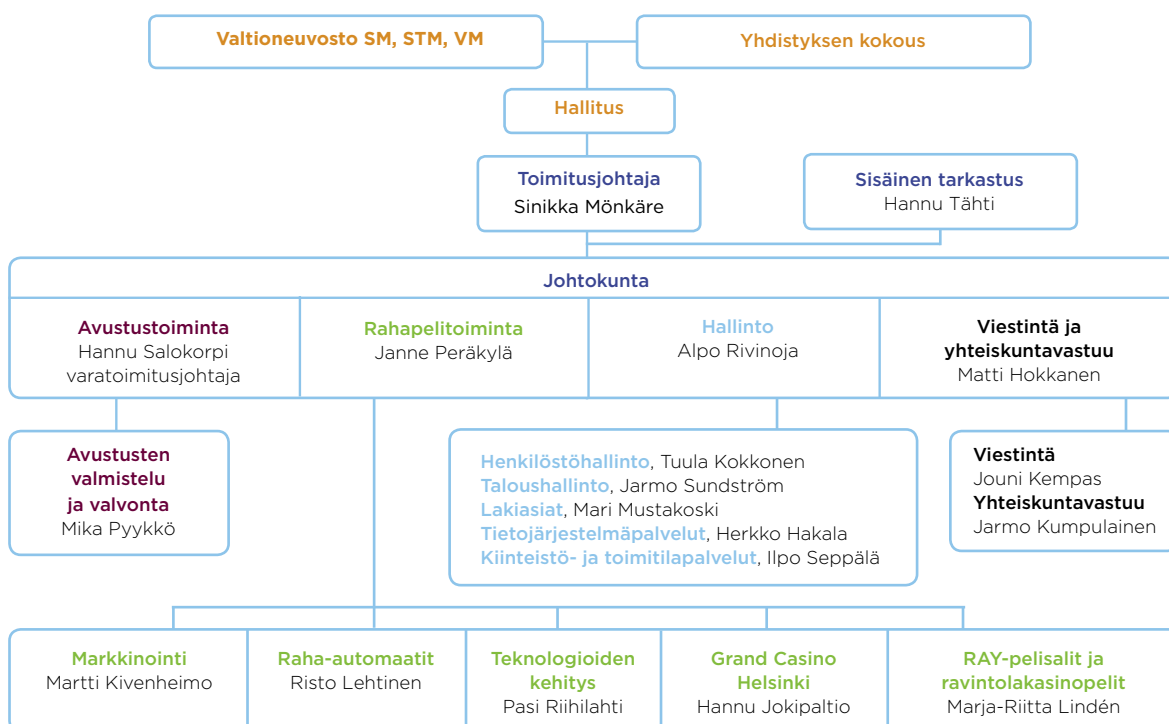
kinen. Yhdistyksen kokouksen valitseman tilintarkastajan lisäksi yhdistyksellä on Raha-automaattiyhdistyksestä annetun asetuksen mukaisesti yksi valtiovarainministeriön määräämä JHTT-tilintarkastaja, joka vuonna 2008 oli KHT, JHTT Kaj Kiljander Deloitte & Touche Oy:stä. Tilintarkastajien palkkiot vuonna 2008 olivat 32 330 euroa.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Raha-automaattiyhdistyksen johdosta vastaa organisaation sisäisestä valvonnasta ja siihen liittyvästä riskienhallinnasta. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että toiminta on tehokasta ja tarkoituksenmukaista, toimintaan liittyvä raportointi on luotettavaa ja toiminnassa noudatetaan lakeja ja säädöksiä.

Sisäinen tarkastus arvioi vahvistettujen toimintaperiaatteiden mukaisesti keskeisten toimintaprosessien ja järjestelmien tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Organisaatiokaavio 1.4.2009

Johtokunta

Sinikka Mönkäre
toimitusjohtaja, lääketieteen ja kirurgian tohtori, s. 1947
RAY:n palvelukseen 1.4.2006
Johtokunnan jäsen 1.4.2006

Esko Romppainen
varatoimitusjohtaja ja rahapeli-toimen johtaja oikeustieteen tohtori, s. 1949
RAY:n palveluksessa 4.6.1976-1.4.2009
Johtokunnan jäsen 1991-2009

Alpo Rivinoja
johtaja, hallinto ekonomi ja VTM, s. 1954
RAY:n palvelukseen 1.4.2007
Johtokunnan jäsen 1.4.2007

Hannu Salokorpi
johtaja, avustustoiminta varatoimitusjohtaja 1.4.2009
valtiotieteentohtori, s. 1951
RAY:n palvelukseen 1.2.1996
Johtokunnan jäsen 1.2.1996

Janne Peräkylä
rahapeli-toimen johtaja YTM, s. 1966
RAY:n palvelukseen 1.9.2006
Johtokunnan jäsen 1.4.2009

Matti Hokkanen
viestintäjohtaja, s. 1952
RAY:n palvelukseen 2.5.2000
Johtokunnan jäsen 1.4.2009

vas. Alpo Rivinoja, Esko Romppainen, Matti Hokkanen, Sinikka Mönkäre, Hannu Salokorpi, Janne Peräkylä.

RAY:n hallitus 2007-2009

Valtioneuvoston määräämät jäsenet

Jukka Vihriälä
Hallituksen puheenjohtaja, valtioneuvos, s. 1945
Hallituksen jäsen vuodesta 1992

Juha Eskelinen
Hallituksen varapuheenjohtaja, VTM, ohjelmajohtaja, s. 1959
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Klaus Halla
VTK, kehitysjohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, s. 1948
Hallituksen jäsen vuodesta 2001

Rauno Saari
VTM, maaherra, sisäasiainministeriö, s.1946
Hallituksen jäsen vuodesta 2005

Hannu Mäkinen
OTL, VT, budjettipäällikkö, valtionvarainministeriö, s. 1955
Hallituksen jäsen vuodesta 2002

Pertti Hemmilä
Poliisin virkatukinto, kansanedustaja, s. 1955
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Outi Ojala
erikoissairaanhoidtaja, s. 1946
Hallituksen jäsen vuodesta 2004

Yhdistyksen kokouksen valitsevat jäsenet

Kyösti Vesterinen
2. varapuheenjohtaja, OTK, toimitusjohtaja, Suomen Meripelastusseura ry, s. 1945
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Viveca Hagmark
VTM, toiminnanjohtaja, Folkhälsans Förbund rf, s. 1969
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Marja Irjala
Ekonomi, HuK, pääsihteeri, Nuorten Ystävät ry, s. 1948
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Leena Koikkalainen
Toiminnanjohtaja, Lihastauti-liitto ry, s. 1945
Hallituksen jäsen vuodesta 2004

Eeva Kuuskoski
LL, pääsihteeri, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyö-yhdistys YTY ry, s. 1946
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Lasse Murto
YTT, toimitusjohtaja, A-klinikkasäätiö, s. 1943
Hallituksen jäsen vuodesta 2004

Hilkka Nousiainen
Toiminnanjohtaja, Kuurojen Palvelusäätiö, s. 1952
Hallituksen jäsen vuodesta 2004

Henkilöstön edustajat

Mika Kankare
Pelinhoitaja, s. 1965
Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Lasse Koskinen
Huoltoedustaja, s. 1948
Hallituksen jäsen 2001-2003 ja vuodesta 2007

vas. Outi Ojala, Rauno Saari, Leena Koikkalainen, Jukka Vihriälä

vas. Lasse Koskinen, Kyösti Vesterinen, Viveca Hagmark, Hannu Mäkinen

vas. Eeva Kuuskoski, Klaus Halla, Hilkka Nousiainen, Lasse Murto

vas. Pertti Hemmilä, Mika Kankare, Marja Irjala, Juha Eskelinen

Hallituksen toiminta- kertomus 2008

Ainoastaan arpajaislain perusteella luvan saaneet rahapeliyhdistykset voivat harjoittaa rahapelitoimintaa Suomen mantereella. Pelaajien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi on valtioneuvosto myöntänyt Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan, joka on voimassa 1.1.2007-31.12.2011. Luvan perusteella RAY:llä on yksinoikeus raha-automaattien pitämiseen yleisön käytettävänä sekä kasinopelitoimintaan ja pelikasinon ylläpitämiseen.

RAY:n rahapelitoiminnasta kertyvät tuotot jaetaan arpajaislain mukaan avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. Osa tuloutetaan valtiolle käytettäväksi erikseen laissa osoitettuihin kohteisiin.

Erityisesti rahapelitoimintaan tehtyjen panostusten vastapainona kulurakenteeseen kiinnitettiin vuonna 2008 lisääntyvää huomiota. Poikkeuksellisia kuluja toimintavuonna aiheuttivat ennen muita erilaiset RAY:n 70-vuotisjuhlavuoteen liittyvät tapahtumat ja toimenpiteet.

RAY:n oikeudellista toimintaympäristöä on arvioitu jäljempänä vuoden 2009 toiminnan kuvauksen yhteydessä.

Taloudellinen toimintaympäristö alkoi muuttua vuoden 2008 lopulla merkittävästi huonompaan suuntaan. Reaalitalouteen ulottuva muutos vaikuttaa koko painollaan vuonna 2009. Taloudellista kehitystä koskeva arvio vaikutti myös RAY:n tuottotavoitteen asettamiseen kuluvalle vuodelle.

RAY:n toimintaan kohdistuvia riskejä on arvioitu osana toimintastrategioiden kehittämistä. Aikaisempaa korostuneemmin esille ovat nousseet alaikäispelaamiseen ja rahapelitoiminnan yleiseen hyväksyttävyyteen liittyvät riskit. Teknologian kehittyminen on ennen muuta mahdollisuus, mutta asettaa samalla uusia haasteita riskienhallinnalle. Avoin internet tekee mahdolliseksi sen, että RAY:n tuotealueelle kohdistuu aikaisempaa enemmän muuta vastaavaa tarjontaa. Vuonna 2009 on tarkoitus suorittaa strategisten riskien arviointi, joka on pohjana erikseen laadittavalle riskienhallintapolitiikalle.

Vuoden 2008 tulos

Vuonna 2008 rahapelitoiminnan tuotot olivat 659,5 miljoonaa euroa. Toimintasuunnitelman mukainen tuottotavoite 659,5 miljoonaa euroa toteutui. Vuoden 2008 liikevaihto oli 605,2 miljoonaa euroa, kun toimintasuunnitelman mukaan tavoitteena oli 605,3 miljoonaa euroa. Arpajaisveroa rahapelitoiminnan tuotoista maksettiin 54,3 miljoonaa euroa.

Tilikauden 2008 liikevoitto oli 397,3 miljoonaa euroa. Tilikauden 2008 voitto oli 402,5 miljoonaa euroa, kun tavoitteena oli 400,2 miljoonaa euroa.

Tilikauden voiton osuus liikevaihdosta pieneni edellisestä vuodesta 1,3 prosenttiyksiköllä. Toiminnan vaatimat kustan-

ukset kasvoivat 2,9 prosenttia. Kasvu johtui muun muassa yleisestä palkka- ja kustannuskehityksestä ja juhlavuoteen liittyvistä kustannuksista.

(Milj. euroa)	2008	Muutos%	2007	Muutos%	2006
Pelitoiminnan tuotot	659,5	1,0	653,0	-0,7	657,8
Liikevaihto	605,2	1,0	599,3	-0,7	603,6
Liikevoitto	397,3	-1,0	401,5	-2,9	413,3
Tilikauden voitto	402,5	-1,0	406,6	-3,0	419,0
Tilikauden voitto liikevaihdosta	66,5%		67,8%		69,4%
Oman pääoman tuotto	72,9%		72,5%		75,0%
Omavaraisuusaste	85,9%		84,2%		85,9%

Investointeihin käytettiin 26,6 miljoonaa euroa, josta raha-automaattien ja pöytäpelien osuus oli 19,1 miljoonaa euroa.

Avustuksiin käytettävä määrä vuodelle 2009

Avustuksiin on yhdistyksen kokouksen päättämällä tavalla käytettävissä vuoden 2008 tuloksesta 400,3 miljoonaa euroa. Edellisiltä vuosilta palautuvia ja jakamattomia avustuksia on lisäksi tarkoitus käyttää avustuksiin kuluvana vuonna 7,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 käytetään siis yhteensä 407,5 miljoonaa euroa. Avustuksina sosiaali- ja terveysalan järjestöille jaetaan 302,5 miljoonaa euroa. Lisäksi tilitetään Valtiokonttorille käytettäväksi sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin ja rintamaveteraanien kuntoutukseen 105 miljoonaa euroa. Tulevien vuosien käyttöön jakamatta jää aiemmilta vuosilta vajaat 6,2 miljoonaa euroa.

Henkilöstö ja palkat 2008

RAY:n palveluksessa oli tilikauden päättyessä 811 kokoaikaista (777 vuonna 2007 ja 753 vuonna 2006) ja 878 osa-aikaista (868 vuonna 2007 ja 859 vuonna 2006) työntekijää. Suoriteperusteiset palkat sivukuluineen olivat 49,8 miljoonaa euroa (47,7 miljoonaa vuonna 2007 ja 44,5 miljoonaa vuonna 2006).

Rahapelitoiminta 2008

RAY:n rahapelitoiminnan strategia perustuu sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuuseen. Tavoitteena on yhteiskunnallisen kokonaisuhyödyn aikaansaaminen. Rahapelistrategian periaatteilla pyritään ratkaisemaan ristiriidat, joita käytännössä syntyy toiminnan vastuullisuutta, asiakkaiden tarpeita ja taloudellista tulosta edistävien tekemisten välillä. Ristiriitalanteissa yksilön ja yhteiskunnan suojaamisen ensisijaisuus tukee RAY:n erityisaseman oikeutusta.

Toimintavuoden loppujaksolla tapahtuneella taloudellisen toimintaympäristön äkillisellä muutoksella ei ollut RAY:n pelien tuotoissa kokonaisuudessaan selvästi havaittavissa olevaa vaikutusta. Taloudellinen tilanne näkyi kuitenkin kasinon ja ravintoloiden kasinopeleissä. Myös pelisaleissa tuottokehitys hidastui loppuvuonna.

Tuototason ylläpitämisen merkittävimmät keinot olivat pelitarjonnan lisääminen ja toimintavuoden keväällä osaan automaateista toteutettu päävoiton korotus. Tarjonnan lisäämisestä huolimatta pelaajakunnan laajentamisessa ei pystytty saavuttamaan tavoitteita. Muun pelitarjonnan jatkuva lisääntyminen ja internetin kautta tuleva kilpailu vaikuttivat osaltaan pelaajakunnan supistumiseen. Ongelmia aiheuttavan pelaamisen ei ole koettu lisääntyneen. Vaatimus pelaamisen ikärajojen valvonnan tehostamisesta on lisääntynyt. RAY perusti erillisen projektin, jonka tavoitteena on valmistautua 18 vuoden ikärajan käyttöönottoon vuonna 2010.

Osa Potti-pelisaleista uudistettiin uuden konseptin mukaisiksi. Vastaavan uudistuksen kohteena ovat Täyspotit, joiden uudistamisen jatkosta päätetään vasta riittävän testijakson päätyttyä. Syksyllä aloitettiin myös uuden palvelukokonaisuuden Gold Dust -peliklubin ja perinteiseen pelipiste-ympäristöön sijoittuvan pelikioskien kehittäminen. Syksyllä aloitaneella peliklubilla ja vuoden aikana testimielessä käytönotetuilla neljällä pelikioskillä ei ollut vuoden 2008 tulokseen merkittävää vaikutusta.

Pelien sijoittaminen yhteistyökumppanien tiloihin perustuu yhtenäisiin markkinointikriteereihin. Raha-automaattien sijoituspaikkamaksu oli 17 prosenttia sijoitetun pelin tuotosta ja vastaavasti kasinopeleissä kuluosuuden vähentämisen jälkeen 50 prosenttia tuotosta. Sijoituspaikkamaksu ja maksettiin yrittäjille vuonna 2008 yhteensä 91,8 miljoonaa euroa. Pelisalien tiloista maksetaan markkinaperusteista vuokraa.

Pelitoiminnan laitteiden kokoonpano siirrettiin syksystä alkaen kahdelle pääkaupunkiseudulla toimivalle alihankkijalle. Tuotekehitys ja siihen liittyvä koevalmistus jatkuvat siirron jälkeenkin RAY:ssä. Vuoden aikana valmistui yhteensä 3 883 raha-automaattia ja 16 kasinopelipöytää, jotka viritettiin pelien uusintaan ja uusien pelipaikkoihin.

RAY harjoitti vuoden 2008 lopussa raha-automaattitoimintaa yhteistyössä 5 600 yritysasiakkaan kanssa 8 400 paikassa ja kasinopelitoimintaa 290:ssa eri ravintolassa. Pelipisteiden määrä pieneni edellisestä vuodesta 200:lla. Yrittäjien tiloissa oli automaatteja yhteensä noin 16 960 ja kasinopelejä noin 350.

Omia pelisaleja oli vuoden lopussa 69. Niissä on laaja valikoima automaatteja. Täyspotti- ja Club RAY -saleissa sekä Gold Dust -peliklubissa on myös kasinopelipöytiä. Automaatteja pelisaleissa on yhteensä 2 332 ja kasinopelipöytiä 68.

RAY:n pelikasinossa oli vuoden lopussa yhteensä 300 automaattia ja 20 kasinopelipöytää. Grand Casino Helsinki toimii kansainvälisin säännöin ja monipuolisin pelivalikoimin.

Pelisalien määrä kasvoi vuoden aikana kahdeksalla. Pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien määrä kasvoi noin 250:llä. Kasinopelien kokonaisuus kasvoi kahdeksalla.

RAY on ilmoittanut valmiutensa tuotteidensa sähköiseen jakeluun edellytyksellä, että valtiolta katsoo sen tarpeelliseksi. Yhteiskunnallisten riskien arviointi tulee tapahtua menneillään olevan arpajaislain uudistamisen yhteydessä. Liiketoiminnallista valmiutta sähköisen liiketoiminnan aloittamiseen kehitettiin erillisessä projektissa.

Sähköisen maksamisen vuosia kestänyt kehityshanke saatiin päätökseen. Yleiseurooppalaiseen pankkikorttiin (ns. SEPA debit-kortti) perustuvan järjestelmän testikäyttö aloitettiin asentamalla vuoden loppuun mennessä maksupäätteet 70 automaattiin. Maksamisen ohella järjestelmä tekee mahdolliseksi myös ikärajan valvonnan. Kehitystyön jatkona käynnistettiin ns. RAY-kortin kehittämishanke. Sen tavoitteena on tunnistettavan pelaamisen lisääminen vähitellen kattamaan koko RAY:n pelitarjonta.

Tutkimus- ja kehitystoiminta 2008

Vuonna 2008 RAY:n kaikki uudet pelituotteet arvioitiin ennen tuotekehityspäätöstä uudella vastuullisuusmenetelmällä, jonka avulla nähdään pelin peliominaisuus- ja haittaprofiili. Työkalu on kehitetty yhdessä Veikkaus Oy:n kanssa.

Toimintavuonna otettiin käyttöön uusia pelipiste- ja pelisalikonsepteja, joihin toteutettiin tarvittavat tekniset ratkaisut. Gold Dustissa näihin kuuluivat uusi pelisaliverkko ulkomaisille tuontiautomaateille sekä tikkijärjestelmä.

Raha-automaattien sähköisen maksamisen ratkaisu otettiin käyttöön toukokuussa 2008. Syksyllä korttivalikoimaa laajennettiin Visa Electron -korteista yleiseurooppalaisiin pankkikortteihin. Pääosa suomalaisista pankeista oli toteuttanut järjestelmiinsä ja kortteihinsa tarvittavat muutokset. Loputkin pankit saanevat muutoksensa toteutettua vuoden 2009 aikana.

Sähköinen maksaminen edellyttää automaattilta maksupäätettä, laajakaistaverkkoyhteyttä ja sisäistä ohjelmistollista valmiutta ottaa vastaan sähköisiä maksuja. Vuoden 2008 aikana toteutettiin kaikkiin automaattimalleihin kyseinen ohjelmistovalmius. Automaattien verkotus laajakaistaisella dataverkolla eteni ripeästi. Vuoden lopussa verkkoon oli liitetty noin 7 000 automaattia. Maksupäätteen omaavia automaatteja oli 70 kpl, mutta vuoden 2009 lopulla niitä tulee olemaan jo noin 3 000. Sähköisen maksuliikenteen sertifoimiseksi tehtiin vuoden aikana useampia katselmuksia.

RAY:n pelaaja-asiakkuuden ja henkilötunnistetun pelaamisen kehittäminen eteni suunnitteluvaiheesta vuoden vaihteessa tehtyyn päätökseen käynnistää tunnistetun pelaamisen toteutushanke.

Uutta ryhmäpelikonseptia testattiin internetissä RAY:n Pelaamo-ympäristössä. Ryhmäpelin lopullinen järjestelmä-hankinta käynnistettiin myös vuoden lopulla.

Automaattikabinetin kehitysohjelmassa on tavoitteena toteuttaa sellainen mekaniikan ja elektroniikan perusratkaisu, joka tukee erityisesti pelitoiminnan uuden strategian mukaisten ominaisuuksien käyttöönottoa. Kabinetti soveltuu

ehkäisemään ja peliongelmaisista auttamaan ohjaamalla heidät tuki- ja hoitopalvelujen piiriin mm. palvelevan puhelimen, Peluurin kautta. Vuonna 2008 RAY käytti rahapelitoiminnan vastuullisuusohjelman toteuttamiseen kaikkiaan 3,2 miljoonaa euroa, mistä lakisääteisten menojen osuus oli runsaat 0,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2009 toiminta ja arvio tulevasta kehityksestä

Rahapelitoiminta 2009

RAY:n hallituksen vahvistamalla rahapelistrategialla on tarkoitus kohdata toimintaympäristöstä tulevat haasteet teknologian, kuluttajakäyttäytymisen, juridiikan ja yhteiskunnallisen hyväksynnän alueilla. Tavoitteena on RAY:n toiminnan terästäminen, jotta se kykenee vastaisuudessaakin suoriutumaan yhteiskunnallisesta tehtävästään.

EY:n tuomioistuin vahvisti vuonna 1999, että Suomen raha-automaattitoimintaa koskeva lainsäädäntö ei ole ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. RAY:n yksinoikeus ei ole siten ollut välittömästi uhattuna.

Internetin välityksellä tarjottava urheiluedonlyönti on edelleen komission rikkomuskannemenettelyn kohteena. Komissio on lähettänyt perustellun lausunnon asiassa myös Suomelle. Mikäli komissio päättää haasteen jättämisestä kuluvan talvikauden aikana, prosessi EY:n tuomioistuimessa alkaa aikaisintaan vuoden 2009 aikana. Tämän jälkeen komissio vaihtuu ja on epäselvää, kuinka kesken olevat prosessit etenevät. Kaikenlainen kilpailu rahapeliin tarjonnassa kuitenkin lisääntyy edelleen. Tästä syystä Euroopan Unionin komission politiikka rahapeliin osalta ei ole muuttunut. Sisämarkkinoiden kehittämistä halutaan edistää myös rahapeleissä.

Eduskunnan käsittelyssä on vuonna 2009 hallituksen esitys arpajaislain muuttamisesta. Arpajaislain muuttamisen tarkoituksena on tehostaa rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemistä ja lisätä viranomaisen keinoja puuttua lainvastaiseen rahapelitoimintaan. Tarkoituksena on myös, että valtion ohjaus rahapeliyhteisöjen osalta on selkeästi aikaisempaa kattavampi. RAY:n taloudellisen tuloksen näkökulmasta ratkaisevaa on se, millaisia pelaajan tunnistamista, tuotteita ja niiden saatuutta rajoittavia vaatimuksia RAY:lle asetetaan.

Lakiesityksen mukaan rahapelipelaamisen yleiseksi vähimmäisikärajaksi vahvistetaan 18 vuotta ja rahapeliin markkinoitua rajoitetaan. Ikärajavaatimus tulee voimaan raha-automaattien osalta vuoden siirtymäajalla. Sosiaalisia riskejä sisältävien pelien suora ja epäsuora mainonta tulee kiellettyksi. Lakiesitys on parhaillaan myös notifiointimenettelyssä.

Samanaikaisesti arpajaislain ensimmäisen vaiheen eduskuntakäsittelyn kanssa hallitus valmistelee toisen vaiheen uudistusta. Taloudellisen tuloksen näkökulmasta ratkaisevaa on se, millaisia pelaajan tunnistamista, tuotteita ja niiden saatuutta rajoittavia vaatimuksia RAY:lle tällöin asetetaan. Toisessa vaiheessa otetaan kantaa myös nykyisen, yksinoikeuteen perustuvan lupajärjestelmän kehittämistarpeeseen sekä RAY:n tuotealueelle kuuluvien pelien sähköiseen jakeluun. Rahapeliin kokonaistuototavoite vuonna 2009 on 678,5

miljoonaa euroa. Kasvua luvussa on noin 19,0 miljoonaa euroa eli 2,9 prosenttia verrattuna vuoden 2008 tuottoon.

Vuoden 2009 keskeinen haaste on aiemmin kehitettyjen teknisten uudistusten läpivienti, joka on voimakkaimmillaan vuonna 2009. Tällöin 3 000 vanhinta raha-automaattia korvataan uuden teknologian automaateilla, 3 000 yrittäjäkumppanin toimitilaa ja 6 000 automaattia liitetään RAY:n suljettuun reaaliaikaiseen laajakaistaverkkoon. Samanaikaisesti 3 000 automaattia varustetaan sähköisen maksamisen ja tunnistettavan pelaamisen mahdollistavalla maksupäätteellä. Nämä rakenteelliset muutokset ovat perusta uusien pelien ja pelaajapalvelujen käyttöönotolle.

Asiakaslähtöisten pelipalvelujen kehittämistä jatketaan. Taloudellisen tavoitteen, vastuullisuuden ja asiakaslähtöisyyden on oltava kuitenkin keskenään tasapainossa. Jo rakennetulle vahvalle yhteiskuntavastuun perustalle rakennetaan pelaajia kiinnostavia pelejä ja ilmeeltään uudentyyppisiä pelisaleja. Valvottavuuden parantamiseksi ja entistä paremmin asiakaskysyntään vastaavien pelipalvelujen kehittämiseksi RAY lisää tarjontaa asteittain pelialitoiminnassa.

Toimintavuonna jatketaan uuden konseptin mukaan toimivien Täyspotti -pelialien käyttöönottoa. Konseptiuudistusten tavoitteena on ottaa nykyasiakaskunnan tarpeet huomioon ja lisätä salien kiinnostavuutta uusien asiakkaiden näkökulmasta.

Vuonna 2009 otetaan käyttöön ensimmäiset ryhmäpeli-automaatit, kehitetään turnauspelaamista, tunnistamiseen perustuvia pelejä ja pelejä, joissa auttamisen halulla ja hyväntekeväisyydellä on keskeinen asema. Lisäksi uudistetaan pelien ilmiäisiä ja toteutetaan uusi pelikabinetti. Gold Dust -peliklubikonseptin tikettijärjestelmää kehitetään ja uusiin pelialikonsepteihin suunnitellaan tunnistettavalle pelaamiselle suurempaa roolia ja pelialien välistä Jackpotia.

Vuonna 2009 käynnistetään myös kumppanuuden vahvistamiseen tähtäävä työ. Tavoitteena on turvata rahapelitoiminnan jatkuvuutta yrityskumppaneiden liiketoimissa myös tulevaisuudessa, lisätä RAY:n yksinoikeuden hyväksyttävyyttä ja asiakastyytyvyyttä yhteistyökumppanien ja pelaaja-asiakkaiden keskuudessa sekä turvata taloudellista tulosta. Alakäisvalvonnan seuranta kehitetään ja sijoituspaikkojen henkilökunnan koulutusta jatketaan ja yhdenmukaistetaan.

Osana uutta rahapelistrategiaa RAY on valmistautunut rahapeliin jakeluun myös sähköisissä jakelukanavissa.

Vastuullisessa pelaamisessa vuoden 2008 toimenpiteet ovat perustuneet nykyiseen vastuullisuusohjelmaan. Ohjelma uudistetaan vuonna 2009 rahapelistrategian toimeenpanon yhteydessä. Vastuullisuusohjelman toimenpiteiden systematiikkaa, dokumentointia ja mittaamista kehitetään.

Avustustoiminta 2009

Raha-automaattiyhdistyksen vuosien 2008–2011 avustusstrategiassa on kolme päälinjaa: 1) sosiaali- ja terveysalan järjestötoiminnan perusedellytysten turvaaminen; 2) ongelmia ehkäisevä toiminta ja 3) heikoimmassa asemassa olevien tuki sekä palvelujen ja omaehtoisen aktiivisuuden edistäminen. RAY:n hallitus teki avustusstrategian pohjalta suuntaviiva-, painoalue- ja periaatelinjaukset, jotka toimivat pohjana vuoden 2009 jakehdotuksen lopulliselle valmistelulle. Valtioneuvosto päätti vähäisin muutoksin vuoden 2009 järjestö-

avustuksista RAY:n hallituksen esityksen pohjalta 29.1.2009. Vuoden 2009 avustuksista lähes puolet, 145 miljoonaa euroa, suunnataan tehtyjen linjausten mukaisesti nimenomaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen perustamiseen ja kansalaistoimintaan. Kansalaistoimintaa tuetaan rahoittamalla järjestöjen perustoiminnan lisäksi tiedotus-, neuvonta ja koulutustoimintaa, vapaaehtois- ja vertaistoimintaa, aluetyötä, toimitiloja ja sekä osallistumismahdollisuuksien ja kohtaamispaikkojen tarjoamista. Vuosittaista tukea toimintaansa saavat monet sairaus- ja potilasjärjestöt, mielenterveysyhdistykset sekä lastensuojelu- ja vammaisjärjestöt.

Ehkäisevällä toiminnalla edistetään merkittäviin kansanterveysongelmiin ja toisaalta sosiaaliseen ja taloudelliseen syrjäytymiskehitykseen liittyvien ongelmien oireiden havaitsemista. Sillä tuetaan myös varhaista puuttumista niiden riskitekijöihin. Avustuksia suunnataan terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseen, syrjäytymiskehityksen katkaisuun ja jo passivoituneiden kansalaisten ja perheiden saamiin palveluiden ja tukijärjestelmien piiriin.

RAY:n rahoitusta suunnataan yhä vahvemmin järjestöille luontaisiin auttamisen tapoihin, kuten vapaaehtoistyön järjestämiseen ja vertaistuen tarjoamiseen. Vuodelle 2009 esitetään avustuksia kaikkiaan 220 vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kohteeseen yhteensä 18 miljoonaa euroa. Esimerkiksi Miessakit ry saa valtakunnallista avustusta avioeron kohdanneiden miesten vertaistukiryhmiin. Punainen Risti puolestaan saa mittavan uuden avustuksen vanhusten ystävöitymisen kehittämiseen pääkaupunkiseudulla.

Muita heikommassa asemassa ovat ne, joiden osalle sosiaaliset ja taloudelliset vaikeudet (pitkäaikainen työttömyys, päihde- tai mielenterveysongelmat, epävarmuus, turvattomuus ja asumisongelmat, köyhyys ja ylivelkaantuminen, vammaisuus tai vaikeat pitkäaikaissairaudet) kasaantuvat. Näihin kuuluvat myös paljon apua ja tukea tarvitsevat ikääntyvät kansalaiset. Lasten ja nuorten elinoloihin ja turvallisuuteen sekä perheiden selviytymisen edistämiseen kiinnitetään lisääntyvää huomiota.

Avustetuista toimialoista suurimmaksi nousee vuonna 2009 lastensuojelu- ja nuorisotyö (39 miljoonaa euroa). Avustamisen painopisteitä ovat myös vanhustyö (37 miljoonaa euroa) ja mielenterveys (31 miljoonaa euroa) sekä päihdeongelmia ehkäisevä työ (35 miljoonaa euroa).

Lisärahoitusta esitetään mm. Mannerheimin lastensuojeluliiton vanhempien- ja nuorten puhelimeen ja nettiin sekä Pelastakaa Lapset ry:n nettiturvallisuustoimintaan. Lastensuojelun avustuksista merkittävä osa kohdistuu akuuttien ongelmatilanteiden selvittämiseen liittyvään kriisityöhön. Tukea kohdistetaan myös vanhemmuuden tukemiseen sekä monenlaisen vertaisryhmätoimintaan. Esimerkkeinä voidaan todeta vauvaikäisten, erityislasten, lapsensa menettäneiden sekä murrosikäisten lasten vanhempien vertaistukitoiminta.

Nuorisotyössä keskeisiä alueita ovat syrjäytymistä ehkäisevät toiminnot, nuorten elämänhallinnan edistäminen, työpaikatoiminnan kehittäminen sekä väkivallan ja päihdeongelmien ehkäisy.

Raha-automaattiyhdistys esittää vuoden alussa käynnistyneeseen valtakunnalliseen asunnottomuusohjelmaan järjestöavustuksia pääkaupunkiseudulle ja Jyväskylään yhteensä

12 miljoonaa. RAY on myös mukana ympäristöministeriön pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmissä, jonka tavoitteena on puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2011 mennessä.

Ohjelmakaudella tuetaan erityisesti asunnottomien parissa työtä tekevien järjestöjen asuntoloiden muuttamista tuettuna asumisen yksiköiksi. Asunnottomuuden poistoon kohdennetaan ohjelmakaudella avustuksia yhteensä noin 18 miljoonaa euroa, josta 2,5 miljoonaa tukiasuntojen hankintaan vapautuville vangeille.

Sisäiset palvelut

RAY:n strategisten muutosten toteutumisessa ja läpiviennissä henkilöstötyön merkitys korostuu entisestään. Henkilöstön määrän kasvaessa henkilöstövoimavarojen hallinta ja henkilöstöjohtamisen taidot painottuvat entisestään. Henkilöstöstrategia onkin tarkoitus päivittää vuoden 2009 aikana.

Henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi on jo käynnistetty työnantajakuvan kehittämisprojekti, joka vuonna 2009 keskittyy ennen muuta sisäiseen viestintään. Myös työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyvää ajattelua ja toimintatapaa täsmennetään. Osaamisen kehittämistä tehdään aikaisempaa koordinoitummin ja strategialähtöisemmin.

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää myös johtamisjärjestelmien ja esimiestyön kehittämistä. Tätä silmällä pitäen on käynnistetty muun muassa henkilöstötietojärjestelmän käytettävyyttä ja henkilöstötyön saatavuutta parantava kehittämishanke. Jo aloitettua johtamisjärjestelmän kehittämistä jatketaan; pidemmän aikavälin muutoksia pohditaan jo nykyisen hallituksen jäljellä olevana toimikautena, vuonna 2009.

Toimintavuoden aikana vahvistetaan myös talousyksikön tuottamia johdon laskentatoimen palveluja. Kiinteistötoimen tueksi laaditaan jo vuoden alkupuolella kiinteistöstrategia. Lakiasioiden palveluja vahvistetaan.

Sisäisen valvonnan lausuma

Raha-automaattiyhdistyksen johto vastaa organisaation sisäisestä valvonnasta ja siihen liittyvästä riskienhallinnasta. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että toiminta on tehokasta ja tarkoituksenmukaista, toimintaan liittyvä raportointi on luotettavaa ja toiminnassa noudatetaan lakeja ja säädöksiä.

Raha-automaattiyhdistyksen sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu vuosittain itsearviointin keinoin vertaamalla sitä valtiovarainministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan julkaisemaan viitekehikkoon. Itsearviointin, sisäisen tarkastuksen havaintojen ja muun informaation perusteella RAY:n sisäinen valvonta täyttää sille asetetut tavoitteet.

Sisäisen valvonnan itsearvioinnissa kehitysalueeksi nostettiin rahapelistrategian kiteyttäminen selkeiksi toiminnallisiksi tavoitteiksi. Myös tarpeet toiminnan suunnittelun kehittämiseen korostuivat vastauksissa. Molemmassa asioissa on tarkoitus edetä 2009 aikana. Tämän jälkeen palataan 2008 aloitettuun kannustepalkkiopolitiikan uudistamiseen.

Corporate Governance -ohjeen laatiminen etenee. Sen myötä laaditaan RAY:n riskienhallintapolitiikka ja uusitaan mm. RAY:n hankintaohjeet sekä päivitetään strategisten riskien riskiarviot.

Tilinpäätös 2008

Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2008

1 000 euroa	Liite	2008	2007
LIIKEVAIHTO	1	605 227	599 263
Valmisteverastojen muutos lisäys(+)/vähennys(-)		-192	-176
Valmistus omaan käyttöön		8 172	14 368
Liiketoiminnan muut tuotot		4 195	1 976
Materiaalit ja palvelut			
Aineet tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		14 106	18 262
Varastojen lisäys(-)/vähennys(+)		- 1 045	- 983
Sijoituspaikkamaksut		91 789	92 147
Ulkopuoliset palvelut		146	143
Materiaalit ja palvelut yhteensä		104 996	109 569
Henkilöstökulut	2		
Palkat ja palkkiot		40 031	37 500
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		7 275	7 782
Muut henkilösivukulut		2 465	2 410
Henkilöstökulut yhteensä		49 771	47 692
Suunnitelmanmukaiset poistot	3	21 928	20 405
Liiketoiminnan muut kulut		43 447	36 296
LIIKEVOITTO		397 260	401 469
Rahoitustuotot			
Korkotuotot		5 289	5 095
VOITTO ENNEN VEROJA		402 549	406 564
Välittömät verot		-15	- 13
TILIKAUDEN VOITTO		402 534	406 551

Tase 31.12.2008

1 000 euroa	Liite	2008	2007
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	4		
Aineettomat oikeudet		1 490	1 958
Muut pitkävaikutteiset menot		15 116	14 117
		16 606	16 075
Aineelliset hyödykkeet	5		
Maa- ja vesialueet		2 317	2 317
Rakennukset ja rakennelmat		28 634	30 486
Koneet ja kalusto		54 043	48 640
Muut aineelliset hyödykkeet		939	865
Rakennusten ennakkomaksut		144	192
		86 077	82 500
Sijoitukset	6		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	6.1	1 152	1 318
Muut osakkeet ja osuudet	6.2	6 094	6 093
		7 246	7 411
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		6 764	5 719
Keskeneräiset tuotteet		0	192
		6 764	5 911
Saamiset			
Pitkäaikaiset			
Tilitetty sosiaali- ja terveysministeriölle	7	14 950	28 990
Muut saamiset	8	9 994	10 706
		24 944	39 696
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset	9	14 880	14 734
Lainasaamiset		284	303
Siirtosaamiset		2 819	2 817
Puhtaan tuoton ennakko		296 000	297 000
Avustukset		40 966	43 885
		354 949	358 739
Rahat ja pankkisaamiset		143 484	147 652
VASTAAVAA YHTEENSÄ		640 070	657 984

Tase 31.12.2008

1000 euroa	Liite	2008	2007
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
	10		
Toimintapääoma	10.1	147 409	147 473
Tilikauden voitto		402 534	406 551
		549 943	554 024
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Kohdentamattomat avustukset	11	14 950	28 990
Lyhytaikainen			
Saadut ennakot		53	13
Ostovelat	12	15 074	12 893
Muut velat	13	10 270	9 976
Siirtovelat	14	9 446	8 270
Maksamattomat avustukset		40 334	43 818
		75 177	74 970
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		640 070	657 984

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	2008	2007
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikevoitto	397 260	401 469
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	21 928	20 405
Muut oikaisuerät	2 216	1 144
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	421 404	423 018
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamiset lisäys(-)/vähennys(+)	-1 463	3 378
Vaihto-omaisuuden lisäys(-)/vähennys(+)	- 2 042	-807
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	3 590	-485
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	421 489	425 104
Saadut korot liiketoiminnasta	5 910	5 028
Maksetut välittömät verot	-14	-16
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	427 385	430 116
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-26 575	-22 393
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja muiden sijoitusten luovutustulot	1 202	310
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-25 373	-22 083
MAKSETUT AVUSTUKSET	-424 139	-409 697
TILITYKSET STM:LLE / STM:LTÄ	17 959	-10 653
RAHAVAROJEN MUUTOS LISÄYS(+)/VÄHENNYS(-)	-4 168	-12 317
Rahavarat tilikauden alussa	147 652	159 969
Rahavarat tilikauden lopussa	143 484	147 652
	-4 168	-12 317

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Lainsäädäntö

Tilinpäätös on laadittu noudattaen voimassa olevia kirjanpitosäännöksiä.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu, koska tytäryhtiöiden Asunto Oy Nilsin Eturessun, Kiinteistö Oy Mikkelin Yrittäjänkatu 19, sekä osakkuuskiinteistöyhtiöiden vaikutus RAY:n toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan on vähäinen.

Eläkemenojen jaksotus

Henkilökunnan eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöstä otetulla vakuutuksella. Eläkevakuutukset on jaksotettu vastaamaan tilinpäätöksen suoriteperusteisia palkkoja.

Johtokunnan eläkesitoumukset

Eläkesitoumus mahdollistaa kahdelle johtokunnan jäsenelle eläkkeelle jäämisen 60-vuotiaana. Eläkevastuut katetaan kokonaisuudessaan eläkevakuutuksella, joka on otettu eläkevakuutusyhtiöstä. Uusia eläkesitoumuksia ei ole tehty.

Arpajaisverot

Arpajaisverot on kirjattu suoriteperusteisesti. Arpajaisverot ovat raha-automaattien ja kasinopelien ja Grand Casino Helsingin tuotosta 8,25 prosenttia.

Liikevaihto

Arpajaisverot ja kurssierot on vähennetty pelitoiminnan tuotoista ennen liikevaihdon esittämistä. Raha-automaattien kassoissa oleva rahastamaton tuotto 31.12. on tuloutettu. Tuottoon kohdistuva arpajaisvero ja sijoituspaikkamaksu on kirjattu velaksi. Raha-automaattien voitonmaksukoneistoissa oleva 31.12. pelipääoma on tuloutettu ja kirjattu taseen rahavaroihin. Erään kohdistuva arpajaisvero ja sijoituspaikkamaksu on kirjattu velaksi.

Sijoituspaikkamaksut

Sijoituspaikkamaksut on jaksotettu automaattien tuoton ja sijoituspaikan haltijoiden kanssa tehtyjen sopimuksien mukaisesti.

Käyttö- ja vaihto-omaisuus

Käyttö- ja vaihto-omaisuus on arvostettu välittömien hankintamenojen mukaisesti. Omaan käyttöön valmistettujen raha-automaattien hankintameno on aktivoitu valmistuksen välittömien kustannusten lisäksi osuus valmistuksen ja hallinnon kiinteistä kuluista.

Poistoperiaatteet

Kuluvasta käyttöomaisuudesta on tehty suunnitelman mukaiset poistot.

Käyttöomaisuudesta kirjatut suunnitelman mukaiset tasa-poistot on laskettu seuraavien taloudellisten käyttöaikojen mukaan:

	Vuodet
Rakennukset ja rakennelmat	10-30
Pelikalusto	5-10
Koneet ja kalusto	3-7
Aineettomat oikeudet	3-10
Aineelliset hyödykkeet	10
Muut pitkävaikutteiset menot	7-20

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Oma pääoma

STM:n luvalla omaan pääomaan on perustettu toimintapääoma, joka on suuruudeltaan pysyvien vastaavien poistamattoman hankintameno sekä tulevia investointeja varten tehdyn varauksen suuruinen.

Ulkomaan rahamääräiset ostovelat ja myyntisaamiset

Ulkomaan rahan määräiset ostovelat ja myyntisaamiset on muutettu euroiksi tilinpäätöspäivän keskikurssin mukaan. Kurssierot on kirjattu tilikauden tulokseen.

Ennakkomaksut

Raha-automaattiasetuksen 21 §:n mukaisesti tilikauden voitosta sosiaali- ja terveysministeriölle tilitetty tilikauden voiton ennakko on esitetty puhtaan tuoton ennakkona.

Ennakkoon maksetut vuokrat

Pitkäaikaiset muut saamiset sisältää Grand Casino Helsingin liiketilasta maksetun vuokran, joka kirjataan kuluksi ajan kulumisen perusteella 20 vuoden vuokra-ajan kuluessa.

Lyhytaikaiset avustussaamiset ja -velat

Jaettavaksi päätetyt maksamattomat avustukset on esitetty lyhytaikaisena saamisena sosiaali- ja terveysministeriöltä ja lyhytaikaisena velkana järjestöille.

Jakamattomat voittovarot

Aikaisemmilta tilikausilta sosiaali- ja terveysministeriölle tilitetty voittovarot, joiden käytöstä ei ole tehty päätöstä, on esitetty vaihtuvissa vastaavissa pitkäaikaisena saamisena ja vastaavan suuruusena kohdentamattomana avustuksena pitkäaikaisissa veloissa.

Tuloslaskelman liitetiedot

Tuloksen vertailukelpoisuus:

Peliautomaattien valmistustoiminta on tilivuonna ulkoistettu, minkä takia tuloslaskelman rivit "valmistus omaan käyttöön" ja "ostot tilikauden aikana" eivät ole vertailukelpoisia edelliseen vuoteen nähden.

1 000 euroa	Liite	2008	2007
Liikevaihto	1		
Raha-automaatit		472 942	470 956
RAY-pelitalit		78 517	75 009
Ravintolakasinoipelit		19 920	20 996
Grand Casino Helsinki		32 450	30 904
Myynti ja vuokraus		1 398	1 398
Yhteensä		605 227	599 263
Henkilöstökulut	2		
Palkat ja palkkiot		39 888	37 363
Eläkekulut		7 231	7 735
Muut henkilösivukulut		2 457	2 401
		49 576	47 499
Hallituksen palkat ja palkkiot			
Palkat ja palkkiot		143	137
Eläkekulut		44	47
Muut henkilösivukulut		8	9
		195	193
Yhteensä		49 771	47 692
Henkilöstö keskimäärin			
Kokoaikaiset		811	777
Osa-aikaiset		878	868
Yhteensä		1 689	1 645
Suunnitelman mukaiset poistot	3		
Aineettomat hyödykkeet		4 418	4 371
Rakennukset ja rakennelmat		1 877	1 941
Koneet ja kalusto		15 632	14 093
Muut aineelliset hyödykkeet		1	0
Yhteensä		21 928	20 405
Tuloslaskelman sisältämät verot			
Arpajaisverot		54 300	53 763
Lupamaksut		23	27
Kiinteistöverot		100	111
Välittömät verot		15	13
Yhteensä		54 438	53 914
Tilintarkastuspalkkiot			
Tilintarkastus		28	32
Veroneuvonta		4	0
Muut palvelut		12	25
Yhteensä		44	57

Taseen liitetiedot

1 000 euroa
Käyttöomaisuus

Liite 4

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikuttteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	16 895	28 413	45 308
Lisäykset	428	4 741	5 169
Vähennykset	0	-321	-321
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.2008	17 323	32 833	50 156
Kertyneet poistot 1.1.2008	-14 937	-14 296	-29 233
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	101	101
Tilikauden poistot	-896	-3 522	-4 418
Kertyneet poistot 31.12.2008	-15 833	-17 717	-33 550
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	1 490	15 116	16 606
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	1 958	14 117	16 075

Liite 5

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	2 317	54 979	114 156	866	192	172 510
Lisäykset	0	401	21 613	75	144	22 233
Vähennykset	0	-1 112	-15 963	0	0	-17 075
Siirrot erien välillä	0	0	192	0	-192	0
Hankintameno 31.12.2008	2 317	54 268	119 998	941	144	177 668
Kertyneet poistot 1.1.2008	0	-24 493	-65 516	-1	0	-90 010
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	736	15 192	0	0	15 928
Tilikauden poistot	0	-1 877	-15 631	-1	0	-17 509
Kertyneet poistot 31.12.2008	0	-25 634	-65 955	-2	0	-91 591
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	2 317	28 634	54 043	939	144	86 077
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	2 317	30 486	48 640	865	192	82 500

Liite 6

Sijoitukset	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	1 318	6 093	7 411
Lisäykset	0	5	5
Vähennykset	-166	-4	-170
Hankintameno 31.12.2008	1 152	6 094	7 246
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	1 152	6 094	7 246
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	1 318	6 093	7 411

Taseen Liitetiedot

1 000 euroa	Liite	2008	2007
Pitkäaikaiset saamiset			
	7		
STM:n käytössä oleva RAY:n tuotto 1.1.		28 990	14 777
Vuoden 2007 tuotosta tilitetty STM:lle		406 615	420 477
Avustuksiin vuonna 2007 myönnetty, siirretty lyhytaikaisiin saataviin		-312 000	-306 000
Käytetty Valtiokonttorin osoittamaan tarkoitukseen		-108 995	-103 495
Avustusten oikaisujen tilitys STM:lle		340	3 231
STM:n käytössä oleva tuotto 31.12.		14 950	28 990
Muut pitkäaikaiset saamiset			
	8		
Ennakkoon maksetut vuokrat 1.1		10 706	11 382
Lyhytaikaisissa saamisissa 1.1.		716	717
Lisäys kaudella		5	40
Kirjattu kaudella kuluksi lyhytaikaisista saamisista		-716	-717
Siirto lyhytaikaisiin saamisiin 31.12.		-717	-716
Muut pitkäaikaiset saamiset 31.12.		9 994	10 706
Myyntisaamiset			
	9		
Raha-automaattien tuottosaamiset		13 856	13 834
Kasinopelien tuottosaamiset		325	714
Muut myyntisaamiset		699	186
Myyntisaamiset 31.12.		14 880	14 734
Oma pääoma			
	10		
Oma pääoma 1.1.		554 024	567 950
Siirretty avustusvaroiksi		-406 615	-420 477
Toimintapääoma 31.12.		147 409	147 473
Tilikauden voitto		402 534	406 551
Oma pääoma yhteensä 31.12.		549 943	554 024
Toimintapääoman muodostus laskennallisesti 10.1			
Aineettomat hyödykkeet		24 087	29 446
Aineelliset hyödykkeet		86 077	80 617
Sijoitukset		7 245	7 410
Varaukset tuleviin investointeihin		30 000	30 000
Toimintapääoma yhteensä 31.12.		147 409	147 473
Pitkäaikaiset velat			
	11		
Kohdentamattomat avustukset 1.1.		28 990	14 777
Siirretty voittovaroista		406 615	420 477
Siirretty lyhytaikaisiin velkoihin		-312 000	-306 000
Maksettu Valtiokonttorille		-108 995	-103 495
Avustusten oikaisu tilikaudella		340	3 231
Kohdentamattomat avustukset 31.12.		14 950	28 990
Ostovelat			
	12		
Sijoituspaikkamaksuvelat		10 051	9 697
Muut ostovelat		5 023	3 196
Ostovelat 31.12.		15 074	12 893

Taseen Liitetiedot

Muut velat	13		
Arpajaisverovelka		8 979	8 723
Muut velat		1 291	1 253
Muut velat 31.12.		10 270	9 976
Siirtovelat	14		
Lomapalkkavelka		7 299	6 631
Muut siirtovelat		2 147	1 639
Siirtovelat 31.12.		9 446	8 270
Muut vastuut			
Leasingsopimuksista maksettavat määrät			
Leasingmaksut vuonna 2009		536	
Leasingmaksut vuoden 2009 jälkeen		975	
Leasingvastuut yhteensä 31.12.2008		1 511	

Osakkeet ja osuudet

1000 euroa	Liite	Omistus- osuus-%	Kpl	Kirjanpito- arvo	Oma pääoma	Tilikauden tulos
Osuudet saman konsernin yrityksissä	6.1					
Asunto Oy Nilsiä Eturessu, Nilsiä		100	2 200	863	747	6
Kiinteistö Oy Mikkelin Yrittäjänkatu 19		100	15 000	289	282	1
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä				1 152		
Muut osakeomistukset	6.2					
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt				5 414		
Puhelinosaakkeet ja -osuudet				58		
Liittymismaksut				13		
Muut osakkeet				609		
Muut osakeomistukset yhteensä				6 094		
Osakkeet ja osuudet yhteensä 31.12.2008				7 246		

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Espoossa 11. päivänä helmikuuta 2009

Jukka Vihriälä <i>hallituksen puheenjohtaja</i>	Juha Eskelinen <i>varapuheenjohtaja</i>	Kyösti Vesterinen <i>2. varapuheenjohtaja</i>
Viveca Hagmark	Klaus Halla	Pertti Hemmilä
Marja Irjala	Leena Koikkalainen	Eeva Kuuskoski
Lasse Murto	Hannu Mäkinen	Hilkka Nousiainen
Outi Ojala	Rauno Saari	Sinikka Mönkäre <i>toimitusjohtaja</i>

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Espoossa 17. päivänä helmikuuta 2009

Deloitte & Touche Oy
KHT-yhteisö

Hannu T. Koskinen, KHT

Kaj Kiljander, KHT, JHTT

Tilintarkastuskertomus

Raha-automaattiyhdistyksen jäsenille

Olemme tarkastaneet Raha-automaattiyhdistyksen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2008 - 31.12.2008. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyksiä ja että hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet Raha-automaattiyhdistyksestä annetun asetuksen mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkas-

tajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoossa, 17. päivänä helmikuuta 2009

Deloitte & Touche Oy
KHT-yhteisö

Hannu T. Koskinen KHT	Kaj Kiljander KHT, JHTT
--------------------------	----------------------------

GRI-vertailu

Taulukossa luetellaan RAY:n toiminnan kannalta olennaiset, GRI G3-suosituksen mukaiset indikaattorit

(* = GRI-suosituksen mukaan olennainen indikaattori)

1. Strategia ja analyysi

1.1 Toimitusjohtajan katsaus	kyllä	10-11
1.2 Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien kuvaus	osittain	4-7, 10-11, 13-19, 63-66

2. Organisaation taustakuvaus

2.1-2.9 Perustiedot RAY:stä	sisältyy	4,7,13,26-29,59-60
2.10 Raportointijaksolla saadut palkinnot	ei raportoitu	

3. Raportin muuttujat

3.1 - 3.4. Raportin kuvaus ja raportointijakso	sisältyy	4
3.5-3.11 Raportin sisällön määritys ja rajaukset	osittain	4
3.12 Vertailu GRI-raportointisuositukseen	sisältyy	77-78
3.13 Raportin ulkopuolinen varmennus	sisältyy	4

4. Hallintotapa, sitoumukset ja yhteistyö

4.1-4.10 Hallinto	osittain	6, 52, 59-61
4.11 Varovaisuusperiaatteen noudattaminen	ei raportoitu	
4.12 Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöperuskirjat, periaatteet tai aloitteet	sisältyy	9, 32-33, 63
4.13 Jäsenyydet järjestöissä	sisältyy	18,23
4.14-4.17 Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa	sisältyy	24-25

5. Johtamistapa ja organisaation taloudelliset tavoitteet

osittain 62-66

Taloudelliset toimintaindikaattorit

* EC1 Tuotettu ja jaettu suora taloudellinen hyöty	sisältyy	4,7
* EC2 Ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	ei raportoitu	
* EC3 Tulospalkkioiden kattavuus	sisältyy	49
* EC4 Valtiolta saatu merkittävä taloudellinen avustus	ei raportoitu	
EC5 Tavanomaisten alkupalkkojen ja minimipalkan suhde organisaation keskeisissä toimipaikoissa	ei raportoitu	
* EC6-EC7 Paikalliset hankinnat ja rekrytointi	ei raportoitu	
* EC8 Infrastruktuuri-investointien kehittyminen ja vaikutukset sekä tarjotut yleishyödylliset palvelut	ei raportoitu	
EC9 Epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	sisältyy	19, 36-37

Ympäristöindikaattorit

* EN1-EN2 Käytetyt ja kierrätetyt materiaalit	ei raportoitu	
* EN3 Päälähteiden suora energiankulutus	sisältyy	56
* EN4 Päälähteiden epäsuora energiankulutus	osittain	56
EN5 Säästämisestä ja tehokkuusparannuksista syntynyt energiansäästö	sisältyy	56
EN6 Energiatehokkaat tai uusiutuviin energialähteisiin perustuvat tuotteet ja palvelut	osittain	55-56
EN7 Toimenpiteet epäsuoran energiankulutuksen vähentämiseksi ja saavutetut säästöt	osittain	55-56
* EN8-EN10 Veden kulutus	osittain	56
* EN11 - EN12 Luonnon monimuotoisuus	ei raportoitu	
EN13 - EN15 Luonnon monimuotoisuus	ei raportoitu	
* EN16 - EN17 Kasvihuonekaasupäästöt	ei raportoitu	
EN18 Toimenpiteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja saavutetut vähennykset.	osittain	55-56
* EN19-EN20 Otsonikatoa aiheuttavien aineiden sekä NO- ja SO-päästöt	ei raportoitu	
* EN21 Päästöt veteen	ei raportoitu	
* EN22 Jätteiden kokonaispaino tyyppiin ja loppusijoitusmenetelmän mukaan	sisältyy	56
* EN26 Toimenpiteet tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutusten vähentämiseksi sekä toimenpiteiden vaikutuksen laajuus	sisältyy	55-56
* EN27 Kierrätettyjen tuotteiden ja pakkausmateriaalien osuus myydyistä tuotteista	ei raportoitu	
* EN28 Ympäristölakien ja -määräysten noudattamatta jättämisestä määrättyt rangaistukset	ei raportoitu	
EN29 Organisaation toiminnassa käytettyjen tuotteiden, materiaalien ja muiden tavaroiden kuljetuksesta sekä työmatkoista aiheutuneet merkittävät ympäristövaikutukset.	osittain	55-56
EN30 Ympäristönsuojelun kokonaiskustannukset ja -investoinnit tyypeittäin	ei raportoitu	

Henkilöstökäytäntöihin ja työoloihin liittyvät indikaattorit

* LA1 Henkilöstön kuvaus työsuhteen tyyppiin, työsopimuksen ja toiminta-alueen mukaan	sisältyy	13, 48-50
* LA2 Henkilöstön vaihtuvuus	osittain	48-49
LA3 Kokopäiväisille työntekijöille tarjotut edut, joita ei ole tarjottu määräaika- tai osa-aikaisille työntekijöille	osittain	50

* LA4-LA5 Työehtosopimusten piirissä olevien työntekijöiden suhteellinen osuus ja vähimmäisirtisanomisaika muutostilanteissa	ei raportoitu	
LA6 Osuus kokonaistyövoimasta, joka on edustettuna virallisissa henkilöstön ja johdon yhteisissä työterveyttä ja -turvallisuuksia valvovissa ja neuvoa-antavissa toimikunnissa	osittain	52
* LA7 Tapaturmien ja ammattitautien, menetettyjen työpäivien ja poissaolojen määrät	osittain	50
* LA8 Työntekijöille, heidän perheilleen ja muille toimintayhteisön jäsenille suunnattu, vakavia tartuntatauteja käsittelevä koulutus ja neuvonta	ei raportoitu	
LA9 Ammattiliittojen kanssa solmittujen sopimusten käsittämät terveys- ja turvallisuusteemat	ei raportoitu	
* LA10 Koulutustuntien vuosikeskiarvo työntekijää kohden henkilöstöryhmittäin	osittain	50-51
LA11 Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmat ja elinikäisen oppimisen toimintaohjelmat	sisältyy	50-52
LA12 Niiden työntekijöiden prosentuaalinen määrä, joiden kanssa käydään säännöllisiä kehitys- ja urakeskusteluja.	ei raportoitu	
* LA13 Hallintoelinten kokoonpano ja niihin kuuluvien työntekijöiden osuus sukupuolen, iän, vähemmistöryhmien ja muiden monimuotoisuuteen liittyvien indikaattoreiden mukaisesti	osittain	59-61
* LA14 Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde henkilöstöryhmittäin	ei raportoitu	

Ihmisoikeusindikaattorit

* HR1-2, 4-7 Ihmisoikeusindikaattorit	ei raportoitu	
HR 3, 8-9 Ihmisoikeudet	ei raportoitu	

Yhteiskuntaan liittyvät toimintaindikaattorit

* SO1 Paikallisyhteisöihin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja hallintaan liittyvät ohjelmat ja käytännöt	osittain	24-25
* SO2 Lahjontariskin suhteen arvioitujen liiketoimintayksiköiden suhteellinen osuus ja kokonaislukumäärä	osittain	14
* SO3 Korruptionvastaisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden suhteellinen osuus	osittain	51
* SO4 Lahjontatapauksiin liittyvät toimenpiteet	osittain	14
* SO5 Osallistuminen julkishallinnon kehittämiseen ja lobbaukseen	sisältyy	18, 24-25
SO6 Poliittisille puolueille, poliitikoille ja muille vastaaville instituutioille annettu taloudellinen tuki ja luontaisuuritukset valtioittain	ei raportoitu	
SO7 Kilpailun rajoittamiseen ja monopoliaseman väärinkäyttöön liittyvien oikeudenkäyntien kokonaismäärä sekä niihin liittyvät toimenpiteet	ei raportoitu	
* SO8 Lakien ja määräysten noudattamatta jättämisestä määrättyjen merkittävien sakkojen rahallinen arvo ja muiden rangaistusten kokonaislukumäärä	ei raportoitu	

Tuotevastuuintikaattorit

* PR1 Tuotteiden ja palveluiden elinkaaren eri vaiheessa tehdyt terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi- ja kehittämistoimenpiteet sekä näiden käytäntöjen kohteena olleiden tuote- ja palveluryhmien prosentuaalinen osuus.	sisältyy	13, 32-34
PR2 Tuotteita ja palveluita koskevien terveys- ja turvallisuusmääräysten ja vapaaehtoisten sääntöjen rikkomusten kokonaismäärä	ei raportoitu	
* PR3 Tuote- ja palvelutietoihin liittyneet vaatimukset ja niiden prosentuaalinen osuus	ei raportoitu	
PR4 Tuote- ja palvelutietoja sekä näiden merkintöjä koskevien määräysten ja vapaaehtoisten sääntörikkomusten kokonaismäärä	ei raportoitu	
PR5 Asiakastytyväisyyteen liittyvät käytännöt, mukaan luettuna asiakastytyväisyystutkimusten tulokset.	sisältyy	7, 14, 16-17, 40
* PR6 Markkinointiviestintään liittyvien lakien, normien ja vapaaehtoisten sääntöjen noudattamista tukevat käytännöt.	sisältyy	20
PR7 Markkinointiviestintää koskevien määräysten ja vapaaehtoisten sääntörikkomusten kokonaismäärä seuraamusten mukaisesti luetteluina.	ei raportoitu	
PR8 Asiakkaan yksityisyyttä loukkaavien rikkomusten ja asiakastietojen katoamista koskevat valitukset	ei raportoitu	
* PR9 Tuotteiden ja palveluiden toimittamiseen ja käyttämiseen liittyvien lakien ja määräysten noudattamatta jättämisestä määrättyjen merkittävät sakot ja muut rangaistukset	ei raportoitu	

Raha-automaattiyhdistys

Turuntie 42, PL 32, 02601 Espoo
Puh. (09) 437 01, faksi (09) 4370 2458
Sähköposti: etunimi.sukunimi@ray.fi
www.ray.fi

Grand Casino Helsinki

Mikonkatu 19, 00100 Helsinki
Puh. (09) 680 800, faksi (09) 4370 8181
Sähköposti: etunimi.sukunimi@gch.fi
www.gch.fi

Mielipiteesi on meille tärkeä. Palautelomake löytyy internet-sivuiltamme.

Raportti on painettu vain suomen kielellä ja sitä voi tilata osoitteesta viestinta@ray.fi.
RAY:n internet-sivuilla, www.ray.fi, raportti on pdf-muodossa sekä suomeksi että ruotsiksi.

Raportointiin liittyvä sanasto löytyy osoitteesta www.ray.fi

Raportin tekijät:
RAY
Perfecto Oy
Dynamo Advertising

Raportin kuvat:
RAY

Painopaikka:
Lönnerberg Print

Paperi:
Kansi Maxi Offset 250 g/m²
Sisus Maxi Silk 150 g/m²

